

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII

Tamara Cazacu Iulia Iordăchescu Larisa Guza

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Clasa a **VI**-a

Pentru instituțiile de învățământ
cu predare în limbile minorităților naționale

UN PAS SPRE SUCCES

Editura LUMINA

Chișinău – 2020

811.135.1'243+821.135.1.09(075.3)

C 32

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării

Manualul școlar a fost elaborat în conformitate cu prevederile Curriculumului la disciplină, aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 906 din 17 iulie 2019. Manualul a fost aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 892 din 26 august 2020.

Comisia de evaluare:

Coordonator: Dermenji-Gurgurov Svetlana – dr., conf univ, UPS „Ion Creangă”, Chișinău

Antoci Eugenia – grad didactic doi, LT „A. Russo”, Chișinău

Cojocaru Ilinca – grad didactic unu, LT „V. Suhomlinski”, Edineț

Botnaru Larisa – grad didactic unu, LT „Nicolae Necrasov”, Strășeni

Gherman Oxana – dr., UPS „Ion Creangă”, Chișinău

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării				
Școala/Liceul				
Manualul nr.				
Anul	Numele și prenumele elevului	Anul în care s-a folosit	Starea manualului	
			la primire	la returnare
1				
2				
3				
4				
5				

Dirigintele clasei verifică dacă numele, prenumele elevului sunt scrise corect.

Elevul nu va face niciun fel de însemnări în manual.

Aspectul manualului (la primire și la returnare) se va aprecia cu unul dintre următorii termeni: nou, bun, satisfăcător, nesatisfăcător.

*Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin editurii **Lumina**.*

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Cazacu, Tamara.

Limba și literatura română: Pentru elevii clasei a 6-a, instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale / Tamara Cazacu, Iulia Iordăchescu, Larisa Guza; comisia de evaluare: Dermenji-Gurgurov Svetlana [et al.]; prezentarea grafică: Alex Ussow; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. – Chișinău: Lumina, 2020 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 192 p.: fig., tab.

Apare din resursele financiare ale Fondului de Manuale. – 9536 ex.

ISBN 978-9975-65-460-9.

811.135.1'243+821.135.1.09(075.3)

C 32

ISBN 978-9975-65-460-9

© Editura Lumina, 2020.

© Tamara Cazacu, Iulia Iordăchescu, Larisa Guza, 2020.

© Alex Ussow, 2020.

Copilul în familie

Portret de familie

CEL DEMN DE LAUDĂ SĂ FIE LĂUDAT. (l. română)
LAUDANTUS LAUDENTUR. (l. latină)

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n]. Alcătuește propoziții cu îmbinările evidențiate.

soră atentă
pom roditor
dimineața devreme

băiatul tatei
piersică fragedă
feciori ascultători

dintre toți
mamă grijulie
bunici harnici

Nota bene!

tristețe – **î**ntristare – a se **î**ntrista
grijă – **î**ngrijorare – a se **î**ngrijora
gospodar – gospodărie – a gospodări

Compară!

piersic – персик
vizită – визит

2. Privește desenele. Fii atent(ă) la utilizarea cuvintelor evidențiate.

o piersică

un piersic

Florin Piersic

o cireașă

un cireș

Badea Cireș

- 2.1. Alcătuește enunțuri cu unele cuvinte.

3. Citește textul. Spune care dintre feciori l-a întristat pe tată?

Cele patru piersici

Odată, un om a vrut să-i pună la încercare¹ pe cei patru fii ai săi. I-a chemat dimineața la el și i-a dat fiecăruia câte o piersică. A plecat apoi la câmp, lăsându-i să-și împartă ziua cum vor ei. Seara, când s-a întors, i-a chemat pe toți patru și l-a întrebat pe feciorul **cel mai mare**:

– Spune-mi, ce ai făcut cu piersica ta?

– Ce să fac, tată, am mâncat-o și-ți mulțumesc. A fost o piersică **tare bună**. Am luat, apoi, sâmburele² și l-am plantat³ în spatele casei. Am udat locul și sper⁴ să crească acolo un piersic **foarte frumos și roditor**⁵.

– Bine ai făcut, băiatul tatei, sunt sigur că tu o să ajungi un om gospodar. Dar tu, i-a zis celui de-al doilea, ce-ai făcut cu piersica ta?

– Am mâncat-o. Era o piersică **grozav de bună, coaptă**.

– Și apoi?

– Păi, am aruncat sâmburele și i-am cerut mamei să-mi mai dea câteva.

– Fiule, zise atunci omul cu tristețe în glas, ai grijă să nu ajungi un om lacom⁶.

– Dar ție ți-a plăcut piersica? A fost bună? l-a întrebat tatăl și pe cel de-al treilea fiu al său.

– Nu știu.

– Cum nu știi?

Ce-ai făcut cu ea?

– Am vândut-o. Am luat pe ea zece bani. Uite-i!

– Fiule, tu sigur vei ajunge un mare negustor⁷, dar ai grijă că nu toate se vând în viață, mai ales ceea ce ai primit de la părinți.

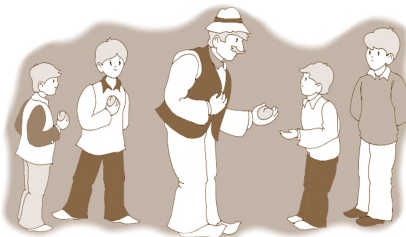
În sfârșit, tatăl l-a întrebat și pe ultimul băiat, cel mai mic dintre toți.

– Dar ție ți-a plăcut piersica?

– Nici eu nu știu, tată.

– Și tu ai vândut-o?

– Nu. Eu m-am dus în vizită la prietenul meu de peste drum, care este grav bolnav, și i-am dat-o lui. S-a bucurat mult pentru ea și mi-a mulțumit din suflet.

¹ a pune la încercare – aici: испытать

² sâmbure – косточка

³ a planta – sin.: a sădi, a răsa

⁴ a spera – sin.: a crede, a nădăjdui

⁵ roditor – care dă roade bune

⁶ lacom – жадный

⁷ negustor – купец

Reprodu!

4. Răspunde la întrebări:

- a) Câți feciori avea omul? b) Ce a hotărât să afle tata? c) Ce întrebare le-a adresat el? d) Ce sfat i-a dat tatăl celui de-al treilea fecior? e) Ce a făcut cu piersica feciorul cel mai mic?

5. Citește doar răspunsurile feciorilor la întrebarea pusă de tatăl lor.
6. Selectează și citește propozițiile care îi caracterizează pe cei patru feciori.
7. Citește textul pe roluri împreună cu colegii.
8. Reprodu, cu un coleg/o colegă, unul dintre cele patru dialoguri.
9. Caracterizează, în 2–3 propoziții, pe unul dintre cei patru feciori.

Rezumă!

10. Relatează, în 2–3 enunțuri, ce i-ar spune mama bunicii despre feciorii săi?
11. Schițează și prezintă portretul moral al familiei.
12. Povestește un fragment, la dorință.
13. Propune un alt titlu. Scrie-l în caiet pe cel mai reușit.

Model

FECIORII

BUNUL MEU TATĂ

GRIJA PENTRU FECIORI

VARIANTA TA

14. Alcătuieste un dialog după imagini și începutul dat:

- Câți nepoți ai, moșule?
- Am patru nepoți.
- Sunt sigur că ai nepoți harnici, grijulii. Unde lucrează ei?
- Cel mai mare este medic, lucrează la spital.
- ...

bancă

livadă

spital

Meditează!

15. Gândește-te și răspunde:

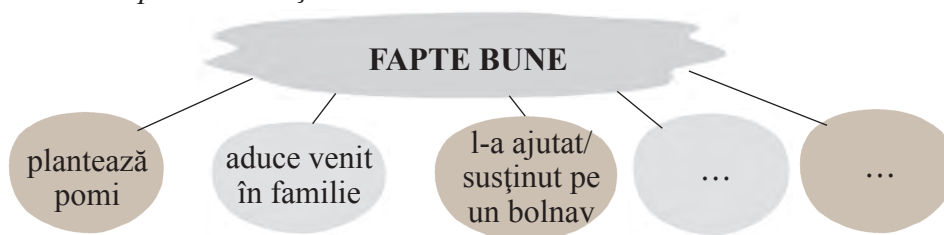
- a) Ți-a plăcut textul? b) Cum crezi, care fecior l-a bucurat cel mai mult pe bătrân? De ce? c) Care ar fi explicația că băieții nu au nume? d) Demonstrează faptul că tatăl este grijuliu și vrea să-și pregătească feciorii pentru viață. e) Primul fecior va fi, după spusele tatălui, un bun gospodar. Argumentează. f) Ce ai face tu cu piersica, dacă ai fi într-o situație similară? g) Ce crezi despre așa o familie? h) De ce nu e prezentă mama?

16. Selectează și numește calitățile celui de-al patrulea fecior. Argumentează.

16.1. Caracterizează-l, în plan comparativ, cu ceilalți frați ai săi. Utilizează adjective la diferite grade de comparație (vezi tabelul, pag. 7).

17. Examinează schema. Spune ale cui sunt aceste fapte bune. Continuă lista cu întâmplări din viața ta.

18. Care lucruri, primite de la părinți, sunt cele mai scumpe pentru tine? Ai putea să le vinzi? Argumentează.

19. Redactează-ți autoportretul în plan comparativ cu cel al fratelui, surorii, prietenului tău etc. Dacă e posibil, utilizează și adjective la gradul superlativ. Îți poate veni în ajutor **cheița**.

Repere

- ♦ extraordinar;
- ♦ neînchipuit;
- ♦ neobișnuit;
- ♦ nemaipomenit;
- ♦ nespus;
- ♦ prea;
- ♦ din cale afară de...

ingenios nobil
orgolios capabil
modest amabil
răutăcios ironic
invidios generos

20. Citește și completează:

Zilnic nu uit:

- să mulțumesc părinților pentru...
- să spun fratelui/surorii...
- să ajut...
- să mă comport...

Să ne amintim!

Gradul Comparat IV al adje Ct IVelor

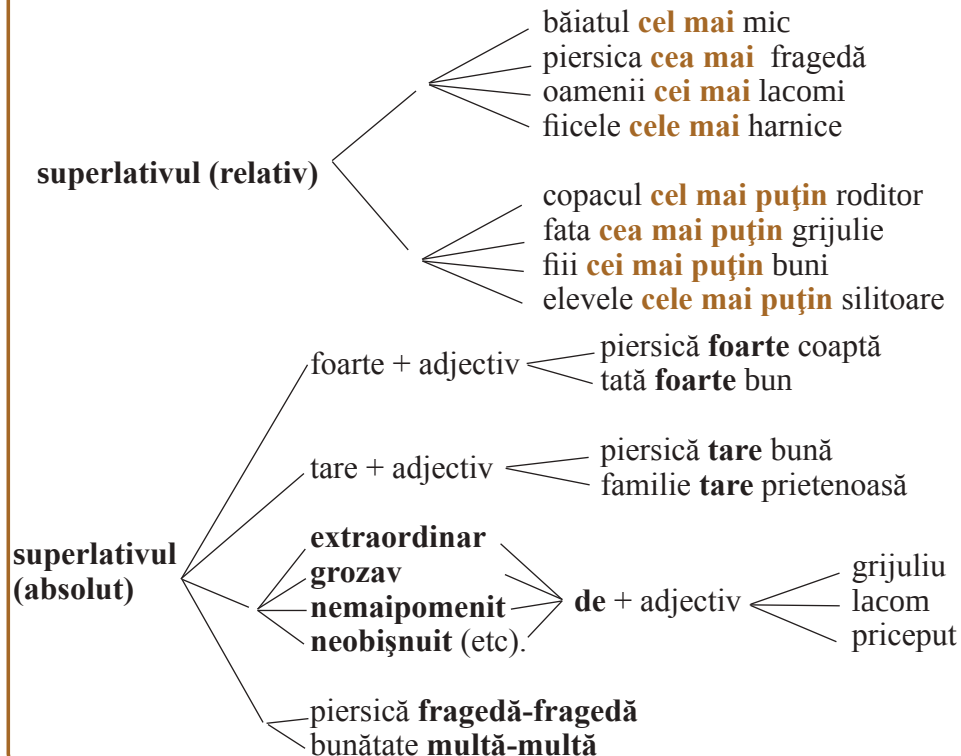
(REPETARE)

Reține!

Gradul superlat IV al adje Ct IVelor

(ПРЕВОСХОДНАЯ СТЕПЕНЬ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ)

Scrie!

21. Scrie câteva adjective care pot determina substantivele de mai jos.

fiu

piersici

tată

Model

tată bun, deștept...

21.1. Scrie, la gradul superlativ, îmbinările de cuvinte obținute. Formează două propoziții cu unele dintre ele.

22. Completează enunțurile cu adjectivele potrivite din partea stângă.

mai gospodăr
mari
la fel de nobilă
tot așa de lăcom
mândri

Era odată o familie. Părinții aveau patru feciori...
Primul fecior s-a dovedit ... decât cel de-al
doilea.

Feciorul al treilea putea ajunge ... ca și vecinul
său. Fapta celui de-al patrulea fecior a fost ... ca
și fapta primului fecior. Și mama, și tata erau...

23. Citește substantivele. Formează de la ele adjective. Scrie-le la gradul superlativ: **roadă, grijă, lăcomie, bunătate.**

Model

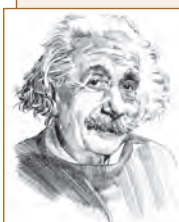
Educație: educat – mai educat – cel mai educat – tare educat.

23.1. Alcătuieste 3–4 propoziții cu unele adjective.

24. Găsește în text adjectivele la gradul superlativ și scrie-le.

24.1. Include-le în alte contexte.

25. Citește aforismul lui Albert Einstein. Comentează-l în 4–5 enunțuri.

Educația este ceea ce rămâne după ce ai uitat tot ceea ce ai învățat în școală.

Albert Einstein

26. Găsește în text antonimele cuvintelor date mai jos. Scrie-le.

Dimineața, noaptea, dușman, a pleca, a lua, sănătos, a se întrista, a cumpăra, harnic.

26.1. Formează enunțuri cu două perechi de antonime.

27. Citește versurile lui Mihai Eminescu. Scrie alte forme de superlativ pentru adjectivul **frumoasă**.

A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești
O prea frumoasă fată.

Ilustrație de Igor Vieru

Un om, o viață, un destin

Neagoe Basarab (anii de domnie 1512–1521). Vestitul domnitor Neagoe Basarab, cel care a construit legendara Mănăstire Curtea de Argeș, a scris cartea „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”. Această carte este o capodoperă a literaturii vechi românești.

„Învățăturile...” cuprind sfaturi cu caracter politic, militar, cu privire la guvernare, adresate fiului său.

Este și primul text de pedagogie românească în spiritul moralei creștine. Fiul său Teodosie primea sfaturi părintești înțelepte:

„Iubește adevărul, căci mincinoșii sunt urâți de Dumnezeu!”

„Judecă pe fiecare cu dreptate după faptele lui...”

Curtea de Argeș

Teme pentru acasă

- ✓ Citește textul.
- ✓ Povestește textul, răspunzând la întrebările din ex. 4.
- ✓ Caracterizează (în scris) pe unul dintre cei patru feciori.

Mă simt bine în familie

VAI DE OMUL SINGUR! (l. română)

VAE SOLI! (l. latină)

1. Citește. Pronunță corect sunetele. Formează propoziții.

Mă ajută mama, mă sprijină bunicul, mă ocrotește sora mai mare, îmi croiesc drum, mă învață sora, merg la școală.

2. Citește, tradu în limba maternă. Alcătuiește enunțuri similare.

Mă simt bine cu mama, aș vrea să fie mai mult timp acasă.

- ... , aș citi cărți cu ea.
- ... , aș vrea să tai lemne cu el.
- ... , aș vrea să revină din armată.
- ... , aș vrea să joc șah cu ea.
- ... , aș vrea să curățăm zăpada și să facem pârtie.

Nota bene!

bărbat – bărbăție – a îmbărbăta
învățătură – a învăța – învățat
a se pricepe – priceput – pricepere

râs – a râde
a croi – croitor
a ruga – rugămintă

Compară!

muzică – музыка
a croi – кроить

rude – родственники
medalie – медаль

3. Citește și tradu îmbinările de cuvinte. Alcătuiește propoziții.

4. Citește expresiile. Include-le în contexte.

- A-și croi drum
- o mână de ajutor
- nu mai rău decât alții

O mână de ajutor

4.1. Scrie un text, din 4–5 enunțuri, descriind imaginea **O mână de ajutor**.

5. Citește textul. Spune cine îl ajută pe băiat la învățătură.

Pârtia

Dacă s-ar întâmpla să plece și el la lucru..., Bobocel s-ar duce împreună cu mama. Și acolo unde nu va putea el, l-ar ajuta mama. Și acolo unde n-ar înțelege el, l-ar lămuri mama. Și lasă¹ că, până la urmă, se vor întoarce ei seara nu mai rău decât alții.

Dacă s-ar întâmpla într-o duminică... să cânte muzica și toți să danseze, el o va alege² pe sora sa Ileana. Și pe unde nu ar putea el, l-ar învăța sora.

Dacă s-ar întâmpla să fie om mare³ și ar trebui să-și construiască o casă în sat, l-ar ruga pe tata să-l ajute. Și lasă că nu vor face ei o casă mai urâtă decât celelalte.

Dacă s-ar întâmpla să fie război, el se va duce cu bunicul. Căci bunicul a trecut prin două războaie și are patru

medalii. Acolo unde se va teme⁴ el, îl va îmbărbăta⁵ bunicul.

Acolo pe unde nu va putea el trece, îl va trece bunicul. Și lasă că se vor întoarce ei de la război tot atât de bine, cum se vor întoarce și ceilalți.

Cu astfel de gânduri vine Bobocel dis-de-dimineață⁶, cu geanta în spate, la școală. Și îi pare grozav de bine că are atâtea neamuri⁷ și nu-l vor lăsa la greu. Nu-i vorbă, ar avea și acum nevoie de o mână de ajutor. Deseori stă singur lângă tablă și așteaptă... Dar ca să vezi, din atâtea neamuri nimeni nu vine să-l ajute.

– La învățătură, i-a spus odată tata, singur trebuie să-ți croiești⁸ pârtie⁹...

După **Ion Druță**

¹ a lăsa – оставить

² a alege – выбирать

³ a fi om mare – быть успешным человеком

⁴ a se teme – бояться, страшиться

⁵ a îmbărbăta – ободрять

⁶ dis-de-dimineață – sin.: dimineața devreme

⁷ neam – родственник

⁸ a-și croi – прокладывать себе (дорогу)

⁹ pârtie – drum

Reprodu!

6. Citește propozițiile/fragmente care ilustrează:

- cu ce îl poate ajuta pe Bobocel fiecare membru al familiei;
- puterea familiei de a rezolva problemele vieții;
- că membrii familiei se simt bine împreună.

7. Răspunde la întrebări.

a) Cu cine ar pleca Bobocel la lucru? b) Dar la joc? c) Pe cine l-ar ruga Bobocel să-l ajute la construirea casei? d) Unde ar pleca împreună cu bunicul? e) Cine l-ar îmbărbăta pe Bobocel dacă s-ar duce la război? f) De ce băiatului îi pare bine că are multe rude? g) Ce lucru trebuie să-l facă Bobocel de unul singur?

8. Reprodu textul, răspunzând la întrebări.

9. Povestește detaliat fragmentul care ți-a plăcut cel mai mult.

Rezumă!

10. Împarte textul în fragmente logico-semantic. Citește începutul fiecărui fragment.

10.1. Intitulează fragmentele. Argumentează.

11. Alcătuieste planul textului. Redă conținutul povestirii conform planului.

11.1. Extrage și citește propoziția principală din text.

12. Din variantele propuse, alege cel mai reușit titlu. Argumentează-ți alegerea.

O FAMILIE UNITĂ

AJUTOR RECIPROC

CONTEAZĂ NUMAI PE TINE

SUCCESEL E ASIGURAT

O MÂNĂ DE AJUTOR...

SPRIJINUL

REZOLVĂ-ȚI SINGUR PROBLEMELE

13. Schițează, în 3–4 propoziții, portretul bunicului lui Bobocel. Folosește reperele propuse de **cheiță**.

14. Ce sfat a reținut Bobocel de la tatăl său?

14.1. Citește propozițiile în care este exprimat acest gând.

Meditează!

- înțelept
- are experiență
- calm
- a luptat
- curajos

15. Expune-ți părerea: ce ar trebui să facem singuri și când ar trebui să ne ajute părinții?

16. Cum crezi, de ce Ion Druță i-a dat numele **Bobocel** personajului principal?

17. Imaginează-ți că atunci când Bobocel stă singur la tablă, i-ar veni în ajutor câte unul din membrii familiei. Care ar fi succesele lui la învățătură? Discutați în echipe.

17.1. Aflându-te la tablă, aștepti și tu, uneori, o mână de ajutor? Exemplifică.

18. Ce ar trebui să facă părinții pentru copii? Ce nu ar trebui să facă? Cum trebuie copiii să-i ajute pe părinți, bunici? Exemplifică în baza imaginilor.

19. Cum crezi, care este ideea principală a textului? Scrie-o.

- imaginea familiei;
- ajutorul reciproc;
- eu sunt centrul universului;
- altă variantă.

20. Ești de acord cu tatăl lui Bobocel care spune că la învățătură nu trebuie să te ajute nimeni? De ce?

21. Selectează răspunsul care corespunde situației tale și argumentează.

La învățătură mă ajută:

A.

- profesorul
- tata și/sau mama
- colegul și/sau prietenul
- sora și/sau fratele

B.

- emisiunile radio/TV
- ziarele și/sau revistele
- dicționarele
- varianta proprie

22. Citește opțiunile. Comentează varianta pe care o accepți.

O familie adevărată este aceea în care:

- A. Fiecare își face bine numai lucrul său.
- B. Toți se ajută reciproc.
- C. Părinții își ajută copiii în toate.
- D. Copiii au independență totală.
- E. Varianta ta.

Să exersăm!

MODUL CONDIȚIONAL

(УСЛОВНОЕ НАКЛОНЕНИЕ)

SITUAȚII DE UTILIZARE

– Dacă **ai avea** mulți bani, ce **ai face**?

– **Aș cumpăra** multe daruri și **aș merge** la o casă de copii.

– Dacă **ar fi** vară, ce **ai face**?

– **Aș merge** cu părinții la mare, la munte.

Îmi exprim o dorință în mod categoric.

– Vreau înghețată-ă-ă!
Azi, mâine

– Mămico, **aș vrea** o înghețată.
Ieri

Eu **aș**
tu **ai**
el, ea **ar**
noi **am**
voi **ați**
ei, ele **ar**

} învăța

Eu **aș**
tu **ai**
el, ea **ar**
noi **am**
voi **ați**
ei, ele **ar**

} fi învățat

Scrie!

23. Citește/scrie propozițiile. Identifică verbele la condițional.

- Aș vrea și eu un animal de companie.
- Bunica ne-ar mai fi spus povești, dar era deja târziu.
- De-ar ști omul ce-ar păți, dinainte s-ar păzi.
- Aș învăța poezia, dar nu reușesc.
- Tu ai vrea să pleci în excursie?

24. Pune verbele dintre paranteze la condițional prezent.

- a) Mămico, dacă nu ești împotriva, ... (a pleca) cu prietenii la un meci de fotbal. b) (A mânca) înghețată, dar mi-e frig. c) Ce ... (a face) tu, dacă... (a fi) Moș Crăciun? d) Voi ... (a putea) să participați mâine la concert. e) Dacă voi (a avea) timp, (a merge) la bazin.

25. Continuă gândurile începute.

De-aș fi un
înger,...

M-aș duce cu
ochii închiși la...

N-aș vrea să am
comori, aș vrea...

Dacă aș trăi o
sută de ani, ...

De-aș fi o pasăre
mică,...

Dacă aș fi o Zână
bună, ...

26. Continuă dialogul, folosind imaginea.

- Noroc, Adrian!
– Salut, Alexandru. Unde mergi?
– Vreau să reușesc la meciul de
fotbal.
– ...

27. Citește fragmentul din „Povestea porcului” de Ion Creangă. De ce erau triști bătrânii?

Cică era odată o babă și un moșneag, moșneagul de o sută de ani și baba de nouăzeci. Și amândoi bătrânii aceștia erau albi ca iarna și posomorâți ca vremea cea rea, din pricină că nu aveau copii. Și Doamne! Tare mai erau doriți să aibă măcar unul, căci cât era ziua și noaptea de mare, ședeau singuri-singurei cuc, și le țiuiau urechile, de urât ce le era...

27.1. Completează enunțurile în baza textului.

- a) Bătrânii **ar fi fost veseli**, dacă..
b) Baba și moșneagul **n-ar fi fost singuri**, dacă...
c) **Nu le-ar fi fost urât** bătrânilor, dacă...
d) **Le-ar fi fost viața mai ușoară**, dacă...

28. Alege una dintre afirmații. Argumentează.

Părinți buni – copii buni.

Copiii sunt florile vieții.

Teme pentru acasă

- ✓ Citește textul. Caracterizează-l pe Bobocel.
- ✓ Redă conținutul povestirii conform planului.
- ✓ Alcătuieste și scrie propoziții cu îmbinările de cuvinte din exercițiul 3.

Oricând poți găsi soluții

FAMILIA NU ESTE CEL MAI IMPORTANT LUCRU.
ESTE TOTUL

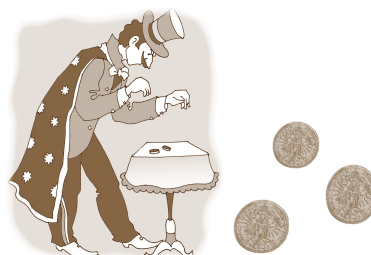
1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetele. Alcătuieste enunțuri.

Speranță vie	a reveni acasă	a găsi o monedă
gâză simpatică	a atinge pământul	băiat cuminte

2. Continuă șirul, răspunzând la întrebări.

O! Am găsit (ce?) o monedă, o comoară, ...
Moneda este (cum?) fermecată, veche, ...
Ea reprezintă (ce?) un zimbbru, o acvilă, ...

3. Examinează desenul. Spune cine este reprezentat pe desen și ce face. Fii atent(ă) la sensul cuvintelor și la relația (связь) dintre ele.

vrăjitor, monede fermecate

4. Parcurge încă o dată exercițiile 2 și 3. Presupune despre cine/ce va fi vorba în text. Povestește în 2–3 propoziții.

Nota bene!

a veni	a reveni	a zice – a prezice
	a deveni	a spune – a presupune

5. Citește fragmentul. Ce s-a întâmplat cu băiatul după ce a pus moneda în buzunar?

O întâmplare neobișnuită

A Odată un băiat mergea spre casă. Pășind pe trotuar, el se uita cu mare atenție, pe unde călca¹, deoarece voia să fie sigur² că nu va strivi³ nici o gâză⁴. Acest băiat era foarte cuminte. Nu dorea să facă nimănui niciun rău. Deodată s-a oprit. **Ah!** Chiar la picioarele sale, o monedă nou-nouță strălucea⁵ în razele soarelui. – Ia te uită! a exclamat băiatul și a ridicat-o⁶. **Hei**, cred că azi e ziua mea cea bună! s-a gândit el.

Moneda era într-adevăr frumoasă: pe o parte era desenat un copac, pe cealaltă – o pasăre minunată. Era, de fapt, o monedă fermecată⁷, dar băiatul nu știa. Îndată ce a pus moneda în buzunar, a simțit ceva neobișnuit. I-a părut că devine tot mai mic. **Vai!** În câteva clipe s-a făcut mic de tot, s-a transformat⁸ într-un omuleț, de vreo 5 centimetri.

¹ a călca – ступать

² sigur – уверен

³ a strivi – раздавить

⁴ găză – sin.: insectă

⁵ a străluci – блестеть

⁶ a ridica – поднять

⁷ fermecat – sin.: vrăjit

⁸ a se transforma – sin.: a se preface
interjecție – междометие

Reprodu!

6. Răspunde la întrebări:

a) Ce a găsit băiatul? b) Ce desene erau pe ambele părți ale monedei? c) De ce băiatul s-a făcut foarte mic?

6.1. Gândește-te și dă mai multe variante de răspuns la următoarele întrebări:

Dacă tu ai fi în locul acestui băiat, la ce te-ai gândi în primul rând? Ce ai face? La cine ai căuta ajutor?

Model

- Eu m-aș gândi cum să ajung acasă...
- Aș începe să plâng...
- Dacă m-aș întâlni cu o pisică... etc.

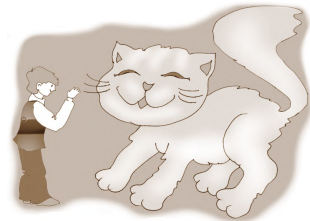

Nu uita că băiatul avea doar 5 centimetri.

7. Discută cu colegul/colega și răspundeți la întrebări.

Repere

- ♦ Ce se va întâmpla, când va ajunge acasă: ce vor spune părinții, frații, vecinii, prietenii, cum vor reacționa câinele, pisica?
- ♦ Ce probleme va avea când se va așeza la masă?
- ♦ Ce schimbări vor avea loc la școală? etc.

Meditează!

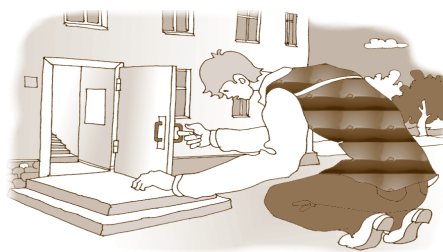
8. Imaginează-ți ce va face în continuare băiatul, cum vor evolua evenimentele?

B Au trecut o zi și o noapte. Băiatul dorea foarte mult să revină la statura lui obișnuită... A hotărât să pună moneda înapoi, pe trotuar, în speranța că va reveni la starea lui obișnuită. El a pus moneda cu copacul în sus și **iată**, în momentul când aceasta s-a atins de pământ, băiatul a simțit că devine tot mai mare.

Moneda nu știa care e înălțimea adevărată a băiatului și el a crescut până a ajuns de trei metri.

9. Gândește-te și numește problemele pe care le-ar putea avea personajul nostru având înălțimea de 3 metri.

10. Citește fragmentul C. Formulează câteva sfaturi care l-ar ajuta pe băiat să devină un om obișnuit.

C Băiatul nu voia să fie prea înalt, dar nici prea mic. El voia să fie un băiat obișnuit, precum a fost.

Repere

♦ mergi la un magician;

♦ pune moneda pe trotuar altfel.

11. Citești ultimul fragment. Stabiliți dacă presupunerile voastre au fost aproape de conținutul textului.

D Băiatul a hotărât să revină la locul unde a găsit moneda fermecată. De data aceasta a pus-o în sus cu partea pe care era pasărea. Imediat a simțit că se micșorează. La un moment dat a încetat să se mai facă mic. S-a uitat în jur și – **ura-a!** era un copil obișnuit. Era un copil obișnuit!!!

12. Ce impresie ți-a produs lectura și lucrul asupra acestui text? Alege 1–2 variante.

A. curiozitate
B. interes
C. uimire

D. neliniște
E. îngrijorare
F. varianta ta.

Interjecția
Ah, o, hei, vai,
ura, iată.

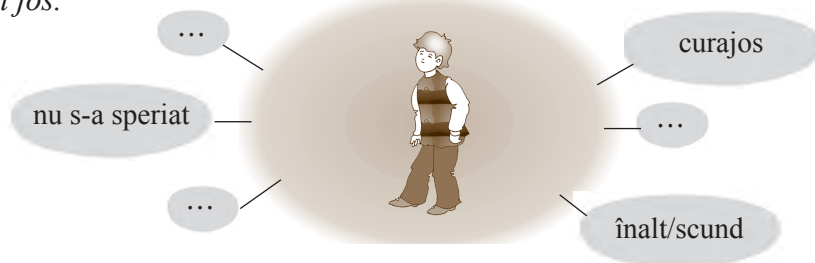
13. Concurs: „**Cel mai sugestiv titlu!**”. Propune un alt titlu pentru textul dat. Argumentează.

14. Improvizează un dialog, la alegere, cu:

- băiatul când avea 5 centimetri;
- părinții atunci când băiatul lor era cât un deget;
- șoferul autobuzului/troleibuzului în care s-a urcat personajul nostru;
- unul dintre colegii tăi;
- prietenul său etc.

- 15.** Caracterizează personajul textului. Completează spațiile libere în schema de mai jos.

- 15.1.** Cu ce culoare/copac/pasăre l-ai compara? De ce?
- 16.** Ce ai face în situația descrisă în text? Răspunde:
- ai plânge?
 - ai alerga la părinți?
 - ai accepta situația? Argumentează.
- 17.** Recitește în gând textul, apoi alcătuiți în perechi/echipe planul acestuia.
- 17.1.** Redă conținutul textului în baza planului.
- 18.** Citește gândurile următoare. Alege unul dintre ele și spune ce are în comun cu textul citit. Argumentează.
- ✓ Fericirea înseamnă să ai o familie mare, iubitoare, grijulie.
George Burns
 - ✓ Dragostea familiei și admirația prietenilor sunt mai importante decât averea.
Charles Kuralt
 - ✓ Familia este una dintre capodoperele naturii.
George Santayana
 - ✓ Am un adăpost minunat, care este familia mea. Am relații minunate cu fratele meu și sora mea; ei mă fac să simt întotdeauna că știu cui aparțin.
Jose Carreras
- 19.** Lucrați în echipe. Faceți câte un desen la un fragment din text.
- 19.1.** Aranjați desenele realizate în ordinea evenimentelor. Povestiți conținutul textului conform desenelor proprii (fiecare după desenul său).

Model

Eroul meu, Dorel, a pornit într-o zi spre școală. După ce a mai stat la vorbă cu un prieten...

- 20.** Scrieți, în echipe, un alt sfârșit al acestei întâmplări.

Teme pentru acasă

- ✓ Redă succint textul.
- ✓ Alcătuieste propoziții, utilizând cuvintele de la rubrica **Nota bene!**

Timpul liber cu familia

NEPOȚII TĂI VOR CULEGE ROADELE. (l. română)
CARPENT TUA POMA NEPOTES. (l. latină)

1. Citește expresiv. Pronunță corect sunetele [d], [n]. Completează versul al patrulea, indicând două nume de fată).

Nepoțiii, prichindeii,
Vin să-și mai vadă buneii...
Gheorghieș urcă-n cireș,
.....
Cearcă (încearcă) de e coaptă poama...

Nicolae Dabija

- 1.1. Spune ce fac nepoțiii la bunici.

2. Citește perechile de cuvinte. Construiește cu unele dintre ele enunțuri, observând nuanțele de sens.

Mamă – mămică	nepot – nepoțel
tată – tătic	nepoți – nepoței
cuib – cuibușor	nepoată – nepoțică
	nepoate – nepoțele

Fetița așteaptă, ea vrea...

Sinonime:

veseli – voioși

neamuri – rude

Nota bene!

bun – bunătate – bunici

a aștepta – așteptare – așteptat

3. Completează.

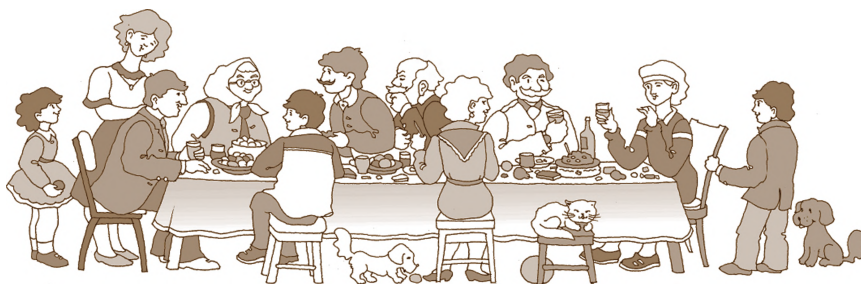
Dor (de ce?) de țară, ...

Mergem (cu cine?) cu fratele, ...

Ne adunăm (unde?) la prieteni, ...

Ne așteaptă (unde?) în prag, ...

4. Privește desenul. Alcătuiește un text din 4–5 enunțuri.

5. Citește expresiv poezia. Spune de ce toată familia se adună la bunici în Casa Mare.

La bunici

Când ne vine câte-un dor¹ –
Cu mămica și tăticiul,
La bunica și bunicul
Ne-adunăm **în** cuibușor².

Tare-i bine **la** bunici,
Fie iarnă, fie vară,
Ne jucăm voioși³ pe-afară
Cu alți nepoți voinici!

Bunii ne așteaptă-**n** prag
Și venim **la** ei cu toții.
Nepoțelele, nepoții,
Că ne-au legănat⁴ cu drag.

Cu tot neamul⁵ ne-adunăm
La bunici **în** Casa Mare
Și **în** zi de sărbătoare,
Ca la moldoveni cântăm.

Constantin Dragomir

(a.n. 1948, s. Marinici, r. Ungheni)

¹ **dor** – тоска

² cuibușor – aici: домик

³ **voios** – sin.: vesel

⁴ **a legăna** – убаюкивать

⁵ **neam** – sin.: rudă

Reprodu!

6. Citește versurile care spun:

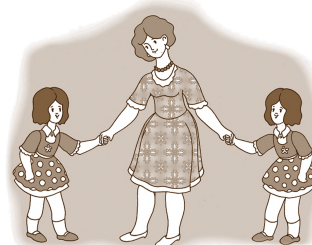
- unde pleacă nepoții;
- de ce nepoții se simt bine la bunici;
- că bunicii îi așteaptă cu mare drag;
- în ce cameră se adună oaspeții.

7. Răspunde la întrebări:

- Unde se adună toate rudele?
- Cum este la bunici?
- Ce fac nepoții la bunici?
- Cum îi întâlnesc bunicii pe nepoți?
- Ce sentimente îți trezește poezia?

8. Descrie bunicii din poezie. Poți folosi și unele versuri.

9. Alege un vers care ar putea fi și titlu pentru această poezie. Argumentează.

Rezumă!

10. Descrie alte modalități de odihnă cu familia:

- la pescuit;
- partide de șah;
- pregătirea în comun a unor bucate etc.

10.1. Povestește unui prieten/unei prietene cum a fost la pescuit cu bunicul și tata. Poți începe astfel:

Ne-am sculat dis-de-dimineață, pe la ora patru. Îmi era somn, dar dorința de a prinde pește era mare. Când am ajuns la iaz, era încă întuneric. ...

Meditează!

11. Citește denumirile sărbătorilor. Ce sărbătoriți împreună? Povestește.

- Anul Nou
- Crăciunul
- Paștele
- Duminica Mare
- Ziua de naștere
- Varianta proprie

12. Alcătuiți un dialog între un bunic și nepotul său/nepoata sa după începutul dat. Lucrați în perechi.

- Bunicule, ce avem de făcut azi? Aș vrea să te ajut.
- Mâine e sărbătoare, vom avea mulți oaspeți, de aceea trebuie să facem ordine **în** curte.
- Cu plăcere. Am nevoie de o mătură și o greblă.
- ...

– Mihaela, când ai fost ultima oară **la** bunici?

– Am fost la bunici **în** vacanța de vară. Le-am ajutat la recoltarea legumelor și fructelor. Ne vom duce și **de** Crăciun.

13. Ce ai învățat de la bunicii tăi? Alege un răspuns și argumentează.

Repere

- ◆ să fiu om de omenie;
- ◆ să-mi iubesc familia și patria;
- ◆ să muncesc;
- ◆ să-mi educ în viitor copiii cu multă dragoste și respect;
- ◆ să am, lângă casă, mulți pomi fructiferi și flori;
- ◆ să păstrez tradițiile;
- ◆ varianta proprie.

Merg
la Paris (oraș)
în Franța (țară)

Vin
de la Paris
din Franța

la → ☐ → **de la**
în → ☐ → **din**

Reține!

PREPOZIȚIILE LA, ÎN, DUPĂ, LÂNGĂ, ÎNTRE, PESTE

PREPOZIȚIA ÎN

În bunicilor e cald și bine.
(в доме)

Ionel s-a urcat în
(на дерево)

Copiii au ieșit în
(в город)

- în 3 zile – за 3 дня
- în trecere – проездом
- în rusă – на русском

Scrie!

14. Completează spațiile libere cu prepozițiile adecvate.

- Verișoara mi-a comunicat că va veni ... noi ... vizită, apoi va merge ... cumpărături.
- Am fost ... Chișinău ... trecere, ... orele 14.00 și 17.00.
- Bunica m-a trezit ... ora 7, ... o oră eram deja la școală.
- Bunicii stau ... geam, așteptându-și nepoții și copiii.

15. Citește enunțurile. Selectează prepozițiile adecvate contextului.

- a) Băiatul se uită (la, de la) nucul cel bătrân.
- b) Nicoleta a pus floarea (în, lângă) fereastră.
- c) Bunicule, vei veni azi (de la, la) noi?
- d) Plec (la, în) Italia, la rude (după, peste) câteva zile.
- e) Mama s-a urcat (în, la) tren la ora 8:45.
- f) Duminică bunicii vor veni la noi (în, din) ospete.

16. Scrie după model:

Am fost cu părinții la munte, la mare, la bunici.

- a) Prietenii au ieșit în parc, în ...
- b) Plec la Bălți, după ...
- c) Învăț în Bulgaria, în ...
- d) Vin de la Sankt-Petersburg, între ...
- e) A revenit din Austria, din ...

17. Continuă enunțurile:

- a) Eu voi merge în călătorie **prin** luna ...
- b) Tu ai fost **la** Madrid ...
- c) Părinții tăi vor merge **în** Franța **peste** ...
- d) De la Berlin voi merge **la** ...
- e) Mă voi odihni vara **lângă** ...
- f) Când ai revenit **în** ...?

18. Alcătuiește enunțuri cu prepozițiile **în, la, după, între, peste, lângă**.

19. Citește proverbul, memorează-l și explică cum îl înțelegi, folosind și imaginea copacului:
Copacul se ține cu rădăcinile, iar omul – cu neamurile.

20. Se apropie vacanța. Ai hotărât să te odihnești împreună cu familia. Trebuie să-i anunți pe bunici că nu vei veni la ei. Alcătuiește o scrisoare sau un mesaj electronic, utilizând și prepozițiile: **la, în, după, peste**.

Teme pentru acasă

- ✓ Scrie patru enunțuri utilizând prepoziții.
- ✓ Învăță poezia pe de rost.
- ✓ Povestește despre una din zile când te-ai odihnit cu familia.
- ✓ Alcătuiește un dialog dintre doi nepoți care vorbesc despre zilele petrecute la bunici.

Gusturi și preferințe în familie

CITITUL NU ESTE O POVARĂ, O DATORIE.
CITITUL ESTE UN DAR

1. Citește versurile. Pronunță corect sunetele. Include cuvântul evidențiat în alte contexte.

Te vor ajuta să crești
Cărțile ce le citești.
Cât citești, atâta crești,
Cât citești, atâta ești.

Vasile Romanciuc

2. Privește desenele. Observă sensul cuvintelor și expresiilor evidențiate. Alcătuește propoziții similare.

Sandu a făcut niște **cópii**.

Trei **copii** merg la bibliotecă.

Reține!

A avea carte = a ști multe

Dimitrie Cantemir și Mihail Lomonosov
sunt personalități **cu multă carte**.

Nota bene!

a ajuta – ajutor
a fi – ființă – fiind
a sfătui – sfat – sfătuitor
a ști – știință – științific
copil – copilărie – a copilări
carte – cărturar – cărtulie
copil – copilărie – copilăresc
înțelegere – înțelegător – a înțelege

A avea

multă carte
multe cărți

parte – a împărți
lucru – a lucra – lucrare
trecere – trecător – a trece

3. Citește poezia. Ce sfat ți-a dat autorul?

Câteva lucruri știute despre carte și cărți

Dragii **mei** copii deștepți,
Înțelegeți bine, foarte:
Una este să ai cărți,
Alta este să ai carte.

Însă, pe de altă parte¹,
Dragii **mei** copii deștepți,
Cine vrea să aibă carte
Trece² mai întâi prin cărți.

Vasile Romanciuc

(17 decembrie 1947, s. Bădragii Noi, r. Edineț)

¹ pe de altă parte – с другой стороны

² a trece prin cărți – aici: a citi

Reprodu!

4. Citește expresiv poezia, respectând semnele de punctuație.

5. Recitește versurile:

- a) în care autorul ne spune că e foarte important să citim mult;
- b) în care poetul ne explică faptul că una este să ai cărți acasă și alta este să fii cărturar, deștept;
- c) ce conține un sfat.

6. Găsește și citește versul pe care îl consideri principal în poezie.

Rezumă!

7. Selectează versurile care pot fi și titlu la această poezie. Scribe-le. Propune și alte titluri care exprimă ideea principală.

8. Citește expresiile. Include în enunțuri 2–3 dintre ele. Folosește și **Cheița**.

A avea

- carte
- cărți
- educație
- succes

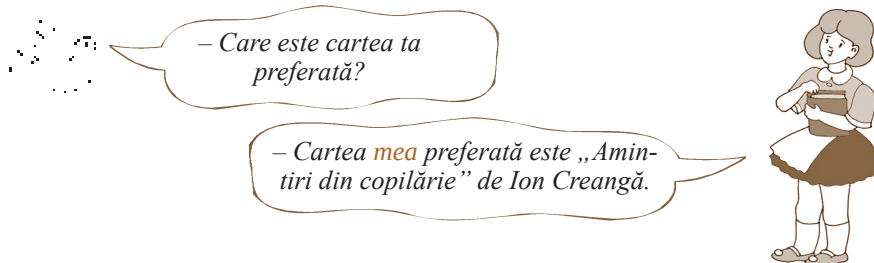
A trece

- prin cărți
- cu vederea
- printre oameni
- peste greutăți

- Cartea
- Sfatul
- Să citim
- Ia aminte...
- Cartea e...

9. Citește următoarele aforisme. Selectează unul dintre ele, explică cum îl înțelegi.
- O carte poate să fie o stea, un foc viu care luminează în întuneric.
 - Citește, ca să trăiești.
 - O cameră fără carte este ca un corp fără suflet.
 - Citim, ca să știm că nu suntem singuri.
10. V. Romanciuc a spus despre povești următoarele: „**Răul nu se lipește de casa unde se spune zilnic măcar o poveste...**”. Dar tu ce părere ai?
11. Ce povești scrise de Ion Creangă ai citit? Care ți-a plăcut cel mai mult?

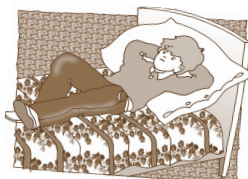

12. Discută cu un coleg/o colegă despre cartea **ta** preferată: cum se numește, cine este autorul, despre ce este, ce ți-a plăcut etc.
13. Privește imaginile. Continuă gândul personajelor.

Vreau să citesc cărți, dar:

sunt mic...

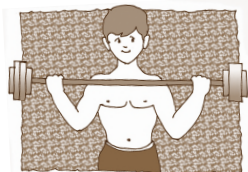
mi-i lene...

sunt prea ocupat la școală...

am alte preferințe...

practic sportul...

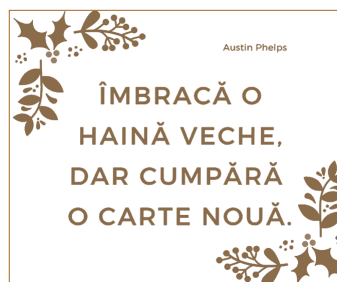
sunt prea fericit...

- 13.1. Tu semeni cu aceste personaje? Argumentează.

Meditează!

14. Citește afirmația. Scrie un text, din 5–6 enunțuri, care să aibă, drept titlu, acest citat.

15. Citește versurile. Spune comparația folosită în poezie. Alcătuieste și tu 1–2 comparații.

Plină de copii cuminiți,
Cu strămoși, bune, părinți,
Cartea-i bună și sfătoasă,
Pentru mine-i ca o casă...

Constantin Dragomir

- 15.1. Continuă: Cartea este ca o casă, deoarece...

16. Privește imaginea. Scrie un text scurt în baza ei.

- 16.1. Improvizează un dialog cu un coleg, căruia îi place lectura.

Să exersăm!

pronumele poses IV							
obiect posedat	posesor	un singur posesor			mai mulți posesori		
		I	II	III	I	II	III
un singur obiect posedat	m.	al meu	al tău	al său	al nostru	al vostru	–
	f.	a mea	a ta	a sa	a noastră	a voastră	–
mai multe obiecte posedate	m.	ai mei	ai tăi	ai săi	ai noștri	ai voștri	–
	f.	ale mele	ale tale	ale sale	ale noastre	ale voastre	–

Exemple:

Dicționarul este **al meu**.
Tu mergi la rudele **tale**, noi mergem la **ale noastre**.

Atenție! După un substantiv articulat hotărât, pronumele posesiv se folosește **fără** articol posesiv.

Exemple:

Colegul ~~al~~ meu este ingenios.
Timbrele ~~ale~~ tale sunt extraordinare.

Atenție! Persoana a III-a nu are forme proprii. Se folosește pronumele personal la cazul genitiv: **lor**.

Scrie!

17. Scrie adjective posibile pentru cuvântul **carte**, care să înceapă cu prima literă din prenumele **tău**.

Model

Iulia – I – interesantă
incitantă
impresionantă...

18. Include în propoziții îmbinările de cuvinte:

- copiiile mele;
- ai mei copii.

19. Alege forma corectă a pronumelui posesiv pentru fiecare substantiv dat. Scrie în caiet îmbinările obținute.

Cărțile
copilul
băieții

fica
mama
bunicul

ta	sa
meu	nostru
voastră	tău
mele	ta
voștri	lor

- 19.1. Alcătuiește propoziții cu două dintre ele, utilizând și articole posesive.

20. Citește versurile. Scrie în spațiile libere cuvintele potrivite.

mele

noastre

o floare

frumoasă

Carte ..., cînte cui te-a scris,
Încet gândită, gîngăș cumpănită
Ești ca ..., anume înflorită
Măinilor ... care te-au deschis.

Tudor Arghezi

- 20.1. Folosește în alte enunțuri pronumele evidențiate.

21. Realizează o scurtă prezentare a cărții tale îndrăgite.

Model

Această carte este **a mea**. Autorul ei este Lewis Carroll. Cartea se numește „Alice în țara minunilor”. Cartea **mea** are imagini atractive și o copertă cartonată. Impresiile **mele** de lectură sunt extraordinare.

Informează-te!

22. Citește cugetările despre carte. Care ți-a plăcut mai mult? De ce?

- Cărțile, ca și prietenii, trebuie să fie puține și bine alese.
- Cărțile sunt profesorii **noștri** fără grai.
- Nu contează cât de multe cărți ai, ci cât de bune.
- Cartea e prietenul **tău** sigur.
- Cartea este o comoară.
- O carte bună e ca un dialog cu un om deștept.

23. Citește afirmația scriitorului Ion Creangă despre carte:

„... cartea îți aduce și oarecare mângâiere. Eu să nu fi știut a citi, de mult aș fi înnebunit, câte am avut pe capul **meu**”.

23.1. Ce înseamnă cartea pentru tine?

24. Citește informația despre Eugen Coșeriu. Notează în caiet trei cele mai interesante informații. Prezintă-le colegilor.

Eugen Coșeriu s-a născut în comuna Mihăileni, județul Bălți. El este unul dintre cei mai importanți lingviști ai veacului al XX-lea. A fost profesor universitar la Montevideo, Milano, Bonn, Frankfurt pe Main ș.a.

Nicolae Dabija povestește despre biblioteca pământeanului nostru: „Casa lui Coșeriu era o bibliotecă enormă (огромное). Pereții camerelor erau pline cu cărți. Cărți erau și în coridoare, în bucătărie, în baie – peste tot. Avea cea mai mare bibliotecă din lime pe teme lingvistice. Avea vreo 40.000 de volume.”

24.1. Alcătuiește întrebări pentru răspunsurile oferite de marele lingvist.

...

Am avut profesori foarte buni.

...

Îmi amintesc des de satul natal.

...

Dragostea pentru carte o am de la profesorul meu de limba română.

25. Citește gluma. De ce domnul nu a simțit că i-a căzut cartea?

Oameni distrați

Pe o bancă stau alături un domn și o doamnă. Domnul citește o carte și la un moment dat aceasta îi scapă din mâini. Doamna, ridicându-i cartea, îi spune:

– Scuzați, v-a căzut cartea!

Iar el îi răspunde:

– Oh, mulțumesc, eram atât de adâncit în lectură, încât nici nu am observat.

26. Citește informația.

În Ventian, capitala Laosului, se află o bibliotecă unică în lume. Cărțile ei sunt din frunze de palmier.

26.1. Cunoști informații și despre alte cărți neobișnuite? Relatează-le colegilor.

27. Joc pentru campioni.

Găsește antonimele următoarelor cuvinte. Citește apoi literele inițiale ale fiecărui cuvânt găsit și vei afla numele unui scriitor român care a scris cartea „Din lumea celor care nu cuvântă”.

liric –	cald –
tare –	scurt –
scump –	adevărat –
tulbure –	negru –
plin –	vechi –
scund –	uscat –

Un om, o viață, un destin

Ion Creangă (1837–1889). Originar din satul Humulești, județul Neamț. A fost învățător timp de 25 de ani. Este autorul a 4 manuale școlare alcătuite împreună cu alți învățători.

A scris mai multe povești pentru copii: „Punguța cu doi bani”, „Dănilă Prepeleac”, „Povestea porcului”, „Povestea lui Harap-Alb”, „Fata babei și fata moșneagului”, „Ivan Turbincă”, „Povestea unui om leneș”.

Însă capodopera creației lui Ion Creangă este vestita lucrare „Amintiri din copilărie”.

Teme pentru acasă

- ✓ Alcătuește propoziții cu expresiile din exercițiul 8. Utilizează și pronume posesive.
- ✓ Citește expresiv poezia, memorează-o.
- ✓ Prezintă cartea pe care o citești acum.
- ✓ Citește poezia lui Mihai Eminescu de la pagina 35. Punctează similitudini între conținutul poeziei și tema „Copilul în familie”.

EVALUARE SUMATIVĂ

1. Citește. Încercuiește răspunsul corect.

a) Odată, un om le-a dat câte o piersică celor

- A. doi fii
- B. patru fii
- C. trei fii

b) Unul dintre fii

- A. i-a dat-o fratelui
- B. i-a dat-o mamei
- C. i-a dat-o unui prieten bolnav

2. Completează planul textului „Pârția”.

- A. Bobocel și mama.
- B. Bobocel și sora.
- C. ...
- D. Bobocel își face singur drum în viață.

2.1. Tu semeni în comportament cu Bobocel? Argumentează **da** sau **nu** în 5 enunțuri.

3. Scrie 4 enunțuri despre un membru al familiei sau despre un prieten/o prietenă care te susține, te ajută, te înțelege.

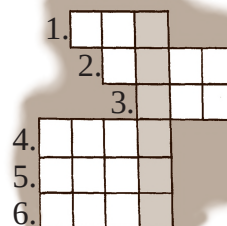
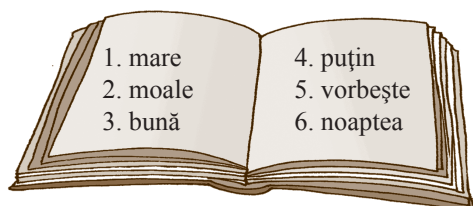
4. Este duminică. Stai la o cină în familie. Te simți foarte bine. Spune-le membrilor familiei ce simți, în 4–5 enunțuri.

5. Prezintă un obiect valoros de familie. Scrie/spune:

- ce este;
- de cât timp este în familie;
- de la cine este;
- cum arată etc.

6. Completând pătrățelele cu antonimele cuvintelor de mai jos, vei afla care e:

Prietena cea mai bună a școlarului.

7. Prezintă cartea ta preferată (4–5 enunțuri).

PROIECT

Structurează un colaj cu fotografii de familie, aranjate original. În calitate de reper, poți folosi subiectele examinate în cadrul orelor (portret de familie, mă simt bine în familie, timpul liber, lectura în familia noastră). Include și alte aspecte importante. Scrie explicații concise la poze, activități. Prezintă proiectul.

Prenume, nume, data

AUTOEVALUARE

CRITERII DE SUCCES	INDEPENDENT	GHIDAT DE PROFESOR	CU MAI MULT AJUTOR
Pot pronunța corect sunetele.			
Pot identifica în text unele informații.			
Pot citi corect, fluent, conștient texte la temă.			
Pot întreba și răspunde la întrebări.			
Pot prezenta un membru al familiei.			
Pot descrie persoane cunoscute cu și fără repere.			
Pot relata activități în cadrul familiei.			
Pot să-mi exprim cele mai deosebite impresii, sentimente.			
Pot oferi sfaturi în anumite situații.			
Pot identifica în spațiu locul diferitor obiecte, ființe.			
Pot prezenta succint o carte citită.			
Pot dialoga despre familia mea, despre activitățile de familie, despre lecturile realizate.			

Somnoroase păsărele...

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele –
Noapte bună!

Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile-n grădină –
Dormi în pace!

Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce –
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!

Peste-a nopții feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis și armonie –
Noapte bună!

Mihai Eminescu

Închinare la Luceafărul poeziei românești

Luceafărul

Nu obosește nicicând să răsară
LUCEAFĂRUL – Steaua noastră Polară!
Steauă care – dac-ar cădea –
ar trage cerul întreg după ea.

Nicolae Dabija

Ilustrație de Igor Vieru

Copilul în societate

Mijloace de transport. În transportul public

DIN VĂZUTE. (l. română)

DE VISU. (l. latină)

1. Să ne amintim! Numește mijloacele de transport. Pronunță corect sunetele [o] [ă].

Reprodu!

2. Alcătuieste îmbinări de cuvinte. Atenție la forma substantivelor atunci când se folosesc cu prepoziția **cu**.

a merge
a se duce
a pleca
a zbura
a se deplasa
a călători
a pluti
a se întoarce
a reveni
a veni

C U

autobuzul / autobuzele
troleibuzul / troleibuzele
microbuzul / microbuzele
automobilul / automobilele
avionul / avioanele
vaporul / vapoarele
camionul / camioanele
trenul / trenurile
taxiul / taxiurile
parașuta / parașutele
căruța / căruțele
motonava / motonavele
motocicleta / motocicletele
bicicleta / bicicletele

3. Completează enunțurile folosind variantele adecvate. Tradu cuvintele evidențiate.

Pietoni

- a. Eu traversez strada când semaforul este
- b. Aveți grijă
- c. Când suntem **pietoni**, mergem
- d. Îmi place să merg
- e. Noi așteptăm microbuzul
- f. Pietonii nu trebuie să meargă
- g. Spuneți, vă rog, când trebuie
- h. Prezentați, vă rog,

Carosabil

- de bagaje
- pe trotuar
- abonamentul**
- să cobor
- pe carosabil**
- în stație**
- verde
- pe jos**

Rezumă!

4. Alcătuieste propoziții.

Model

Călătorii așteaptă troleibuzul în stație.

Pieton		la culoarea verde a semaforului
eu	a circula	cu autobuzul
copii	a aștepta	pe zebra
mașini	a traversa	pe trotuar
oameni	a merge	pe <u>carosabil</u> (по проезжей части)
tata	a călători	pe jos
		în stație

5. După lecții mergi acasă împreună cu un coleg. Acesta se grăbește să ajungă la antrenament. Vrea să traverseze strada neregulamentar. Pornind de la situația descrisă, discută cu colegul despre respectarea regulilor de circulație.

- Vlad, ce faci?
- Vreau să traversez strada!
- Neregulamentar?
- Mă grăbesc la antrenament!
- Tu ai uitat că există trecere pentru pietoni?
- Nu, doar că...

5. Citește cu atenție replicile. Cum crezi, din ce mijloc de transport se aud ele?

- 1 • Urcați-vă cu atenție!
• Prezentați biletele, vă rog!
• Doriți ceai?
• Da, vă rog. Mulțumesc.
• La ce oră vom fi în gara Chișinău?
- 2 • Ce plăcut este în cabină!
• Apa este atât de albastră !
• Când vom ajunge la Odesa ?
- 3 • Vai! Ce-am făcut!!!
• Sunt atât de neatent!
• Bine că am rămas viu!
• Dacă am doar două roți...
- 4 • Câte ore zburăm?
• La ce oră ajungem?
• Doriți suc, ceai sau apă ?
• Luați loc! Puneți-vă centurile!
• Decolăm/aterizăm!
- 5 • Urmează stația Liceul „D. Cantemir”!
• Transmiteți, vă rog!
• Mulțumesc!
• Așezați-vă, vă rog!
• Coborâți?
• Da!/Nu cobor!
• Achitați taxa, vă rog!
• Dați-mi voie, vă rog!
• Sunteți foarte amabil(ă)!

5.1. Recitiți replicile „care se aud” din transportul public și cele de la ex. 3, punctele b, g, h. Alcătuiți un dialog posibil din 6–7 replici. Prezentați dialogul.

5.2. Exprimă-ți opinia față de dialogurile prezentate de colegi.

6. Lucrați în perechi sau în echipe. Alegeți una dintre imaginile propuse. Improvizați un dialog despre o călătorie în mijloacele de transport. Folosiți replici învățate (vezi și ex. 3, 5).

7. Citește textul. Spune ce mijloace de transport a folosit Alexandru în vacanță.

Alexandru și-a petrecut vacanța la bunici. A mers împreună cu părinții, cu automobilul. Aceștia au revenit acasă, fiindcă trebuiau să meargă la serviciu. Iar fiul s-a bucurat din plin că este în vacanță. S-a plimbat cu bicicleta, cu luntrea pe lac, a fost împreună cu bunicul în satul vecin cu căruța. Într-un cuvânt, i-a fost foarte vesel.

Spre casă bunicii l-au „expediat” cu trenul, cu niște vecini, căci părinții n-au avut posibilitatea să vină după el.

7.1. Povestește unde ai fost tu în vacanță, cu cine, ce mijloace de transport ai folosit.

8. Continuă gândul, argumentând.

Îmi place să călătoresc cu ..., deoarece ...

9. Examinează biletul de călătorie alăturat. Prezintă colegilor toată informația din acest bilet: pentru ce mijloc de transport este, când pornește, când ajunge, prețul acestuia.

9.1. Descrie succint cum trebuie să fie timpul ca această persoană să poată călători cu succes. Vezi și tema următoare.

– Vă propun câteva sfaturi utile pentru a vă face prieteni în timpul călătoriilor.

– Sunt sigur că le vor fi de folos!

10. Citește și spune ce sfat nou ai aflat?

- Zâmbește!
- Ascultă mai mult, vorbește mai puțin.
- Discută pe teme de interes comun.
- Adresează-te oamenilor pe nume. Numele este ca o muzică dulce pentru fiecare.

Reține !

DECLINAREA SUBSTANTIVELOR CU ARTICOL HOTĂRÂT						
Genul	Masculin		Feminin		Neutru	
	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
N.A.	prietenu l călătoru l șoferu l	prieteni i călătorii i șoferii i	prietena a fata a călătoria a	prieten e le fete e le călătoriile e	autobuzu l microbuzu l biletu l	autobuze e microbuze e bilete e
G.D.	prietenu lui călătoru lui șoferu lui	prieteni lor călătorilor lor șoferilor lor	prieten ei fetei i călătoriei i	prieten elor fete lor călătoriilor lor	autobuzu lui microbuzu lui biletu lui	autobuze lor microbuze lor bilete lor
Voca-tiv	prieten e ! băiet e ! călătoru le ! Bogdan e !	prieteni ! băieți ! călători !	fată ! doamnă ! Rodica !	fete lor ! doamne lor !		

Substantive masculine. Exemple de utilizare

- N. (cine?) **Prietenul** adevărat este o comoară.
 G. (ai cui?) Doi colegi **ai prietenului** meu/**ai lui Dan** sunt sportivi.
 D. (cui?) I-am dat **prietenului** meu/**lui Dan** cartea.
 A. (pe cine?) L-am întâlnit **pe prietenul** meu.
 V. **Bogdane**, transmite-mi biletul de călătorie!
Prietene, fi mai atent!

- N. (cine?) **Prietenii** adevărați se ajută reciproc.
 G. (ai cui?) Bunicii **prietenilor** noștri sunt tineri.
 D. (cui?) Le-am transmis **prietenilor** cărțile.
 A. (pe cine?) I-am întâlnit **pe prietenii** mei.
 V. **Prieteni**, fiți mai atenți!

Cazul genitiv

- Prietenul **fratelui** (al cui?)
- Familia **băiatului** (a cui?)
- Cărțile **colegilor** (ale cui?)
- Prietenii **fratelui** (ai cui?)

Substantive feminine. Exemple de utilizare

- N. (ce?) **Călătoria** a fost interesantă.
 G. (a cui?) El ne-a vorbit despre necesitatea **călătoriei**.
 D. (cui?) Grație **călătoriei/Anei** am aflat ceva nou.
 A. (după ce?) După **călătoria** de la Iași am devenit prietene.
 V. **Rodica**, închide ușa microbuzului!

Cazul genitiv

- Prețul **călătoriei** (al cui?)
- Calitatea **produselor** (a cui?)
- Culoarele **hainelor** (ale cui?)
- Pietonii **orașului** (ai cui?)

- N. (ce?) **Călătoriile** au fost minunate.
 G. (a cui?) El ne-a vorbit despre necesitatea **călătoriilor**.
 D. (cui?) Grație **călătoriilor** ne-am simțit minunat.
 A. (după ce?) După **călătoriile** prin republică ne-am împrietenit.
 V. **Fetelor**, puneți florile în vază!

Substantive neutre. Exemple de utilizare

- N. (ce?) **Microbuzul** circulă pe strada Eugen Doga.
 G. (ale cui?) Geamurile **microbuzului** sunt curate.
 D. (cui?) Datorită **microbuzului** elevii au ajuns la timp.
 A. (cu ce?) Eu am călătorit **cu microbuzul**.

- N. (ce?) **Microbuzele** circulă pe strada Eugen Doga.
 G. (ale cui?) Geamurile **microbuzelor** sunt curate.
 D. (cui?) Datorită **microbuzelor** elevii au ajuns la timp.
 A. (cu ce?) Toți elevii au călătorit **cu microbuzele**.

11. *Selectează substantivele din textul de la ex. 7. Formează pluralul lor.*

11.1. *Numește substantivele cu articol hotărât.*

12. *Alcătuiește propoziții cu substantivele: **tren, barcă, bicicletă, autobuz** la cazurile dativ și genitiv. Folosește articolul hotărât sau cel nehotărât.*

13. *Scrie substantivele de mai jos la vocativ. Formează propoziții cu două dintre ele.*

Călător, Alexandru, bunica, colegi, Ana, Gabi, Ștefan.

14. *Alcătuiește enunțuri. Consultă tabelul de la pagina 40.*

Călătorul fără prieteni e ca cerul fără lună.

(pasăre)... fără ...

(uși)... fără...

(pom)... fără...

(părinți)... fără...

(cer)... fără...

(mare)... fără...

15. *Citește. Folosește formele adecvate ale substantivelor.*

■ a) Sora mea învață **la** ... (școală).

Sora mea învață **la** ... (școală) numărul 4.

b) Prietenul meu locuiește **în** ... (centru).

Prietenul meu locuiește **în** ...

(centru) orașului.

c) **În** ... (cărți) găsim totul ce ne trebuie pentru suflet.

În ... (cărți) citite găsim totul ce ne trebuie pentru suflet.

■ a) Dă-mi, te rog ... (tichet)!

b) Am venit la prietenul meu **cu** ... (microbuz).

c) Grație ... (prietenă) mele, am reușit să învăț bine limba română.

■ a) ... (Autobuz) acesta ajunge la gară?

b) Toți ... (oameni) trebuie să fie atenți când traversează strada.

c) **În** ... (oraș) nostru toate ... (autobuze) sunt noi.

- Pe străzile Chișinăului
- Cărțile băiatului
- Cartea lui Sandu

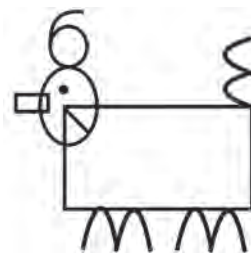
16. Să vedem cine-i mai isteț?! Citiți replicile. Înlocuiți cuvintele evidențiate cu sinonimele lor.

- a) Când **traversezi** strada, uită-te mai întâi la stânga, apoi la dreapta.
- b) Când **vom ajunge** la Bălți?
- c) **Mă voi întoarce** din Italia peste două săptămâni.
- d) **Luați loc**, vă rog!
- e) **Doriți** ceai sau cafea?
- f) **Ieșiți** la stația următoare?
- g) **Pleci** în călătorie cu prietenii?
- h) **Coborâți** pe ușa din față!
- i) **Îmi permiteți** să cobor?

Informează-te!

17. Studiați cu mare atenție desenul. Meditați și spuneți câte ore a mers cățelul până când a ajuns acasă.

Teme pentru acasă

- ✓ *Desenează mijlocul de transport preferat. Prezintă-l colegilor. Argumentează preferința.*
- ✓ *Continuă gândul în 5–7 enunțuri: Vreau să merg la Cetatea Soroca (Orheiul Vechi, Căpriana, Putna), deoarece...*
- ✓ *Relatează succint o întâmplare din timpul unei călătorii.*
- ✓ *Improvizează o discuție telefonică cu un prieten de la Kiev. Invită-l în oșpeție pentru a vizita localitatea ta.*

Cetatea Soroca

Orheiul Vechi

Ce ai face dacă...

PROCEDEAZĂ AȘA CUM E CORECT,
NU CUM DOREȘTI TU!

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n].

bancnote noi	bani pierduți	persoane simpatice
diriginte responsabil	ajutorul prietenului	petrecere așteptată

2. Citește îmbinările de cuvinte/expresiile. Alcătuiește enunțuri cu unele dintre ele.

A păstra

- banii
- un secret
- amintiri

A da

- o carte
- o mână de ajutor
- o petrecere

3. Privește imaginile. Observă sensul cuvintelor evidențiate, memorează-le.

Unchiul meu lucrează
la **bancă**.

Am o **bancnotă**
de 50 lei.

De la **bancomat** poți
extrage bani.

Nota bene!

ajutor – a ajuta – ajutat
păstrare – a păstra – păstrat
tristețe – a se întrista – trist
copiere – a copia – copiat

bancă – bancnotă – bancomat
petrecere – a petrece – petrecut
propunere – a propune – propus
prieten – prietenie – a se împrietenii

Compară!

coleg – коллега
problemă – проблема
matematică – математика

secret – секрет
corect – коректно
a simpatiza – симпатизировать

4. Citește și completează lista de mai jos.

Reguli pe care le voi respecta

Voi cere ajutor de la adulți, în caz de necesitate.

Voi întreba părinții ce-aș putea face ca să-i ajut.

Voi fi corect în relație cu colegii mei de clasă.

...

5. Citește situațiile descrise. Ce sfat ți-a plăcut cel mai mult?

Procedează corect!

■ O colegă te roagă s-o ajuți să copieze la proba de evaluare la matematică. **Vei ajuta-o** să copieze sau îi **vei propune** să-i dai o mână de ajutor¹?

Și eu m-aș gândi ce să fac. Totuși, aș întreba colega dacă vrea s-o ajut să studieze. Cel mai bun lucru ar fi să rezolvați împreună probleme la matematică.

Uneori, ajutorul este exact lucrul de care avem nevoie.

■ Ești invitată la ziua de naștere a unei prietene, dar nu simpatizezi o persoană care **va fi** prezentă la petrecere².

Îi **vei spune** prietenei că nu poți să vii sau **vei merge** la petrecere oricum?

E mai bine să mergi la petrecere. Altfel, prietena ta **se va întrista**³.

S-ar putea chiar, cunoscând-o mai bine, să-ți schimbi opinia despre acea persoană.

■ Tu mergi pe drum. Vezi cum cade o bancnotă⁴ din buzunarul unei persoane. **Vei păstra**⁵ banii sau îi **vei da** înapoi?

Poate **vei dori** să păstrezi banii, dar nu ar fi corect să procedezi⁶ astfel. Corect este să ridici bancnota și să i-o dai persoanei care a pierdut-o.

Poate că într-o zi tu vei fi cel/cea care a pierdut bani...

■ Prietenul tău ți-a spus că a fost terorizat de un coleg și vrea să păstrezi acest lucru în secret.

Vei păstra secretul sau **vei cere** ajutor de la diriginte⁷ ori de la părinți?

Eu așa aș proceda. E în regulă⁸ să ceri ajutor de la un adult⁹. Nu este bine să păstrezi un secret despre un prieten căruia cineva îi face rău.

Siguranța copiilor este un lucru foarte important!

¹ a da o mână de ajutor – sin.: a ajuta

² petrecere – празднование

³ a se întrista – печалится

⁴ bancnotă – денежная купюра

⁵ a păstra – оставить при себе

⁶ a proceda – поступить

⁷ diriginte – классный руководитель

⁸ e în regulă – e bine

⁹ adult – взрослый человек

Reprodu!

6. Citește enunțul în care:
 - a) se spune despre pierderea bancnotei;
 - b) e descrisă situația legată de proba de evaluare la matematică;
 - c) se comunică despre ajutorul din partea unui adult;
 - d) se explică de ce e mai bine să mergi la ziua de naștere a prietenei.
7. Citește doar sfaturile propuse în fiecare situație descrisă.
8. Recitește informația care ți-a oferit cel mai bun sfat.
9. Răspunde la întrebări.
 - a) Care a fost rugămintea colegei tale?
 - b) Cum ai putea să-ți ajuți colega la proba de evaluare?
 - c) Ce a pierdut persoana care mergea pe drum?
 - d) Cum e corect să procedezi când o persoană pierde o bancnotă?
 - e) Ce secret te-a rugat să păstrezi prietenul tău?
 - f) Unde te-a invitat prietena ta?

Rezumă!

10. Alege câte un titlu pentru fiecare situație descrisă. Argumentează alegerea.

Repere

♦ O mână de ajutor	♦ Decizie corectă
♦ Ajutorul necesar	♦ Bancnota nu-mi aparține
♦ Prietenie adevărată	♦ Nu iau ce nu-i al meu
♦ Ajutorul adulților	♦ Siguranța prietenului meu

11. Rezumă una dintre informațiile citite, la alegere.
12. Privește, apoi descrie una dintre imagini. Raportează-o la informațiile citite.

13. Alcătuieste un dialog, împreună cu un coleg/o colegă, în baza informațiilor citite. Exprimă-ți opinia referitoare la sfaturile propuse.

Model

- Irina, care informație ți-a plăcut cel mai mult?
- Mie mi-a plăcut cea legată de ziua de naștere. Dar ție, Daniel?
- Mie mi-a plăcut aceea despre „păstrarea secretului”.
- Tu cum vei proceda, dacă vei avea un caz asemănător?
- Evident că voi apela la ajutorul adulților.
- Și eu aș proceda la fel.
- Ce părere ai despre concluziile/sfaturile propuse?
- În opinia mea, sunt niște sfaturi foarte utile.

Meditează!

14. Răspunde la întrebări.

- a) De ce avem nevoie cel mai mult când suntem într-o situație dificilă?
- b) De ce este bine să mergi la petrecerea prietenei tale, chiar dacă ceva te deranjează?
- c) Cum crezi, de ce trebuie să-i dai bancnota înapoi persoanei care a pierdut-o?
- d) Care lucru este mai important: siguranța prietenului tău sau secretul pe care trebuie să-l păstrezi? Argumentează.

15. Citește întrebările referitoare la fiecare situație descrisă. Răspunde, cum vei proceda tu?

16. Ce ai învățat din aceste situații reale de viață?

17. Citește, apoi spune cum vei proceda în fiecare caz aparte?

Ai avut o întâmplare neplăcută la școală. Ești trist/tristă. Ți-e frică de reacția părinților. Vei tăcea sau vei spune părinților despre cele întâmplate?

Vrei să mergi la bazin cu prietenii, dar știi că mama și tata nu te vor lăsa. Le vei spune că mergi în vizită la prietenul tău, dar de fapt vei merge la bazin? Sau le vei spune adevărul, sperând totuși să-ți permită?

17.1. Descrie, în 5–6 enunțuri, o situație asemănătoare pe care ai avut-o chiar tu. Ce ai învățat din ea?

18. Citește, apoi prezintă situațiile descrise și soluțiile respective la persoana I, numărul singular.

- Ai plecat în excursie cu colegii de clasă. Te-ai rătăcit în pădure împreună cu un coleg. Așteptați să vă găsească profesorul sau căutați voi o ieșire din situație?
- Din greșeală ai spart o vază. Vei spune mamei despre cele întâmplate sau vei ascunde acest lucru?
- Ai avut o ceartă cu un coleg/o colegă. Diriginta îți dă o scrisoare pe care să o transmiți părinților. Vei arunca-o sau le vei transmite scrisoarea, sperând că te vor înțelege?

Reține!

VIITORUL FORMA I. FORMA AFIRMATIVĂ ȘI NEGATIVĂ

Viitorul forma I sau viitorul literar se formează cu ajutorul verbului auxiliar *a vrea* sau *a voi* la timpul prezent, plus infinitivul verbului de conjugat. Acest tip de viitor este numit literar, fiind folosit, în special, în scris.

Eu	voi	}	+ infinitivul verbului de conjugat (a pleca, a vedea, a merge, a dori)
Tu	vei		
El, ea	+ va		
Noi	vom		
Voi	veți		
Ei, ele	vor		

Persoana	Viitorul forma I Forma afirmativă	Persoana	Viitorul forma I Forma negativă
Eu	voi	Eu	voi
tu	vei	tu	vei
El, ea	va	El, ea	nu va
Noi	vom	Noi	vom
Voi	veți	Voi	veți
Ei, ele	vor	Ei, ele	vor
	ajuta putea merge dori		da cădea răspunde povesti
Eu	voi	Eu	voi
tu	vei	tu	vei
El, ea	va	El, ea	nu va
Noi	vom	Noi	vom
Voi	veți	Voi	veți
Ei, ele	vor	Ei, ele	vor
	invita vedea spune reuși		ridica vedea cere adormi

Scrie!

19. Completează enunțurile, folosind verbe adecvate contextului, la timpul viitor, forma I.

- a) Noi ... la ziua de naștere a verișoarei.
 - b) El ... colegul să se pregătească de evaluare.
 - c) Eu nu ... banii pierduți de cineva.
 - d) Voi ... cum se comportă colegii în excursie.
 - e) Tu ... scrisoarea adresată părinților?
 - f) Ele ... un proiect interesant.
- (a ajuta, a propune, a merge, a păstra, a transmite, a vedea)

20. Răspunde deplin la întrebări: afirmativ sau negativ.

- a) Tu vei da banii înapoi? ...
- b) Mihaela va merge la ziua de naștere? ...
- c) Eugen va dori să meargă cu noi la antrenament?...
- d) Ea nu le va da colegilor să copieze testul? ...
- e) Clasa voastră va aduna bani în scop caritabil? ...
- f) Vrei să lucrezi cu noi în echipă? ...
- g) Voi cum veți proceda? ...

21. Continuă enunțurile după model:

Eu **voi merge** la plimbare după ce **voi termina** temele.

- a) El va ajuta colega dacă ...
- b) Ei vor ajunge la timp în cazul în care ...
- c) Eu voi răspunde la telefon după ce ...
- d) Voi nu veți reuși, deoarece ...
- e) Tu vei răspunde la lecție dacă ...
- f) Noi vom organiza o petrecere dacă...

22. Scrie replicile lipsă. Utilizează verbe la timpul viitor, forma I.

- Salut, Ana!
- Salut, Victoria!
- Vei merge la ziua de naștere a Irinei?
- ...
- Ce îi vei dăruia?
- ...
- Cred că îi va plăcea.
- ...

Infinitivul

a lucra	a da
a ajuta	a putea
a citi	a dori
a reuși	a face
a merge	a proceda

23. Alcătuiește un text coerent, utilizând verbe la timpul viitor, forma I.

Model

Alexandru a spart, din neatenție, o vază. Te întrebi cum va proceda, dacă îi va spune mamei sau nu? Eu sunt sigur că îi va spune. Eu știu că el nu va putea minți.

24. Modifică enunțurile după model.

La ce oră ne întâlnim astăzi? → La ce oră ne vom întâlni?

- a) Mergem împreună la ziua de naștere?
- b) Matei nu participă la concurs.
- c) Eu comunic zilnic cu prietena mea.
- d) Noi ne ajutăm reciproc.
- e) Adulții întotdeauna au grijă de cei mici.

25. Tradu enunțurile.

- a) Ты попросишь помощь у родителей?
- b) Я помогу своим коллегам готовиться к тесту.
- c) Мы выполним вместе проект.
- d) Твоя помощь будет нужна.
- e) Он поедет на экскурсию вместе с коллегами.
- e) Я знаю, Елена сохранит секрет.

Informează-te!

26. Citește informațiile. Răspunde la întrebări.

- Ai primit un mesaj negativ de la o persoană cunoscută. Cum vei reacționa?
- În unele orașe oamenii lasă haine pe stâlpi pentru persoane sărace. Tu cum vei proceda, dacă va fi lansată o astfel de campanie în localitatea ta?
- O bătrână vrea să traverseze strada la o trecere de pietoni. Îi este frică să traverseze singură. Vei încerca să o ajuți? Cum?
- Ești în ascensor. Te grăbești foarte tare, dar auzi că a mai intrat cineva în scara blocului. Îl vei aștepta? Argumentează.
- Ai doi prieteni care doresc să învețe ceva nou. Nu prea le reușește, deoarece sunt la început. Ce le vei spune? Cum îi vei încuraja?
- Ți se propune să te implici în calitate de voluntar în activitatea de a planta arbori în parcul de lângă casă/localitatea ta. Ce decizie vei lua?

Mesaje scrise. Felicitarea

TRĂIASCĂ, CREASCĂ, ÎNFLOREASCĂ! (l. română)
VIVAT, CRESCAT, FLOREAT! (l. latină)

1. Examinează imaginile. Numește sărbătorile și formulele de urare specifice.

- Crăciun fericit!

- La mulți ani cu sănătate,
Să vă dea Domnul tot ce doriți,
Zile senine și fericire,
La mulți ani să trăiți!

- Fiți sănătoși și iubiți!

- Un An Nou cu bucurii!

Reține!

A. Formule de adresare

- Scumpă mamă!
- Stimată doamnă!
- Dragă bunică!
- Scumpa mea fiică!

- Dragă Ștefan!
- Scumpul meu tată!
- Bunul meu tătic!

- Draga mea soră!
- Îngerașul meu!

- Dragi prieteni! Dragi colegi!
- Onorată asistență! Onorat public!
- Stimați profesori!

B. Urări

- Te felicit/t e felicităm
- Vă felicit/Vă felicităm
- Cu ocazia, cu prilejul
- Îți doresc/Îți dorim
- Vă doresc/Vă dorim
- Să ai parte de multe realizări.
- Să fii/Să fiți ...
- Fii/Fiți...

- Să fii sănătos, fericit, norocos, bucurios!
- Să vă fie casa casă și masa masă!
- Să-ți fie/Să vă fie casa plină de bucurii!
- Sănătate! Succese! Noroc! Pace în casă! Bucurii!
- Liniște în suflet! Voie bună!
- Să fii iubit, respectat!

C. Formule de încheiere

- Cu drag, Maria
- Cu mult drag, fiul tău iubitor/ fica ta iubitoare
- Cu deosebit respect, elevul/ eleva dumneavoastră
- Cu multă dragoste
- Te sărut cu drag
- Te sărutăm cu drag

2. Improvizează o felicitare. Folosește formulele adecvate.

3. Citește urările de mai jos. Spune cui i se potrivesc, cu ce ocazie, cui le-ai adresa? Argumentează.

*Să rămâi precum ești,
Un prieten de nota 10!*

*Să ne luminăm,
Să ne bucurăm de sărbători!*

*Cele bune să se-adune,
Cele rele să se spele!*

*Să fii întotdeauna
cu zâmbetul pe buze!*

4. Redactează textul unei felicitări pentru cele mai scumpe ființe. Folosește formulele învățate (A,B,C) și modelele prezentate mai jos.

Scumpă mamă!

*Te felicit cu ocazia zilei de naștere.
În această zi îți doresc sănătate,
multe bucurii și noroc.
Îngerul păzitor să-ți fie mereu
alături!*

La mulți ani!

*Cu mult drag, a ta fiică
care te iubește fierbinte.*

Bunul nostru unchi!

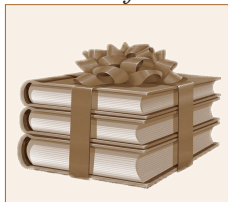
*Vă felicităm din toată inima cu prilejul
zilei de naștere. Vă dorim să fiți
sănătos, fericit, vesel și viguros ca
un stejar. Rămâneți mereu plin de
înțelepciune!*

La mulți ani!

*Nepoții care vă
iubesc.*

4.1. Pregătește și o variantă electronică a felicitării sau adresează-o prin telefon.

5. Examinează imaginile. Alege un cadou pentru prietena ta/prietenul tău, tata sau unchiul. Scrie textul felicitării în funcție de cadoul ales.

Model

Florile: Să fii frumoasă ca o floare, să aduci bucurii părinților, viața să-ți fie numai cu flori!

6. Adu de acasă o felicitare deosebită care ți-a fost adresată. Prezint-o.

Repere

- ◆ când ai primit-o;
- ◆ de la cine;
- ◆ cu ce ocazie;
- ◆ ce ți-a plăcut: imaginea, conținutul etc.?

7. Descrie o felicitare din „arhiva de aur” a familiei: cea mai veche sau cea mai originală.
8. Adresează o felicitare unei vedete preferate.

Ocazii:

- apariția unui nou video-clip/film;
- rezultate sportive deosebite;
- ziua de naștere;
- o sărbătoare calendaristică etc.

9. Lucrați în perechi. Improvizați în baza unei imagini un dialog. Adresați mesaje de felicitare.

10. Alcătuiește textul unei felicitări, în baza unui obiect-simbol, pe care să o adresezi colegilor.

Model

Acest obiect este mic, dar simbolizează tărie, frăție, putere, sănătate etc.

11. Pregătește și prezintă o felicitare muzicală.
12. Există multe ocazii de a ne felicita. Selectați una dintre ele și redactați o urare. Lucrați în perechi. Felicități-vă reciproc.

Repere

- ◆ Ziua numelui;
- ◆ Crăciunul;
- ◆ Floriile;
- ◆ Anul Nou;
- ◆ Dragobete;
- ◆ casă nouă;
- ◆ ziua de naștere;
- ◆ anumite realizări.

13. Concurs. Redactați textul unei felicitări în proză, folosind expresii poetice, imagini. Prezentați felicitările.

14. Adresează, unei persoane dragi, o urare în versuri.

Repere

Am venit cu inima să vă
bucurăm (să te bucur)!

Să fii întotdeauna
Ca lacrima curată!

Să trăiți, să înfloriți
Ca merii, ca perii
În mijlocul primăverii!

Să ne-ajungă azi și mâine
Bucățica cea de pâine!

Cald să fie soarele,
Veșnice – izvoarele.

Pace în suflet,
Lumină în casă!

Să trăiești un veac de pace
Cu părinții la un loc!

15. Autorii manualului vă adresează urări de bine și ... !

a=ă

” ”

,

ț=t

La medic

MINTE SĂNĂTOASĂ ÎN CORP SĂNĂTOS. (l. română)
MENS SANA IN CORPORE SANO. (l. latină)

1. Citește cuvintele și îmbinările de cuvinte. Tradu unele dintre ele.

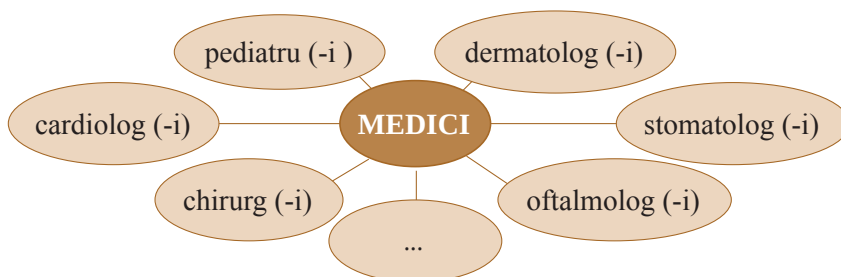
• Un spital – două spitale	• o infirmieră – două infirmiere
• un termometru – două termometre	• o ambulanță – două ambulante
• un medic – doi medici	• o clinică – două clinici
• un pacient – doi pacienți	• o rețetă – două rețete
• un cabinet medical – două
cabinete medicale	• o pastilă – două pastile
	• o consultație – două consultații

spital de urgență; medic de familie; asistentă medicală

2. Citește specialitățile medicale. Prezintă-le.

Model

Oftalmologul tratează ochii (= oculistul ← ochi).

2.1. Relatează despre o vizită la un medic. Concretizează:

- la ce medic ai fost;
- când;
- cu cine;
- dacă ai rămas mulțumit (-ă) de această vizită. De ce?

2.2. Admitem că tu trebuie să mergi cu tata la stomatolog. Pentru aceasta trebuie să te programezi. Încearcă să telefonezi tu.

Poți începe astfel:

- Alo, clinica nr. 7?
- Bună ziua, vă ascult.
- Doresc să fac o programare la stomatolog.
- ...

atent
blând
clar
înțelegător

amabil
competent
grijuliu
exigent

3. Examinează imaginile. Alcătuiește propoziții oral sau în scris.

Model

Stomatologul (dentistul) spune: „Deschide gura!”

1

2

3

4

5

6

3.1. Scrie enunțurile cele mai originale ale colegilor.

4. Citește textul. Spune de ce Codruța nu a mers la școală.

- Alo, Codruța Vangheli?
- Da, bună ziua. V-am recunoscut¹, doamnă doctor, sunteți medicul nostru de familie.
- Ai dreptate. M-a telefonat tatăl tău de la serviciu. Mi-a spus că nu ai mers azi la școală și că nu te simți² bine. Ce s-a întâmplat? **Ce te doare?**
- **Mă doare** capul, îmi curge nasul³ și mă dor puțin ochii.
- Ai febră⁴?
- Am măsurat temperatura acum o oră, aveam 36,8 grade.
- Gâtul te doare?
- Nu, doamnă doctor.
- E bine. **Rămâi**⁵ astăzi acasă! La prânz va veni mama ta la clinică și îi voi da rețeta pentru medicamente⁶. tu **odihnește-te**, **bea** ceai și apă. **Nu sta** prea mult la computer și la televizor. Sănătate, Codruța!
- Vă mulțumesc, doamnă doctor. La revedere.

¹ a recunoaște – узнавать

² a se simți – чувствовать себя

³ a curge nasul – иметь насморк

⁴ febră – temperatură ridicată/mare

⁵ a rămâne (acasă) – a sta acasă

⁶ medicamente – лекарства

Reprodu!

5. Citește enunțul în care se spune:

- a) cum se numește eleva; b) cu cine vorbește Codruța;
c) dacă are febră; d) ce trebuie să facă fata.

6. Răspunde la întrebări.

- a) Cine a telefonat-o pe Codruța? De ce? b) Ce a întrebat-o medicul de familie? c) Ce s-a întâmplat cu Codruța? d) Ce sfat i-a dat fetei medicul de familie? e) De ce nu ar fi bine să stea la computer? f) Cum au procedat părinții?

Rezumă!

7. Intitulează textul cu:

- un cuvânt; – o propoziție din text;
– o îmbinare de cuvinte; – un proverb.

8. Recitește cuvintele subliniate în text. Doamna doctor i-a cerut fetei să respecte unele sfaturi. Cum ne vom adresa mai multor persoane? Încearcă!

Reține!

MODUL IMPERATIV (voi)

Compară!

Timpul prezent (ce face?)

Eu rămân
Tu rămâi
El, ea rămâne
Noi rămânem

Voi rămâneți

Ei, ele rămân

Exemple: Voi **rămâneți** acasă.

a rămâne

Imperativ (voi)

Rămâneți!

Nu mergeți la școală, **rămâneți** acasă!
(afirmativ)

Nu rămâneți acasă! (negativ)

A se odihni

Timpul prezent

...

voi vă odihniți

...

Imperativ

odihniți-vă! (afirmativ)

nu vă odihniți (negativ)

Exemple: **Odihniți-vă, beți** ceai.

Nu vă odihniți, nu beți ceai.

9. Scrieți verbele dintre paranteze la imperativ, plural (voi).

a) Băieți, ... (a lua) mânușile, afară este frig. b) Dacă mergeți la plimbare, ... (a se îmbrăca) cu haine calde. c) Dacă ați răcit, ... (a sta) în casă. d) Dacă cineva din familie s-a îmbolnăvit, ... (a telefona) medicul de familie sau la 112. e) Dacă aveți febră, nu ... (a ieși) din casă. f) Dacă aveți rețetă, ... (a merge) la farmacie și ... (a cumpăra) medicamente. g) Dacă ați mers mult pe jos, ... (a se odihni).

10. Lucrați în perechi. Citiți, în text, replicile evidențiate. Dialogați în baza imaginilor și a tabelului de mai jos.

10.1. Scrie în caiet două dintre dialogurile alcătuite.

Model

- Ce te doare, Arina?
- Mă doare burta.
- Du-te la medic.
- Așa voi face.

Reține !

Mă	doare	ochiul	mâna
te	(unul, una)	gâtul	urechea
îl, o		dintele	
ne	dor	ochii	urechile
vă		picioarele	
îi, le			

11. Citește catrenul. Explică ultimele două versuri.

Sănătatea

Cât e omul sănătos,
E bogat și norocos;
Sănătatea-i, cum se știe,
Cea mai mare bogăție.

(George Budoii)

12. Ia o jucărie moale sau o păpușă. Arată și spune ce îl/o doare, argumentează.

Model

Ursulețul meu este trist. Îl dor dinții, a mâncat multă miere.

- 13.** *Lucrați în perechi. Pregătiți un dialog posibil între medic și pacient. Prezentați-l.*

13.1. *Formulează, în numele medicului, sfaturi pentru copii, părinți, ca să fie sănătoși sau să se însănătoșească.*

Spală-te cu apă rece! → **Spălați-vă** cu apă rece!

- 14.** *Lucrați în perechi. Citiți afirmația. Improvizați explicații sau sfaturi clare pentru un copil de 8–10 ani.*

Esența fericirii este sănătatea, iar esența sănătății e mișcarea.

(James Thomson)

- 15.** *Citește catrenul. Formulează, în baza lui, un sfat. Amintește-ți și alte versuri.*

*Cu săpun mă spăl
Și cu apă rece.
Nu mă doare gâtul,
Sunt sănătos cât zece!*

SPALĂ-TE CORECT PE MÂINI

Informează-te!

Se crede că numele de săpun vine de la Muntele Sapo.

Un lucru interesant despre săpun este frecvența cu care oamenii il foloseau la începutul anilor 1500. Știți de ce nunțile din iunie erau populare în acele vremuri? Acest lucru se datorează faptului că majoritatea oamenilor făcea baie o singură dată pe an. Astfel, femeile care se căsătoreau, se spălau (cu săpun) în luna mai când se pregăteau de nunta care va avea loc în iunie.

În zilele noastre, avem săpun în formă solidă și lichidă. Săpunul lichid este mai igienic, căci flaconul este atins o singură dată, iar după aceasta te speli pe mâini. Astfel, nu intri în contact cu lichidul din interior.

EVALUARE SUMATIVĂ

1. Examinează imaginea. Răspunde la întrebări.

a) Ce face băiețelul? b) Cum procedează copilul? c) Cine trebuie să-l însoțească?

2. Scrie un mesaj de felicitare, adresat părinților tăi, cu ocazia unei sărbători.

Scumpii mei părinți!

Vă felicit cu ocazia _____

Vă doresc _____

Să fiți _____

Cu mult drag,

3. Scrie replicile lipsă.

– Aseară mă durea capul.

– _____ ?

– Mama mi-a dat un ceai cu mentă și miere.

– _____ ?

– Da, astăzi m-am trezit și m-am bucurat. Nimic nu mă doare.

– _____ ?

– Desigur. Abia aștept să ne vedem la școală.

– _____ ?

– Ce bine e când ești sănătos/sănătoasă!

– _____ ?

4. Alcătuieste un text din 5–6 enunțuri, argumentând cum vei proceda și de ce, pornind de la situația: cineva a propus să faceți curat, într-o sâmbătă, în parcul din apropiere. În clasă sunteți 25 de elevi: 12 sunt **pentru** și tot 12 sunt **împotriva**. De tine depinde ce va urma.

PROIECT

Redactează, împreună cu niște colegi, un Cod de reguli de comportament în transportul public și în stradă (7–9 reguli). Folosiți imagini, desene, colaje etc. Prezentați-l.

A large, empty rectangular box with a thin brown border, intended for students to draw, write, or create a collage related to their project.

Prenume, nume, data

AUTOEVALUARE

CRITERII DE SUCCES	INDEPENDENT	GHIDAT DE PROFESOR	CU MAI MULT AJUTOR
Pot construi îmbinări de cuvinte.			
Pot alcătui propoziții la temă, folosind vocabularul nou.			
Pot citi corect, fluent, conștient texte tematice.			
Pot identifica în text și selecta unele informații.			
Pot întreba și răspunde la întrebări.			
Pot cere sau oferi informații despre sine, despre alte persoane cunoscute, pot comunica cu oamenii în transportul public.			
Pot descrie starea de sănătate a unei persoane, folosind verbul <i>a dura</i> .			
Pot folosi formule de adresare la telefon, în transportul public.			
Pot exprima atitudini, sentimente, opinii.			
Pot formula o rugămintă.			
Pot liniști, încuraja pe cineva cu formule simple.			
Pot oferi sfaturi în anumite situații.			
Pot conversa despre starea de sănătate cu părinții sau medicul.			
Pot descrie unele situații din transportul în comun.			
Pot redacta felicitări pentru membrii familiei sau persoane cunoscute.			
Pot discuta pe diferite teme cunoscute.			

Cu penetul ca sideful

*Cu penetul ca sideful
Strălucește-o porumbiță,
Cu căpșorul sub aripă
Adormită sub o viță.*

*Și tăcere e afară.
Luminează aer, stele.
Mută-i noaptea – numai râul
Se frământă-n pietricele.*

Mihai Eminescu

Închinare la Luceafărul poeziei românești

Lui Eminescu

*Tot mai citesc măiastra-ți carte,
Deși o știu pe dinafară...*

Alexandru Vlahuță

Ilustrație de Igor Vieru

Copilul și natura

Natura – ghidul călătorului

NATURA NU FACE NIMIC ÎN ZADAR. (l. română)

NATURA NIHIL FACIT FRUSTRA. (l. latină)

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n]. Alcătuieste propoziții cu îmbinările evidențiate.

Casă din sticlă, **cetate trainică**, paie uscate, a clădi o casă, familie prietenoasă, **harnic ca furnica**, popor viteaz, **moștenire sfântă**.

2. Privește desenele. Observă sensul cuvintelor evidențiate.

Ac de cusut

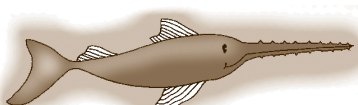
Ac de brad/pin

Ac/ghimpe – organ de apărare

Âcele ariciului

Ac-de-mare

Ac de siguranță

Nota bene!

- furnicar – mușuroi
- treabă – lucru
- comod – confortabil

- tare – a întări
- grijă – a îngriji
- podoabă – a împodobi

3. Privește desenul. Numește părțile componente ale furnicarului. Cu ce se aseamănă?

- etaj
- intrare
- acoperiș
- subsol
- cameră
- coridor

4. Citește textul. Spune a cui casă se aseamănă cu cea a furnicilor.

Lumea furnicilor

Avem o casă obișnuită, ca toate casele, fără prea multe podoabe¹ și alte lucruri de prisos în ea. E tocmai ce-i trebuie unui Neam de furnici, pentru a-și trăi cinstit până la capăt Viața. Casa e foarte mare, asemănătoare cu o cetate². Are vreun metru și jumătate – destul de³ înaltă pentru statura unei furnici. Dar nu e nici din sticlă, nici din beton. Deși e tot atât de trainică⁴ și mult mai comodă și mai călduroasă.

Casa ne-o facem în felul următor. Alegem un loc de nădejde și ne apucăm de treabă: adunăm crenguțe mici, paie⁵ uscate, alte ierburi.

Apoi clădim paiele și uscăturile una peste alta, le ungem⁶ cu pământ

până când se formează o boltă⁷. Pe această boltă se sprijină acoperișul din frunze, ace de pin⁸ și brad. Asemenea acoperiș⁹ ne apără de cele mai mari ploii. Poate să toarne cu găleata¹⁰, noi stăm în casă fără nicio grijă. Iar după o ploaie bună pământul de pe acoperiș se întărește ca cimentul.

Casele noastre au o mulțime de camere, unite prin coridoare întortocheate¹¹. Camerele se află la „etaje”, așa ca la oameni. Avem de asemenea și subsoluri¹² în mai multe etaje. Intrările sunt tănuite¹³ de ochii străinilor.

Trăim ca o familie prietenoasă, unită – toate pentru una și una pentru toate. Acesta e crezul¹⁴ vieții noastre.

După **constantin Dragomir**

¹ podoabă – lucru de preț

² cetate – крепость

³ destul de... – достаточно

⁴ trainic – care ține multă vreme

⁵ pai – соломинка

⁶ a unge – мазать

⁷ boltă – aici: свод

⁸ pin – сосна

⁹ acoperiș – крыша

¹⁰ a turna cu găleata – лить как из ведра

¹¹ întortocheat – извилистый

¹² subsol – подвал

¹³ tănuit – *sin.*: ascuns

¹⁴ crez – *sin.*: кредо

Reprodu!

5. Citește propozițiile în care se spune:

a) despre dimensiunile casei;	d) câte camere are casa;
b) cum își fac furnicile casa;	e) ce fel de acoperiș construiesc furnicile;
c) cum este interiorul casei;	f) despre crezul vieții furnicilor.

6. Răspunde la întrebări:

- a) Cum este casa furnicilor? b) Cu ce se aseamănă ea? c) Câte camere are?
d) Cum trăiesc furnicile? e) Care e asemănarea dintre casa furnicilor și cea a oamenilor?

7. Citește expresiile, apoi găsește varianta adecvată.

- ♦ casă asemănătoare cu o cetate;
- ♦ a se apuca de treabă;
- ♦ a turna cu găleata;
- ♦ a sta fără nicio grijă.

A DORMI

A FI LINIȘTIT

CASĂ MARE

A LUCRA

A STA LINIȘTIT

CASĂ TRĂINICĂ

A PLOUA TARE

A ÎNCEPE LUCRUL

A TERMINA LUCRUL

7.1. Include unele expresii în contexte.
Utilizează verbe la timpul prezent.

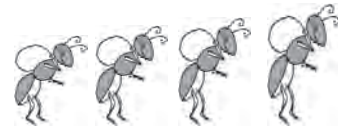

Rezumă!

8. Împarte textul în fragmente, intitulează-le.
9. Alcătuește planul textului, folosind expresii/propoziții din text sau proverbe de mai jos.

Model

- În unire e puterea.
- Munca bună mult adună.
- Toate pentru una și una pentru toate.

10. Privește cu atenție desenul. Ajut-o pe Mihaela să ajungă la casa furnicilor. Spune ce a văzut în calea ei spre mușuroi.

– Mergi drept înainte și lângă un pom în floare vei da de un mușuroi.

11. Povestește textul:

a) răspunzând la întrebări; b) în numele Mihaelei.

Model

Am ajuns la casa furnicilor. Acestea erau foarte grăbite, își clădeau locuința. Și-au ales un loc de nădejde și s-au apucat de treabă: ele adunau...

12. Alcătuiește un dialog împreună cu un coleg/o colegă, în baza textului citit.

Model

- Salut!
- Salut!
- Ți-a plăcut textul despre viața furnicilor?
- Da, am aflat lucruri curioase.
- Ce te-a impresionat?
- Faptul că niște ființe atât de mici pot construi o casă.
- Eu sunt uimit(ă) de faptul că mușuroiul are etaje, camere, subsoluri.
- Da! Și cât de harnice sunt!
- Mă bucur că am aflat lucruri noi!
- Și eu de asemenea.

Meditează!

13. Cum crezi, în ce fel își împart furnicile rolurile în mușuroi? Cât timp lucrează ele pe parcursul unei zile? Cum își apără casa de dușmani?

14. Comentează crezul vieții furnicilor: **toate pentru una și una pentru toate.**

15. Citește poezia. Prin ce se aseamănă furnica din poezie cu cea din textul „Lumea furnicilor”? Argumentează în 2–3 enunțuri.

Gospodina

O furnică duce-n spate
Un grăunte jumătate.
– Încotro fugi, surioară?
– Ia mă duc și eu la moară!
Și-s grăbită, și-s grăbită,
Că mi-i casa ne-ngrijită,
Și mi-s rufele la soare,
Și copiii cer mâncare.
Căci la noi în mușuroi,
Nu e timp pentru zăbavă,
Că de n-am fi de ispravă,
Ar fi vai și amar de noi!

Otilia cazimir

este = e, -i
sunt = -s

Exemple:

Furnica **e** mică.
Furnica-**i** mică.
Furnicile-**s** mici.

15.1. Descrie furnica din poezie, folosind și alte informații despre viața furnicilor.

15.2. Recitește poezia. Numește verbele la timpul prezent.

15.3. Modifică poezia astfel ca să vorbească nu doar o furnică, ci **câteva** furnici. Atenție la utilizarea verbelor.

Model

Furnicile duc în spate
Câte un grăunte, nu jumătate.
.....

16. Gândește-te și spune ce s-ar schimba pe pământ dacă toți oamenii ar lucra ca furnicile.

17. Citește afirmația. Ce ai învățat din ea?

Odihna și joaca sunt plăcute doar
pentru acela care muncește și duce până
la capăt tot ce a avut de făcut.

Konstantin Ușinski

Să exersăm!

modul IndlCatIV. timpul preZent (REPETARE)					
Verbul	Timpul prezent				
a citi a vorbi a privi a hotărî	eu tu el, ea noi voi ei, ele	citesc citești citește citim citiți citesc	vorbesc vorbești vorbește vorbit vorbiți vorbesc	privesc privești privește privim priviți privesc	hotărâsc hotărâști hotărâște hotărâm hotărâți hotărâsc
a auzi a ieși a veni a coborî	eu tu el, ea noi voi ei, ele	aud□ auzi aude auzim auziți aud□	ies□ ieși iese ieșim ieșiți ies□	vin□ vii vine venim veniți vin□	cobor□ cobori coboară coborâm coborâți coboară
a sui a ști	eu tu el, ea noi voi ei, ele	sui sui sui suim suiți sui	știu știi știe știm știți știu		

Scrie!

18. Citește. Completează proverbele cu verbe la timpul prezent.

- a) Cine ... și tace
Mai multă treabă ...
- b) Cea mai mare bogăție
din lume ... munca.
- c) După furtună ... și
vreme bună.
- d) Cine ... după doi iepuri
nu ... nici unul.

**a munci
a face**

a fi

**a veni
a alerga
a prinde**

18.1. Memorează un proverb, la alegere.

19. Privește imaginea. Alcătuieste un dialog, utilizând verbele la timpul prezent.

Repere

- ♦ furnică, greier, a se întâlni
- ♦ a aduna, a cânta, sac
- ♦ vioară, în spinare, voios
- ♦ a dormi, grijă, a ajuta
- ♦ a se simți bine
- ♦ a se veseli, crez

20. Amintește-ți fabula lui Alexandru Donici „Greierul și furnica”. Ce a pățit greierul, când a venit iarna?

– Ai cântat! Îmi pare bine,
Acum joacă, dacă poți,
Iar la vară fă ca mine.

20.1. Numește titlul și autorul unei fabule din literatura rusă cu un conținut similar celui din „Greierul și furnica” de Alexandru Donici. Compară aceste lucrări.

21. Citește versurile. Scrie ce trebuie să învățăm de la furnici (3–4 propoziții).

Cât mai suntem încă mici
Să-nvățăm de la furnici.
Cea mai scumpă să ne fie
Lecția de hărnicie.

Informează-te!

22. Citește informațiile. Dialoghează cu un coleg/o colegă în baza lor:

- Furnicile își fac casa cu intrările dinspre partea de sud, iar în partea de nord mușuroiul este mai ridicat.
- Pietrele, de regulă, au partea dinspre nord acoperită cu mușchi.
- Pământul de sub pietre, este mai uscat în partea de sud.
- Copacii singuratici au ramuri și frunze mai dese în partea de sud.
- Scoarța copacilor, în special la cei cu frunze, este mai aspră și acoperită cu mușchi (мох) în partea dinspre nord.
- Primavara, pe partea de sud a copacilor, iarba crește mai înaltă, iar spre sfârșitul verii îngălbenește mai repede.
- Pe trunchiul coniferelor (хвойные) curge mai multă smoală (смола) pe partea dinspre sud.
- Pe suprafața tăiată a unui trunchi se văd inelele care indică vârsta copacului: inelele formate în trunchiul unui copac singuratic sunt mai late pe partea dinspre sud.
- Zăpada se topește mai repede primăvara în partea de sud a copacilor și stâncilor.
- Zăpada se acoperă cu o pojghiță în partea dinspre sud și rămâne moale, pufoasă în partea dinspre nord.

Model

- Salut, Dorin!
- Bună, Dana!
- Îți plac călătoriile prin pădure?
- Desigur. Sunt interesante și afli multe lucruri.
- V-ați rătăcit vreodată?
- Nu, dar profesorul de biologie ne-a arătat câteva semne după care ne putem orienta.
- Care sunt acestea?
- Putem stabili unde este nordul sau sudul după mușuroaiile furnicilor, pietre, copacii singuratici, trunchiul coniferelor ș.a.

Teme pentru acasă

- ✓ Citește și povestește textul.
- ✓ Memorează 2–3 proverbe despre muncă.
- ✓ Alcătuieste un text, din 6–7 propoziții, cu unul din titlurile:

- „Ce am învățat de la furnici?”
- „Cum să ne orientăm în pădure”.

Prieteni din lumea animalelor

CEL MAI BUN PRIETEN ARE, ADESEA, PATRU PICIOARE.

Colette

1. Citește cuvintele. Pronunță corect sunetul [o]. Alcătuește îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

Oraș, obișnuit, a observa, hotărâre, locatar, botișor, codiță, Viorica, maroniu, colinda, locuință.

2. Privește desenele. Observă sensul cuvintelor:

codiță blăniță botișor

trecere de pietoni

ghem

3. Construiește îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

Cățel

bland
drăguț
...
...

A mângâia

cu ochii
pe cap
...
...

Nota bene !

traie – viață
clipă – moment
a pricepe – a înțelege
vreodată – cândva

bot – botișor
cățel – cățeluș
coadă – codiță
blană – blăniță

A alege – ales – aleasă
alint – a alinta – alintat
locuință – locatar – a locui

colindă – a colinda – colindat
trezire – a (se) trezi – trezit
ademenire – a ademeni – ademenit

Compară!

trei – три
talie – талия
grup – группа

nou – новый
școală – школа
mașină – машина

4. Citește textul. Spune unde a găsit fata câțelul.

Întâlnirea cu Joy

Era un câțel de talie mică, alb, cu două-trei pete maronii¹ pe blăniță. Toți trecătorii, dar mai ales copiii, se străduiau în toate felurile să-l ademenească² pentru a-l mângâia. Cu mare plăcere răspundea acestor semne de atenție. Păi cui nu-i place să fie alintat³?

Cățelul colinda⁴ tot orașul, dar întotdeauna respecta regulile de circulație și traversa strada numai la verde. Se apropia de trecerea pentru pietoni și se uita: oamenii stau, stătea și el. Dar, îndată ce grupul de oameni pornea, alerga înainte, întorcându-și capul ba spre stânga, ba spre dreapta. Tare mult îi plăcea să se plimbe.

Așa trăia fără griji, deoarece a avut norocul să o întâlnească într-o zi...

Viorica știa foarte bine acest drum, căci zilnic se ducea și venea pe el de la școală sau pur și simplu se plimba cu prietenele în timpul liber. Într-o zi, când se întorcea, ca de obicei, de la școală, a observat că un ghem alb se ținea după ea. Se împiedica⁵, dar se străduia din răputeri să nu rămână în urmă. Viorica se întorcea și îl alunga. Doar nu era să aducă acasă un maidanez⁶! Mai ales că tata va fi împotrivă. Însă câțelul pricepea că i s-a oferit șansa să aibă o stăpână.

S-au oprit și s-au privit câteva clipe. Fiecare dintre ei trebuia să ia o hotărâre. Fetei i s-a făcut milă de cățelușul aruncat în stradă, care putea să înghețe sau să ajungă sub roțile unei mașini. Sufletul Vioricăi s-a înmuiat⁷ și cățelușul, care tot da din codiță și se învârtea⁸ în jurul ei, s-a trezit⁹ sub haina de blană a alesei¹⁰ sale. Numai botșorul¹¹ i se vedea, întorcându-se în toate părțile, încercând să cunoască o lume cu totul nouă.

Cățelul a ajuns într-o casă la care nici nu a visat vreodată. Seara, deoarece tata era plecat în turneu, Viorica i l-a prezentat mamei pe noul „locatar”¹², Joy, adică Bucurie. Așa a început Joy o viață nouă.

După **Eugen Doga**

Fragmente din cartea „Prietenii mei dragi”

¹ marونی – коричневатый

² a ademeni – приманить

³ alintat – избалованный

⁴ a colinda – aici: a umbla din loc în loc

⁵ a se împiedica – спотыкаться

⁶ maidanez – animal fără stăpân

⁷ a se înmuia – смягчиться

⁸ a se învârti – крутиться

⁹ a se trezi – aici: очутиться

¹⁰ aleasă – избранная

¹¹ botșor – мордочка

¹² locatar – persoană care locuiește într-o casă

5. Citește enunțurile în care este vorba despre:

- a) exteriorul cățelului;
- b) atitudinea trecătorilor față de cățel;
- c) îngrijorarea Vioricăi.

6. Recitește unul dintre fragmentele care ar putea avea drept titlu:

- Viața în stradă
- O hotărâre importantă
- Întâlnirea cu Viorica
- Noul locatar

7. Răspunde la întrebări:

- a) Cum arăta cățelul? b) Ce îi plăcea cățelului? c) Cum traversa el strada?
- d) De unde se întorcea Viorica? e) De ce ea a luat cățelul acasă? f) Cum a numit Viorica cățelul? h) Cui i l-a prezentat Viorica pe noul locatar?

Rezumă!

8. Formulează întrebări, pe baza textului, care ar indica: locul, timpul, cauza acțiunii.

9. Redă fragmentul în care se descrie insistența cățelului.

10. Povestește textul:

- în baza întrebărilor din exercițiul nr. 7;
- în numele Vioricăi.

11. Intitulează altfel textul. Argumentează.

12. Improvizează cu colegul/colega un dialog între Viorica și mama sa.

Model

– Bună, mămică!	– Da, e drăguț!
– Bună ziua, Viorica!	– Era pe stradă. S-a ținut după mine și
– Fă cunoștință. Acesta este Joy...	l-am luat acasă.
– Viorica, ai adus acasă un cățel?..	– Bine ai făcut!
– E tare drăguț, nu-i așa?	

13. Caracterizează-o pe Viorica/descrie-l pe Joy, în 4–5 enunțuri.

Meditează!

14. Imaginează-ți și descrie:

- noul loc de trai al lui Joy;
- cum Viorica avea grijă de cățel;
- o aventură a Vioricăi și a lui Joy.

15. Examinează anunțul și realizează sarcinile propuse.

- Formulează cinci întrebări în baza anunțului și adresează-le colegilor.
- Improvizează cu colegul/colega un dialog despre participarea la concurs.

ZIUA MONDIALĂ A ANIMALELOR

04 octombrie

Concurs de creație

- **Eseu:** „*Povestea fericită a unui animal vagabond*”.
 - **colaj foto:** „*Eu și prietenul meu de companie*”.
 - **Poster motivațional:** „*Caut stăpân!*”
- PREMII SURPRIZĂ!**

16. Realizează un proiect în format Power Point la tema: „Prietenul meu necuvântător”. Folosește desene, fotografii și/sau secvențe video.

Repere

Ce prieten necuvântător ai/au cunoscuții tăi?

- Cum se numește?
- Când și cine ți l-a procurat?
- De ce rasă este?
- Ce mănâncă?
- Cum arată?
- Cum ai grijă de el?

17. Gândeți-vă și scrieți cinci activități prin care am putea ajuta animalele fără adăpost. Lucrați în echipe.

17.1. Descrie în detalii una dintre activitățile menționate.

Repere

- condiții pentru desfășurarea activității;
- persoane implicate;
- beneficii pentru animale.

Am nevoie de...
De asemenea...
Cu siguranță...
În opinia mea...

Reține!

modul Indica tIV . tImpul treCut . Imper FeCtul

(ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ. НЕСОВЕРШЕННЫЙ ВИД ГЛАГОЛА)

Verbul la timpul trecut, imperfect indică o acțiune trecută, neterminată în momentul la care se referă vorbitorul.

Compară!

Recent **am citit** (прочитал)
o carte despre animale.

În vacanță **citeam** (читал)
foarte mult.

perfectul compus

(ce am făcut?)

Eu **am**

Tu **ai**

El, ea **a**

Noi **am**

Voi **ați**

Ei, ele **au**

ajutat

Imperfectul

(ce făceam?)

Eu **ajutam**

Tu **ajutai**

El, ea **ajuta**

Noi **ajutam**

Voi **ajutați**

Ei, ele **ajutau**

A fi

Eu **eram**

Tu **erai**

El, ea **era**

Noi **erăm**

Voi **erați**

Ei, ele **erau**

Conjugarea

Verbelor la Imper

FeCt

Verbul	Imperfectul			
a respecta	Eu respectam	traversam	alergam	observam
a traversa	Tu respectai	traversai	alergai	observai
a alerga	El, ea respecta	traversa	alergau	observa
a observa	Noi respectam	traversam	alergam	observam
	Voi respectați	traversați	alergați	observați
	Ei, ele respectau	traversau	alergau	observau
a hotărî	Eu hotărăm	coboram		
a coborî	Tu hotărâi	coborai		
	El, ea hotărâ	cobora		
	Noi hotărăm	coboram		
	Voi hotărâți	coborați		
	Ei, ele hotărâu	coborau		
a tăcea	Eu tăceam	vedeam	cădeam	puteam
a vedea	Tu tăceai	vedeai	cădeai	puteai
a cădea	El, ea tăcea	vedea	cădea	putea
a putea	Noi tăceam	vedeam	cădeam	puteam
	Voi tăceați	vedeați	cădeați	puteați
	Ei, ele tăceau	vedeau	cădeau	puteau
a răspunde	Eu răspundeam	cunoșteam	începeam	ajungeam
a cunoaște	Tu răspundeai	cunoșteai	începeai	ajungeai
a începe	El, ea răspundea	cunoștea	începea	ajungea
a ajunge	Noi răspundeam	cunoșteam	începeam	ajungeam
	Voi răspundeți	cunoșteți	începeți	ajungeți
	Ei, ele răspundeau	cunoșteau	începeau	ajungeau
a veni	Eu veneam	porneam	priveam	dormeam
a porni	Tu veneai	porneai	priveai	dormeai
a privi	El, ea venea	pornea	privea	dormea
a dormi	Noi veneam	porneam	priveam	dormeam
	Voi veneați	porneați	priveați	dormeați
	Ei, ele veneau	porneau	priveau	dormeau

- 18.** *Selectează din text toate verbele utilizate la imperfect. Scrie-le.*
- 19.** *Scrie verbele date între paranteze la imperfect.*
- Când eu îmi (a lăuda) câinele, el (a da) bucuros din coadă.
 - Tu (a respecta) regulile de circulație și ei (a se strădui) să-ți urmeze exemplul.
 - Bunica (a avea) o pisică și o (a numi) Mieunica.
 - Voi (a ști) că pisicile au câte cinci degete la lăbuțele din față și doar câte patru la cele din spate?
 - În fiecare sâmbătă noi (a urmări) emisiunea „Eroi pentru animale”.
 - Voi ați aflat poveștile oamenilor care (a ajuta, a proteja și a salva) animalele de pe întreaga planetă.
- 20.** *Rescrie verbele, punându-le la imperfect.*
- Dacă tu ai adoptat o pisică, ai devenit un adevărat prieten al animalelor.
 - Dacă voi ați învățat papagalul, acesta a reușit să vorbească.
 - Noi am dresat câinele și el a învățat să facă apporte.
 - Ei au avut un cățel care prefera să ducă cumpărăturile.
- 21.** *Completează enunțurile, folosind verbele adecvate la imperfect.*
- Din cele mai vechi timpuri animalele ... pentru oameni nu doar un ajutor care îi ..., Multe dintre ele ... eroi. De exemplu porumbelul Cher Ami, în timpul Primului război mondial, ... mesaje și informații pe câmpul de luptă, astfel ... viețile soldaților.
- (a deveni, a ajunge, a păzi, a transmite, a salva, a hrăni)
- 22.** *Improvizează, în 4–5 enunțuri, povestea unuia dintre animalele din imagini. Utilizează și verbe la timpul trecut, imperfect.*

- 23.** *Vizionează unul dintre filmele propuse:*

- „Hachiko: Povestea unui câine”;
- „Kaštanka”;

Copilul și natura

- „Bim Cel alb – Ureche neagră”;
- „Calul de luptă”;
- „Povestea delfinului”;
- „Avem un zoo!”

23.1. *Improvizează cu colegul/colega un dialog în care să împărtășești impresiile în urma vizionării unui film. Utilizează și verbe la timpul trecut, imperfect.*

Model

– Am vizionat filmul „Calul de luptă”. Mi-a plăcut foarte mult.
– Despre ce este vorba?
– Este povestea de prietenie dintre un băiat, Albert și calul său Joey.
– ...

Desigur...
Bineînțeles...
Îmi pare bine că...
M-a impresionat...
Neapărat...
Extraordinar!

24. *Scrie un text, din 6–7 enunțuri, despre unul din animalele de companie.*

Model

Când eram mică am avut un papagal pe care îl chema Roby. Papagalul avea pene multicolore. El era foarte simpatic. Lui Roby îi plăcea să-l las liber. Îl hrăneam cu semințe. Mânca și din palma mea. Vorbeam mult cu el, dar nu am reușit să-l învăț să vorbească.

Un om, o viață, un destin

Celebrul compozitor Eugen Doga a publicat și o carte pentru copii intitulată „Prietenii mei dragi”.

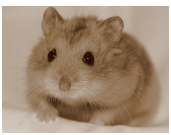

„Am reunit între copertele acestei cărți două cicluri de povestiri despre doi dintre prietenii mei patrupezi, care mi-au adus clipe de bucurie... Îmi amintesc cu nostalgie de anii când mă întorceam acasă din turnee și la ușă mă așteptau prietenii mei Joy și Amur... Amur era mai rezervat, lingușindu-se mai delicat, pisicește, iar Joy dădea energic din coadă și sărea în sus de bucurie”, mărturisește maestrul.

Informează-te!

25. Scrie, în spațiile libere, ce animale îți pot face companie și vei descoperi pe verticală numele calului lui Ștefan cel Mare, care l-a slujit circa 12 ani.

Teme pentru acasă

- ✓ Citește textul și răspunde la întrebările din exercițiul nr. 6.
- ✓ Povestește fragmentul care ți-a plăcut mai mult.
- ✓ Descrie animalul tău preferat, utilizând verbe la timpul trecut, imperfect. Vezi exercițiul nr. 15.
- ✓ Prezintă o informație succintă despre porumbei-poștași, câini-cosmonauți sau delfini-salvatori.

Proгноза meteo

TE BUCURĂ: RĂSARE SOARELE...

Grigore Vieru

1. Citește cuvintele. Alcătuiește îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

Nota bene!

nor – noros – înnorat
ploaie – a ploua – ploios

ger – geros – gerar
a ninge – ninsoare

Compară !

slab – слабый
grad – градус
în centru – в центре

Celsius – (по) Цельсию
termometru – термометр
prognoză – прогноз

2. Privește cu atenție desenele. Spune care e asemănarea/deosebirea dintre **furtună** și **viscol**. Consultă și dicționarul explicativ.

furtună

viscol

3. Citește buletinele meteo. Ce ai aflat citindu-le?

Cum va fi vremea?

■ Astăzi, joi, vom avea o vreme deosebit de rece dimineața și noaptea. Cerul va fi parțial¹ înnorat. Izolat va ninge. Vântul va sufla slab la moderat². Temperaturile maxime vor oscila³ între -3 și 6 grade Celsius, iar cele minime între -10 și 3 grade Celsius.

■ Mâine, se prevede cer variabil⁴. În partea de nord a republicii se așteaptă ploi de scurtă durată, însoțite⁵ de vânt puternic. termometrele vor indica ⁶ între 26 și 30 de grade Celsius. Sunt posibile⁷ precipitații⁸ și în zielele următoare.

¹ parțial – частично

² moderat – *sin.*: ușor, liniștit

³ a oscila – колебаться

⁴ variabil – *sin.*: schimbător

⁵ însoțit – сопровождаемый

⁶ a indica – *sin.*: a arăta

⁷ (e) posibil – *sin.*: care se poate întâmpla

⁸ precipitații – осадки

Reprodu !

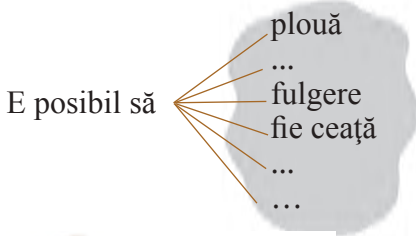
4. Recitește enunțurile care ilustrează:

- cum va fi cerul;
- temperaturile maxime și minime;
- unde se așteaptă ploi;
- posibilitatea unor precipitații.

5. Răspunde la întrebări.

- Pentru ce zi și anotimp este primul buletin? b) Cum va sufla vântul?
- Care vor fi temperaturile minime pentru ziua de joi? d) Unde vor fi ploi de scurtă durată? e) Ce temperaturi vor indica termometrele?

6. Alcătuiește îmbinări de cuvinte. Include-le în enunțuri.

termometrele vor indica

0 = zero grade
(+)5 grade C
-10 grade C

Rezumă!

7. Joc de rol: „PREZENTATOR TV”. Selectează unul dintre buletinele meteo și citește-l, prezintă-l telespectatorilor.

8. Alcătuiți un buletin meteo pentru diferite regiuni ale Republicii Moldova: nord, centru, sud. Folosiți informațiile cunoscute și reperele de mai jos (lucrați în echipe).

- la noapte
- va coborî
- va sufla tare
- parțial înnorat
- va fi ceață
- se va încălzi ușor
- se va depune chiciură

9. Alcătuiți o prognoză meteo referitoare la republica noastră pentru o săptămână (lucrați în perechi).

Repere

- ♦ luna: februarie;
- ♦ săptămâna: a doua;
- ♦ temperatura: de la -10°C până la -2°C ;
- ♦ se va încălzi;
- ♦ presiunea atmosferică va scădea.

Poți începe astfel:

Prima zi a săptămânii va fi geroasă. Termometrele vor indica -7 grade. La prânz se va încălzi ușor. Spre seară va ninge.

A doua zi, marți...

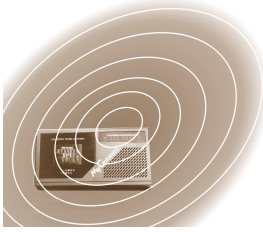
Meditează!

10. Explică, în 3–4 enunțuri, de ce este important să luăm cunoștință de buletinul meteo.

11. Priviți cu atenție imaginile. Spuneți cine/ce se bucură de ploaie, soare, zăpadă, ger, vânt. Argumentați, prin 3–4 propoziții (lucrați în perechi).

- 12.** Citiți buletinul meteo. Pregătiți-l și prezentați-l la radio/TV pentru ziua de azi și cea de mâine. Lucrați în echipe.

Bună dimineața...

Se apropie zilele de odihnă, și ne grăbim să vă informăm că veți avea parte de un timp frumos. Temperatura aerului va atinge 20 de grade Celsius. Vântul va sufla slab din sud-vest. Cerul va fi senin, fără precipitații.

- 13.** Privește imaginile. Alege una dintre ele și alcătuește un buletin meteo.

- 14.** Ascultă/citește următorul buletin meteo pentru o țară din emisfera nordică, de exemplu Canada.

Astăzi vremea va fi rece. Va continua să ningă. Spre seară gerul, viscolul se vor întări. Se așteaptă vânt puternic din sectorul nord-vest. temperatura aerului va coborî până la -35 de grade Celsius.

- 14.1.** Modifică datele buletinului meteo conform condițiilor climatice de pe teritoriul nostru.

Reține !

numeraledle ordlnale (ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ)				
2 forme	masculin, neutru	întâiul	mas- culin, neutru	al doi + lea an, stilou al opt(u) + lea elev, rând al unsprezece + lea băiat, cadru al o sută trei + lea copac, episod
	feminin	întâia		
	masculin, neutru	primul	feminin	a două + a → a doua fată, masă a trei + a → a treia zi, carte a nouă + a → a noua casă, ușă
	feminin	prima		a douăzeci și patru + a → a douăzeci și patra iarnă a cincizeci + a → a cincizecea aniversare

Se pot utiliza:

m. anul **întâi**
f. clasa **întâi**
n. rândul **întâi**

întâiul an
întâia clasă
întâiul rând

- clasa I
- clasa a II-a
- anul al III-lea

Scrie!

15. Citește. Identifică și numește numeraledle ordlnale din următoarele enunțuri.

a) Mihai Eminescu avea doar 16 ani când a publicat **întâia** sa poezie „De-aș avea...”. b) În primele **trei** zile ale săptămânii va fi rece, iar în a **patra** zi, joi, se va încălzi. c) Marele compozitor și violonist român George Enescu, la vârsta de **cinci** ani, cunoștea deja notele muzicale, iar **primul** concert de binefacere l-a dat în stațiunea Slănic-Moldova la vârsta de **opt** ani. d) Am avut **trei** mere. Unul i l-am dat lui Andrei, altul – Marinei, iar pe al **treilea** l-am mâncat eu. e) A **doua** zi, după-masă, a nins.

16. Alege și scrie forma corectă a numeraledle ordlnale.

a) Mi-a plăcut foarte mult episodul (a **doua**, al **doilea**) al filmului „Mowgli”. b) La concursul internațional de dansuri moderne ansamblul „Codreanca” a ocupat locul (**întâi**, **întâiul**). c) Când eram în clasa (a **cincea**, al **cincilea**), în vacanța de Crăciun, am fost cu părinții la Poiana Brașov. A fost fantastic.

d) Mihai Eminescu a fost (al șaptelea, a șaptea) copil în familie. e) **Unde mănâncă doi, mănâncă și (al treilea, a treia).** f) Verișorul meu învață în clasa (al treilea, a treia).

16.1. Comentează proverbul evidențiat.

17. Completează enunțurile.

- a) Luni, este ... zi a săptămânii. b) Primăvara este al ... anotimp.
c) Aprilie este a ... lună a anului. d) În a ... lună a anului sărbătorim Crăciunul.
e) Anul școlar începe în luna a... . f) De regulă, în luna a ... plouă mult.
g) Ghioceii înfloresc în a ... lună a anului. h) Aceasta este deja a ... ninsoare.

18. Scrie cu litere:

- numerele cardinale: 7, 9, 15, 25;
- numerele ordinale: al VIII-lea, a VI-a, al IX-lea, a V-a, al V-lea, a X-a, a XXV-a, a XL-a, a 40-a.
- Este ora 12.30. Ne întâlnim la ora 14.15.
- Filmul începe la ora 21.00.

Cifre romane:

- X – 10 • D – 500
- L – 50 • M – 1000
- C – 100

19. Spune în ce zile sunt închise: magazinul „Gemenii“, biblioteca, școala de arte. Utilizează numere ordinale.

□ zi de lucru ■ zi de odihnă

20. Tradu enunțurile.

- a) Сегодня первый день весны.
b) Третий день идёт дождь.
c) На второй неделе зимних каникул пошёл снег.
d) Летом всей семьёй поедem на море в четвёртый раз.
e) Третье время года самое жаркое.
f) Мы прятались от дождя. Антон прибежал первым, а я пятым.

Informează-te!

21. Citește prezicerile populare despre timp. Care dintre ele îți erau cunoscute? Numește și altele.

- a) Dacă păsările zboară pe sus, timpul va fi frumos.
- b) Dacă rândunelele zboară aproape de pământ, va ploua.
- c) Dacă au înflorit salcâmi, nu va mai fi brumă.
- d) Iarna va fi grea și lungă, dacă veverițele își fac rezerve mari de nuci.
- e) Va fi frig, ger, dacă păsările domestice stau într-un picior.

22. Citește și ghicește.

- a) Toți îl aud, dar nimeni nu-l vede.
- b) Cine vine de la munte cu stelute albe-n frunte?
- c) Omătul se pierde, lunca e verde,
Ziua tot crește, ce anotimp este?
- d) Frunzele pe ramuri au îngălbenit,
Plouă, plouă-ntruna,
Cine a venit?

23. Concurs: „Alcătuiește cea mai originală prognoză meteo în versuri”.

Model

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară;
Soarele rotund și palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

Vasile Alecsandri

Bate vânt de primăvară și pe muguri îi deschide;
Bate vântul, frunza crește și voioasă lunca râde.

Vasile Alecsandri

Teme pentru acasă

- ✓ Alcătuieste un buletin meteo pentru o zi.
- ✓ Comentează motto-ul lecției în 5–6 enunțuri.

Enigme ale Terrei

SOARELE LUCEȘTE PENTRU TOȚI. (l. română)
SOL LUCIT OMNIBUS. (l. latină)

1. Citește expresiv versurile. Pronunță corect diftongul [oa].

Vine ploaia, bine-mi pare.
În grădină am o floare,
Ploaia o va crește mare,
Vine ploaia, bine-mi pare.

2. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

Nota bene!

• pământ – sol uluit – uimit monedă – ban enigmă – taină	• noapte – a înnopta groapă – a îngropa vârtej – a învârti departe – îndepărtat
• a spăla – spălătorie – spălătoreasă a locui – locuință – locuitor	

Compară!

epocă – эпоха	tornadă – торнадо
monedă – монета	neobișnuit – необычный
a învârti – вертеть	ciudat – чудной, странный

3. Privește imaginile. Memorează sensul cuvintelor.

Vârtej de aer

Vârtej de apă

4. Citește informațiile. Spune ce fel de ploi cad pe Terra.

Fenomene ciudate

■ În anul 2011, în orașul Coventry din Anglia a plouat cu fructe. „A fost atât de neașteptat și neclar, astfel încât toți au fost uimiți¹”, a declarat unul dintre martori (свидетель). Localnicii au găsit printre mere și morcovi, și varză.

■ Într-o dimineață de primăvară a anului 1954, niște locuitori de lângă Odesa, au rămas uluiți² când după ploaia ce a căzut **noaptea** totul „era vopsit” în albastru.

■ În Spania, în anul 1804, a plouat cu grâu. Locuitorii s-au bucurat foarte mult de o astfel de ploaie, luând-o ca pe o binecuvântare³. Oamenii de știință au explicat faptul că grâul a fost adus de o furtună puternică, **de departe**, de la un depozit distrus, din Africa de Nord.

■ În statul indian Kerala, în 2001, a fost o ploaie roșie. A plouat două luni întregi. Locuitorii erau speriați, dar oamenii de știință s-au grăbit să-i liniștească: testele de laborator au arătat că ploaia s-a înroșit din cauza unei plante.

■ În vara anului 1940, în regiunea Nijni Novgorod, odată cu ploaia, au început să cadă din cer și monede. Când ploaia a încetat, oamenii au adunat aproape o mie de monede vechi de argint.

Cum se explică enigma ploii cu monede? Ploile abundente⁴ din ajun⁵ au spălat solul și la suprafață⁶ a ieșit un vas cu bani de argint, îngropat **acolo demult**.

Vârtejul⁷, care s-a format, a ridicat monedele în aer.

■ Anual, în ultimul secol, locuitorii orașului Yoro din Honduras, au parte de un eveniment foarte ciudat⁸: în luna mai sau iunie are loc „ploaia cu pește”. **Astfel**, sute de pești cad pe străzile orașului, în timpul furtunilor⁹ puternice.

Unii savanți susțin că „ploaia cu pește” este determinată de tornadele care se deplasează pe apă și atrag în ele peștii de la suprafață, pentru ca apoi să-i arunce în altă parte.

¹ uimit – удивленный

² uluit – ошеломлённый

³ binecuvântare – благословение

⁴ abundent – обильный

⁵ din ajun – накануне

⁶ suprafață – поверхность

⁷ vârtej – *sin.*: vânt puternic, care se învârtă cu viteză pe loc

⁸ ciudat – странный

⁹ furtună – шторм

Reprodu !

5. Citește informația:

- a) în care se spune despre „aventurile” unor pești;
- b) care ți-a plăcut mai mult;
- c) despre ploaia roșie.

6. Răspunde la întrebări.

- a) Unde a plouat cu fructe și legume? b) Ce i-a uimit pe locuitorii de lângă Odesa? c) Cu ce a plouat în Spania? d) De ce ploaia din India era roșie? e) Ce fel de ploaie a căzut în regiunea orașului Nijni Novgorod? f) Când are loc „ploaia cu pește” în orașul Yoro? g) Cu ce ai vrea să plouă în localitatea ta?

7. Recitește informația care poate avea unul dintre următoarele titluri:

Repere

- Ploaia „gustoasă”
- O ploaie lungă
- Călătoria peștilor prin aer
- Ploaia „albastră”
- Ploaia cu grâu
- Enigma ploii cu monede

8. Formulează întrebări în baza informațiilor citite.

◆ Ce?

◆ Când?

◆ Unde?

◆ Cum?

Rezumă!

9. Povestește prietenului tău/prietenei tale conținutul informației care te-a impresionat.

10. Joc de rol: „PREZENTATOR DE ȘTIRI LA RADIO”. Imaginează-ți că aceste ploi au avut loc în aceeași zi. Prezintă o informație succintă, ca fapt divers, în cadrul unui buletin de știri.

11. Improvizează un dialog cu un coleg/o colegă, în baza informațiilor citite.

Model

- Salut, Denis!
- Salut, Elena!
- Ți-au plăcut informațiile?
- Mi-au plăcut. Am aflat lucruri ciudate.
- Da, multe fenomene uimitoare sunt.
- Care ploaie te-a impresionat?
- Cea cu grâu! Nu am mai auzit așa ceva!
- Pe mine m-a impresionat ploaia cu monede. De ce nu sunt și la noi ploi cu monede?

Meditează!

12. Imaginează-ți că ai fost martorul unei ploi descrise în informațiile din ex. 4. Relatează despre cele văzute și sentimentele pe care le-ai avut.

- 13.** Citește informația. Alcătuiește un dialog cu un coleg/o colegă de clasă, în baza acesteia.

Tsunami de gheață

În luna februarie 2019, din cauza vântului care a atins pe alocuri 120 de kilometri pe oră, bucățile de gheață de pe Lacul Eire, la granița dintre Canada și SUA, au fost împinse pe mal, până la 50 de metri distanță. Strada a fost acoperită de aceste blocuri, care în unele zone au distrus stâlpii de iluminat. Autoritățile au evacuat mai multe case aflate pe marginea lacului.

Model

- Noroc, Nicoleta!
- Noroc, Alexandru!
- Ai citit informația despre tsunami?
- Da, desigur!
- Ce părere ai?
- Este un lucru uimitor.
- Da, și eu am rămas uimită.
- Sunt multe fenomene neobișnuite!
- Da, de obicei se relatează despre ele la știri.

- 14.** În lume sunt câteva „Păduri de piatră”, considerate minuni ale naturii. Privește imaginile. Alege și descrie, în 5–6 enunțuri, una dintre ele.

Pădurea de piatră din China

Pădurea de piatră din Bulgaria

Pădurea de piatră din Madagascar

Model

Aceasta este intrarea principală în „pădure”. Stâncile înalte par ca niște copaci, de aceea acest loc a fost numit „Pădurea de piatră”. Pietrele au forma unor coloane, a unor ciuperci sau chiar seamănă cu chipuri de oameni. Peisajul magnific atrage sute de mii de vizitatori.

15. Citește informația de mai jos, apoi intituleaz-o.

Ziua de 29 iulie, pentru locuitorii orașelului american Waynsberg din statul Ohio, a devenit un fel de sărbătoare. Mai bine de o sută de ani la rând, în dimineața acestei zile plouă. Locuitorii se adună în zori în piața centrală și privesc cu nerăbdare spre cer. Curând începe să plouă.

Statistica arată că, începând cu anul 1870, cerul „i-a înșelat” pe orașeni doar de câteva ori.

15.1. Redă informația, utilizând verbele evidențiate la perfectul compus.

Să ne amintim!

adVerBe uZuale de loC

Unde? Aici, acolo, aproape, departe, sus, jos, deasupra,
De unde? împrejur, în jur, alături, oriunde, undeva, vizavi.

Reține!

Adverbele de timp arată când are loc acțiunea, dar și durata sau frecvența acțiunii.

Exemple:

Mihaela mi-a scris un mesaj **ieri**.

Mai târziu, colegul și-a recunoscut vina.

Deseori, plouă cu grindină.

adVerBe uZuale de timp

Când? Azi, ieri, mâine, acum, ziua, seara, noaptea,
De când? dimineața, atunci, mai târziu, uneori, deseori
Până când? întotdeauna, niciodată, odată, demult etc.
Cât timp?

Scrie !

16. Selectează adverbele din informația prezentată în exercițiul 4.

16.1. Include în enunțuri unele adverbe.

17. Completează spațiile libere cu adverbe adecvate contextului.

a) Noi ... venim la timp la lecții. b) ... nu voi uita călătoria în Egipt. c) ... am aflat niște informații foarte interesante. d) Viscolul de ... a troienit drumurile. e) ... vom merge la teatru? f) Poate ne vedem ...? g) El va merge ... la concurs?

(niciodată, astăzi, deseară, mai târziu, întotdeauna, mâine, dimineața, ieri)

18. Citește enunțurile. Formulează întrebări la cuvintele evidențiate.

a) Toți erau **acasă**. b) **Demult** aici a fost un teren de joacă. c) **Alături** este o farmacie. d) **Mâine** ne vom duce în excursie. e) **Atunci** nu știam că tu m-ai ajutat. f) **Ieri** am terminat de citit cartea. g) Eu locuiesc **aproape** de stadion.

19. Citește proverbele, apoi identifică adverbele. Memorează 2–3 proverbe, la alegere.

- a) Deseori, para coaptă cade în gura leneșului.
- b) Nu lăsa pe mâine ceea ce poți face azi.
- c) Gospodarul bun își face iarna car și vara sanie.
- d) Cine știe carte, vede mai departe.
- e) Ce înveți la tinerețe, aceea știi la bătrânețe.
- f) Astăzi ploaie, mâine ninsoare și poimâine soare.
- g) Piciorul gol stă întotdeauna la ușa ciubotarului.
- h) Vremea ce a trecut nu se mai întoarce niciodată.

20. Alcătuiește un dialog împreună cu colegul/colega de bancă despre unul dintre fenomenele naturale rare pe care le-ai văzut.

Model

- Salut, Dan!
- Noroc, Matei!
- Tu ai văzut astăzi, după ploaie, curcubeul dublu?
- Nu! Nu l-am văzut.
- De la balconul nostru se vedea foarte bine.
- Eu nu am văzut nicodată un curcubeu dublu.
- Înțeleg, căci rar poți vedea așa ceva.
- În sat la rudele mele, ieri a plouat cu grindină de mărimea unei nuci.

Informează-te!

21. Citește informațiile. Discută în baza lor cu colegii.

- În anul 2006, în statul Colorado, SUA a căzut zăpadă roz.
- În februarie 2015, în Regiunea Saratov, a căzut zăpadă portocalie. Un ciclon provenit din Africa de Nord a adus cu el particule de nisip din deșertul Sahara.
- Ploi cu meduze au loc frecvent. Curios este faptul că acestea se întâmplă în localități care se află la sute de kilometri distanță de coastă. Ploi cu meduze au fost raportate în Tokio, Beijing, regiunea Irkutsk și statul Texas din SUA.
- Lacul Nejara din Nicaragua este considerat cel mai ciudat din lume. I se zice „Lacul de săpun”. Localnicii folosesc apa lui pentru spălatul rufelor, fără a folosi în acest scop vreun detergent.
- În județul Buzău, România, poți întâlni „pietre vii”. Localnicii le numesc așa, deoarece, ei spun că acestea cresc, își pot schimba locul și forma, și chiar se înmulțesc. Astfel, după ploi puternice, se nasc pietricele mici, care se „hrănesc” cu nisip și cresc în timp.

21.1. Care informație te-a impresionat cel mai mult? Prezintă-o.

21.2. Care dintre fenomenele descrise ai vrea să le vezi? De ce?

21.3. Povestește-le părinților despre cele discutate la tema: „Enigme ale Terrei”.

21.4. Caută în Internet o informație asemănătoare și prezintă-o colegilor.

Teme pentru acasă

- ✓ Recitește informațiile și răspunde la întrebări (ex. 6).
- ✓ Redă informația care te-a impresionat cel mai mult.
- ✓ Alcătuește un poster cu tema: „Enigme ale Terrei”. Prezintă-l.

EVALUARE SUMATIVĂ

1. Construieste îmbinări de cuvinte, alegând adjectivele potrivite pentru substantivele propuse.

insectă	roșie	_____
casă	harnică	_____
petală	trainică	_____

- 1.1. Alcătuiește enunțuri cu două îmbinări de cuvinte.

2. Ordonează cuvintele astfel, încât să obții propoziții corecte.

- a) de, trăiește, o furnică, douăzeci, aproape, ani.
b) a ridicat, care, monedele, vârtejul, aer, în, s-a format.

3. Citește afirmațiile de mai jos. Dacă afirmația este adevărată, încercuiește litera A. Dacă afirmația este falsă, încercuiește litera F.

- A. F. Furnica poate fi numită ghidul călătorului.
A. F. În regiunea Nijni Novgorod, a plouat cu monede de argint.
A. F. Viorica a adus acasă o pisică.
A. F. În orașul Yoro din Honduras a plouat cu fructe și legume.

4. Scrie verbele dintre paranteze la timpul trecut, imperfect.

- a) Pădurea (a avea) _____ nevoie de furnici, pentru ca să scape de omizi.
b) Locuitorii orașului (a veni) _____ în piața centrală și (a privi) _____ cu nerăbdare spre cer.
c) Joy (a fi) bucuros alături de noua sa stăpână.

5. Completează propozițiile cu adverbele potrivite.

- a) Mușuroiul furnicilor era _____ de un copac.
b) _____ va ninge slab, iar vântul va sufla moderat.
c) _____ Viorica i l-a prezentat mamei pe noul locatar.
d) _____, în localitatea noastră, a căzut cu ploaie și grindină.
(seara, dimineața, demult, alături)

6. Descrie-l pe Joy, în 4–5 enunțuri, în baza textului.

PROIECT

Alcătuiește un colaj tematic din fotografii cu cele mai ciudate fenomene ale naturii care s-au întâmplat în lume. Scrie sub fiecare imagine: localitatea, anul și fenomenul surprins.

Aranjează-le cât mai original. Prezintă proiectul.

Prenume, nume, data

AUTOEVALUARE

CRITERII DE SUCCES	INDEPENDENT	GHIDAT DE PROFESOR	CU MAI MULT AJUTOR
Pot pronunța corect sunetele limbii române.			
Pot înțelege instrucțiuni simple legate de realizarea unor activități.			
Pot solicita și oferi informații despre animale de companie, cum va fi vremea, fenomene rare ale naturii.			
Pot citi corect, fluent, conștient texte din aria tematică învățată.			
Pot identifica în textul citit o informație solicitată.			
Pot alcătui întrebări și răspunde la ele.			
Pot reda conținutul unor texte, conform anumitor cerințe.			
Pot descrie un animal de companie și alte vietăți în texte scurte și simple.			
Pot dialoga despre animalul meu preferat, fenomene deosebite din natură, prognoza meteo.			
Pot prezenta un buletin meteo, un fenomen al naturii rar întâlnit/o informație la temă.			
Îmi pot exprima opinia proprie.			
Pot alcătui planul simplu al unui text.			
Pot scrie lizibil și corect în limba română.			
Pot scrie un text pe teme cunoscute, în bază de repere.			
Pot exprima bucurie, uimire, satisfacție.			
Pot manifesta interes și atitudine pozitivă în timpul comunicării.			

Ce te legeni...

– Ce te legeni, codrule,
 Fără ploaie, fără vânt,
 Cu crengile la pământ?
 – De ce nu m-aș legăna,
 Dacă trece vremea mea!
 Ziua scade, noaptea crește
 Și frunzișul mi-l rărește.
 Bate vântul frunza-n dungă –
 Cântăreții mi-i alungă;
 Bate vântul dintr-o parte –
 Iarna-i ici, vara-i departe.
 Și de ce să nu mă plec,
 Dacă păsările trec!
 Peste vârf de rămurele
 Trec în stoluri rândunele,
 Ducând gândurile mele
 Și norocul meu cu ele.
 Și se duc pe rând, pe rând,
 Zarea lumii-ntunecând,
 Și se duc ca clipele,
 Scuturând aripele...

Mihai Eminescu

Închinare la Luceafărul poeziei românești

Când toamna codrul desfrunzește
 Și plouă frunzele încet,
 În orice arbore, firește,
 Trăiește Marele Poet.

Dumitru Matcovschi

Ilustrație de Igor Vieru

Copilul și patria

Capitala Republicii Moldova

ADMIRABIL DE VĂZUT. (l. română)

MIRABILE VISU. (l. latină)

1. Alcătuiește îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

Oraș vechi
...
...

Scriitor renumit
...
...

2. Privește desenele. Observă sensul cuvintelor evidențiate.

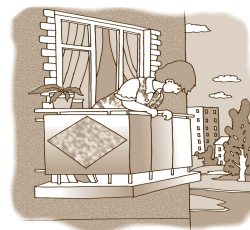
Tudor **pleacă** la Chișinău.

Nota bene!

a veni – a **reveni**

a trăi – a **retrăi**

Compară!

Veronica **se apleacă** peste balcon.

a vedea – a **revedea**
a cunoaște – a **recunoaște**

bust – бюст
clasic – классик
bulevard – бульвар

veșnic – вечно
excursie – экскурсия
universitate – университет

3. Cu ce impresii a revenit Fănel din excursia prin oraș?

La Chișinău

E duminică. Fănel a venit cu mama și cu tata la fratele său Ion, care învață la Chișinău. Ion este student la Universitatea de Medicină.

Iată și căminul¹ unde stă Ion. Mama, tata și Fănel urcă la etajul patru. Ion se bucură mult de venirea părinților și a frățiorului.

Fănel a ieșit la balcon. Mama s-a dus după el.

– N-aș putea să trăiesc atât de sus, a spus mama. Parcă ai sta în pom. Mie îmi place jos, pe pământ.

– Iar eu aș vrea să trăiesc și mai sus, a zis Fănel. Sus-sus de tot. Aproape de stele. Să pot vedea întregul oraș.

Ion îl ia pe Fănel să-i arate orașul.

Chișinăul are multe străzi și bulevarde largi, drepte, frumoase. Dar cel mai larg și cel mai frumos este bulevardul Ștefan cel Mare. Pe bulevardul **acesta** se înalță monumentul marelui nostru domnitor.

În Chișinău sunt fabrici, uzine, institute, muzee, teatre. Chișinăul are câteva parcuri mari și frumoase.

În Grădina Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt” Fănel a văzut Alea Scriitorilor Clasici. Străjuite² de arbori, stau față în față busturile scriitorilor. Ramuri verzi se apleacă³ peste fruntea lor.

– Bădiță⁴, ce înseamnă scriitor clasic?

– Clasic, Fănel, înseamnă nemuritor. Cartea scriitorului clasic trăiește veșnic. Rămâne mereu frumoasă și interesantă, este citită sute de ani după moartea celui care a scris-o. De exemplu, „Capra cu trei iezi”, „Punguța cu doi bani”, „Povestea lui Harap-Alb”, „Amintiri din copilărie” mi le-a spus mama, când eram mic. Iar mamei i le-a spus bunica. Tu știi cine le-a alcătuit?

– Ion Creangă.

– Păi, iată: Ion Creangă este scriitor clasic. Spunând **aceasta**, fratele i-a arătat lui Fănel bustul lui Ion Creangă. Fănel l-a recunoscut imediat⁵, pentru că-l văzuse în cartea pe care i-a citit-o de câteva ori mama.

– Ai învățat poezia „Somnoroase păsărele”? N-ai uitat cine a scris-o?

– Mihai Eminescu.

– Eminescu este cel mai mare și cel mai drag poet al nostru. Poezia sa o iubesc toți – tinerii, bătrânii și copiii **acestora**.

Apoi Ion l-a dus pe Fănel la Teatrul „Licurici”.

După-masă, s-au dus să vadă lacul din Valea Morilor.

– Mă dor picioarele, dar vreau să mergem pe jos. Ce frumos e Chișinăul!

– Da, Fănele, e frumos.

După Grigore Vieru

¹ **cămin** – общежитие

² străjuie – *sin.*: apărut

³ **a se apleca** – наклоняться

⁴ bădiță, bade – братец (*adresare*)

⁵ **imediat** – *sin.*: acum, repede

Reprodu!

4. Citește textul. Spune care locuri îți sunt cunoscute.
5. Recitește propozițiile:
 - a) în care este descris orașul Chișinău;
 - b) care redau aspectul Aleii Clasicilor;
 - c) în care se spune ce locuri a mai vizitat Fănel.
6. Citește un fragment, la dorință. Spune ce ți-a plăcut.
7. Citește textul pe roluri cu încă doi colegi.
8. Răspunde, cu ajutorul textului, la întrebări.
 - a) Cu cine a venit Fănel la fratele său? b) Unde dorește să trăiască Fănel? Dar mama? c) Care este unul dintre cele mai frumoase bulevarde din Chișinău? d) Ce locuri au vizitat frații? e) Ce înseamnă scriitor clasic? f) Cum este orașul Chișinău? g) Ce alte bulevarde frumoase mai știi?
9. Descrie orașul Chișinău folosind și expresii din text.
10. Privește imaginile. Spune ce reprezintă ele. Care dintre ele ilustrează textul și care nu?

①

②

③

④

Rezumă!

11. Conversează cu colegul, adresându-i întrebări în baza textului.
12. Împarte textul în fragmente, intitulează-le.
13. Povestește un fragment, apoi textul în întregime, folosind întrebările din ex. 8.
14. Propune un alt titlu pentru text. Argumentează.
15. Construiește un dialog în baza începutului dat:
 - Fănele, ai fost la Chișinău?
 - Da, Victore! Am fost cu părinții mei.
 - Ce locuri ai vizitat?
 - ...

16. Redă conținutul textului după repere:

- Universitatea de Medicină
- Bulevardul Ștefan cel Mare
- Aleea Clasicilor
- Scriitor clasic
- Teatrul „Licurici”
- Oraș frumos

Meditează!

17. Gândește-te și răspunde:

a) De ce mamei lui Fănel îi place să trăiască jos, la sol? b) Cine este Mihai Eminescu? c) De ce Ion l-a dus pe fratele său să-i arate lacul din Valea Morilor? d) Este Chișinăul un oraș frumos? De ce? e) Pe Fănel îl dureau picioarele. De ce totuși el a vrut să meargă pe jos?

18. Alcătuieste un dialog dintre mama și Fănel, după ce au revenit din excursia prin oraș.

19. Citește legenda despre denumirea orașului Chișinău. Povestește-o colegilor.

Orașul Chișinău

Legenda spune că Ștefan Vodă a pornit în întâmpinarea oștirilor tătărești, care au venit să prade Țara Moldovei. Ajuns la o margine de codru, el a auzit susurul unui izvor. A băut cu

oștenii săi din apa răcoritoare, apoi s-au avântat cu toții în luptă și au zdrobit dușmanul. Iar acel loc a rămas cu numele de Chișla Nouă, adică Izvor-Nou, sau Chișinău, cum îi zicem azi.

Nicolae Dabija

20. Ce locuri ai vizitat în capitală?

Repere

◆ Parcul Catedralei	◆ Teatrul „Luceafărul”
◆ Valea Morilor	◆ Aleea Clasicilor
◆ Muzeul de etnografie și istorie naturală	◆ Grădina Zoologică, grădina Botanică
	◆ Biblioteca pentru copii „Ion Creangă”

21. Care, după părerea ta, este cel mai frumos loc din orașul Chișinău?

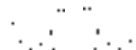
– Eu cred că cel mai frumos loc din Chișinău este Parcul Catedralei.

Eu consider că...
După părerea mea...
În opinia mea...
Eu cred că...

– Aha-a! Acum înțeleg de ce acolo sunt în permanență porumbei!

22. Numește și alți scriitori ale căror busturi sunt instalate pe Aleea Clasicilor.
23. Ce poezii scrise de Mihai Eminescu cunoști? Dar povești de-ale lui Ion Creangă?
24. Imaginează-ți că ești regizor și vrei să faci un film despre orașul Chișinău. Ce ai filma?

Repere

- ♦ Locuri de interes turistic
- ♦ O orchestră de muzică populară
- ♦ Interviuuri cu personalități...
- ♦ Teatrul Național „M. Eminescu”

Reține!

pronumele demonstrative de a pro plere (УКАЗАТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНЕНИЯ)				
Genul	masculin		feminin	
Numărul	singular	plural	singular	plural
Cazul				
N. A.	acesta	aceștia	aceasta	acestea
G. D.	acestuia	acestora	acesteia	acestora

Scrie !

25. Găsește în text și scrie propozițiile care conțin pronume demonstrative de apropiere.
26. Alege varianta corectă:
- a) Monumentul (aceasta/acesta) este al domnitorului Ștefan cel Mare. b) Am privit spectacolul (acesta/aceasta) la Teatrul „Guguță” din Chișinău. c) (Aceștia/aceasta) este biserica Sfânta Teodora de la Sihla.

27. Completează propozițiile cu pronumele demonstrative cerute:

- a) Duminica ... Fănel va pleca la Chișinău. b) Băiatul ... este fratele lui.
c) Am mai fost pe străzile ..., dar am mers cu troleibuzul.
d) La busturile scriitorilor ... am depus buchete de flori.

28. Scrie pronumele demonstrative adecvate pentru următoarele substantive:
căminul, bădița, strada, străzii, scriitorilor, teatrului, orașul, aleii, bulevardul, cărțile, monumentul, scriitorul, poezia.

28.1. Alcătuieste propoziții cu unele dintre aceste îmbinări.

29. Scrie sinonimele cuvintelor date:

copac	drag	ornic
creangă	edificiu	stradă

29.1. Include în enunțuri unul dintre șirurile de sinonime.

30. Alcătuieste îmbinări după model, apoi propoziții. Observă locul și forma pronumelui demonstrativ.

31. Alcătuieste un text despre orașul Chișinău, folosind cuvintele de mai jos. Utilizează și pronume demonstrative.

A vedea, imediat, străzi, teatre, circ, parcuri, verde, bulevard, alee, lac.

Informează-te!

32. Citește informațiile. Ce ai aflat nou despre orașul Chișinău?

Ceasornicele publice ale Chișinăului

□ Chișinăul, ca orice oraș cu tradiții, a avut și are ceasornice publice. Prima informație despre acest fapt o găsim în documentele anilor 20 ai secolului al nouăsprezecelea. În ele se spune că, în Grădina Publică (astăzi poartă numele lui Ștefan cel Mare), la acea vreme, erau un ceasornic solar și unul mecanic.

□ Mai târziu, pe la 1830, pe clădirea principală a Camerei de arest (actualmente pe acest loc se află sediul Primăriei municipiului Chișinău) a fost instalat un orologiu cu un sistem mecanic de tip englez.

15 minute, revarsă peste oraș o melodie de clopoței. La începutul secolului al XX-lea cadranul ornicului a fost iluminat.

32.1. *Selectează cuvintele-sinonime din informațiile citite. Include-le în diferite enunțuri.*

33. Întrebare pentru campioni:

În clasa a V-a ai învățat o legendă despre râul Bâc. Povestește-o.

34. Citește versurile lui Ianoș Țurcanu. Folosește în propoziții cuvintele evidențiate.

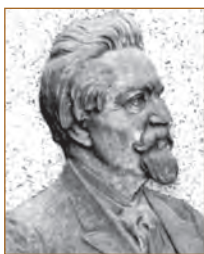
Albastră este zarea,
Cântă **privighetoarea**,
Apare-un **curcubeu**
Peste **orașul** meu.

Orașul meu, orașul tău –
Orașul Chișinău.

34.1. *Imaginează-ți și spune cum arată orașul după o ploaie de vară.*

Un om, o viață, un destin

Alessandro Bernardazzi (1831–1907). Arhitect de origine italiană. Timp de 22 de ani a fost arhitectul principal al orașului Chișinău. După proiectele sale au fost construite peste 30 de edificii, printre care: **capela gimnaziului de fete, clădirea acestui gimnaziu, Castelul de apă, Biserica Grecească** etc. Una din străzile orașului îi poartă numele. Pe fațada casei unde a locuit Bernardazzi și a

Capelei gimnaziului de fete (azi biserica Sfânta Teodora de la Sihla) au fost instalate plăci comemorative.

Teme pentru acasă

- ✓ Citește textul. Alcătuieste 5–6 întrebări în baza acestuia.
- ✓ Descrie un loc vizitat/pe care dorești să-l vizitezi din orașul Chișinău.
- ✓ Povestește textul în numele lui Fănel.
- ✓ Improvizează și scrie un dialog similar celui din ex. 15.

Să ne iubim Patria

PĂMÂNTUL PATRIEI E SCUMP TUTUROR. (l. română)
PATRIAE SOLUM OMNIBUS CARUM EST. (l. latină)

1. Citește cuvintele. Formează îmbinări de cuvinte. Pronunță corect sunetul [ă].
Mamă, tată, casă, masă, curgător, strămoș, sfântă, pământ, mă bucur.

– Luri, știi cine au fost strămoșii mei?

– Sunt curios să aflu!

2. Citește expresiv versurile. Alcătuieste o propoziție, folosind cuvântul evidențiat.

Mai frumos decât pământul
Din **strămoși** ce-l ai
Este vreun alt plai pe lume,
Este vreun alt plai?

Vasile Romanciuc

3. Formează îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

A bucura **pe** mama
...
...

A se bucura **de** viață
...
...

Model

Bucurați-vă părinții cu fapte bune!

Bucur-o pe mama cu un cântec și o vorbă bună.

Bucură-te de viață: învață, ajută oamenii, fă sport, călătorește.

Nota bene!

moși – **strămoși**

soare – însorit

grai – limbă

izvor – a izvorî

bucurie – a se bucura – bucuros

curgere – a curge – curgător

4. Citește poezia. Spune care sunt marile bucurii ale poetului.

Dragoș Vodă

Alexandru cel Bun

Ștefan cel Mare

Moștenire

Mă bucur că am mamă și am tată,
Mă bucur că am frați și am surori,
Mă bucur că am casă și am masă,
Că am soție, fiice și feciori.

Mă bucur că am partea mea de soare,
Că am un cer de-a purure¹ senin,
Că am izvoare dulci și curgătoare²,
Prin suflet³, prin iubire, prin destin⁴.

Mă bucur că am codrii mei anume⁵,
Că am un grai, al meu, pe care-l știu
Cel mai frumos și cel mai scump din lume
E graiu-n care cântecele-mi scriu.

Mă bucur că trăiesc între prieteni,
Că am strămoși⁶ ce au luptat viteaz
Și mi-au lăsat drept sfântă moștenire⁷
Acest pământ cu zi de ieri și azi.

Dumitru Matcovschi

(1939–2013, s. Vadul-Rașcov, r. Șoldănești)

Vasile Lupu

Ioan Vodă

Mihai Viteazul

¹ de-a purure – *sin.*: în veci

² **curgătoare** – care curge, *aici*:
fac parte din viața poetului

³ **suflet** – душа

⁴ **destin** – судьба

⁵ **anume** – именно

⁶ **strămoși** – предки

⁷ **moștenire** – наследство

Reprodu!

5. Citește expresiv poezia. Redă, prin intonație, starea sufletească a poetului.

6. Citește versurile în care se spune despre:

a) familia autorului;	c) plaiul natal;
b) limba maternă;	d) strămoși.

7. Răspunde la întrebări folosind textul.

- a) De ce se bucură poetul? b) Cum este cerul? c) Cum sunt descrise izvoarele? d) Ce poți spune despre graiul poetului? e) Unde trăiește autorul? f) Ce strămoși are? h) Ce moștenire i-au lăsat strămoșii? g) Cum înțelegi expresia: **pământ cu zi de ieri și azi?**

8. Reprodu, prin cuvinte proprii, conținutul primei și ultimei strofe.
 9. Citește acele părți ale poeziei lui Dumitru Matcovschi care se aseamănă cu versurile de mai jos:

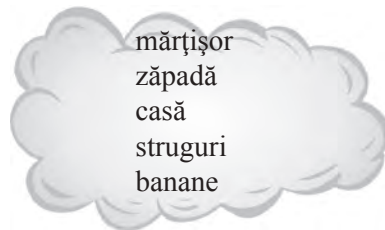
Am o casă printre ramuri.
 Am un sat întreg de neamuri.
 Am un codru, o câmpie.
 Am un grai ce-mi place mie.

Grigore Vieru

9.1. Descrie un sat din Moldova, folosește imaginea.

10. Selectează cuvintele care te duc cu gândul la patrie. Formează propoziții.

Model

- Razele soarelui străbat printre stejarii bătrâni ai codrului.
- Nistrul este leagănul copilăriei mele.

Rezumă!

11. Determină și spune ideile principale din fiecare strofă:

Repere

12. Intitulează fiecare strofă folosind cuvinte, expresii, proverbe, versuri etc.

Model

Strofa I. „Bucurați-vă, prieteni, de prieteni și de frați...”

13. Citește textul de mai jos. Ce are comun cu poezia „Moștenire”?

Locuri mai frumoase ca în Moldova nu există nicăieri. Care Elveție, care Italie, care Austrie? Pădurea începe chiar de la marginea apei, pădure de stejar și de tei...

După Dumitru Matcovschi

14. Improvizează sfârșitul dialogului:

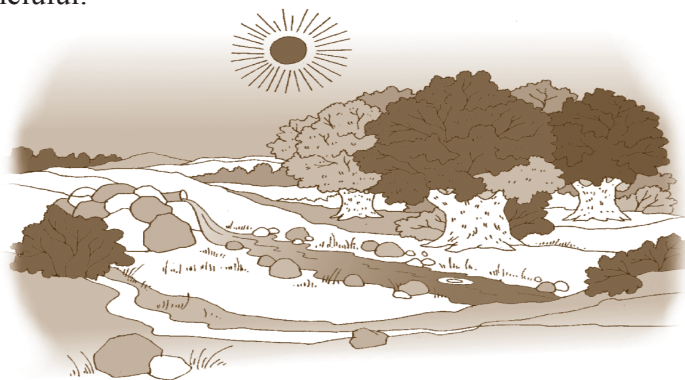
- Unde ai fost în vacanță, Camelia?
- Am fost **al** doilea an cu familia la munte.
- Cât timp ați stat?
- O lună de zile.
- Ce te-a impresionat?
- Cele mai frumoase impresii **ale** mele țin de urcarea zilnică în munți. Dar...
- Dar ce?..
- ...

15. Privește imaginea. Alcătuieste o relatare în baza ei folosind cuvinte și expresii din poezie.

Poți începe astfel:

Ziua în care cerul e senin este pentru mine o sărbătoare **a** sufletului. În asemenea zile de vară mergem cu niște prieteni buni **ai** familiei noastre în codrii Orheiului.

Meditează!

16. Propune un alt titlu pentru poezie. Argumentează.

17. Citește maxima. Prin ce se aseamănă ea cu mesajul poeziei?

Înflorește numai cel care respiră aerul benefic **al** țării sale.

18. Alcătuieste 4–5 întrebări despre locul natal, la care ai vrea să răspundă colegul/colega, echipa vecină.

19. Pornind de la mesajul poeziei, spune de ce te bucuri tu?

20. Ce înseamnă patria pentru tine? Argumentează.

– Luri! Propun eu un model de răspuns, cât timp se gândesc băieții și fetele.

– Bine! Te ascult cu plăcere.

– Patria pentru mine înseamnă părinții și bunicii mei.

Model

- siguranță în ziua de mâine;
- liniște sufletească;
- mama;
- strămoșii etc.

21. Dacă ar trebui să asociezi patria cu o culoare, pe care ai alege-o? De ce? Vezi și **Cheița**.

22. Ce ai vrea tu să moștenești de la părinți, strămoși?

23. Improvizează un dialog după replicile date.

— ...

— Părinții și frații sunt pentru mine cea mai mare avere.

— ...

— Mă bucur de prietenii, de colegii pe care îi am, de pace.

— ...

— Strămoșii mi-au lăsat o limbă frumoasă, care nu este doar a mea.

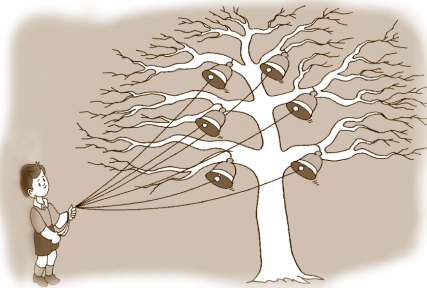
— ...

— Eu asociez cuvântul *patrie* cu locul unde m-am născut.

24. Recitește maxima latină. Ești de acord cu cele afirmate? Cum înțelegi sensul ei?

Pământul patriei e scump tuturor.

25. Cum crezi, ce bucurii ale copacului vrea să ne transmită băiatul prin sunetul clopoțelilor?

mov – violet-deschis,
liliachiu
bleu – albastru-deschis
bleumarina – albastru-
închis
oranj – portocaliu

Să exersăm!

articolul posesiv sau Genitiv

(ПРИТЯЖАТЕЛЬНЫЙ АРТИКЛЬ)

Articolul posesiv face legătura dintre substantivul la genitiv și substantivul determinat de acesta.

	singular	plural
masculin	al	ai
feminin	a	ale

Articolul posesiv se acordă în gen și număr cu substantivul determinat de substantivul la genitiv.

– Mihaela, învață-mă cum să utilizez articolul posesiv.

– Luri, fii atent!
Citește mai jos!

Nota bene!

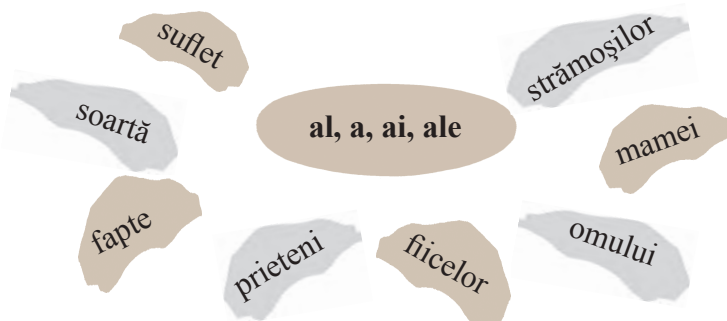
pământul țării
băiatul tatei
moștenirea copiilor
casa bunicului
locuitorii planetei
prieteniile colegilor
surprizele destinului
păsările codrului

pământ **al** țării
băiat **al** tatei
moștenire **a** copiilor
casă **a** bunicului
locuitori **ai** planetei
prieteni **ai** colegilor
surprize **ale** destinului
păsări **ale** codrului

Scrie!

26. Alcătuieste îmbinări de cuvinte corecte și include-le în propoziții.

27. Unește prin linii cuvintele din cele două coloane pentru a obține îmbinări de cuvinte cu articole posesive.

casă
cântece
rudele
raze
izvorul
prieten
sufletul
patrioți

ai neamului
inspirației
al colegului
părinților
a părinților
ale compozitorului
primăverii
ale soarelui

27.1. Formează propoziții cu aceste îmbinări.

28. Completează spațiile libere cu formele cerute ale articolului posesiv:

a, al, ai, ale.

a) Care este chipul ei,
Chipul ei, ... Patriei?

(Dumitru Matcovschi)

- b) Frumoasă baștină cu stol de rândunele,
Icoană ... copilăriei mele.

(Dumitru Matcovschi)

- c) Ce clipă grea!
Pești ... oceanelor, opriți-vă înotul!
Flori ... câmpului, păstrați-vă mireasma!
Păsări ... cerului, conțineți-vă zborul!
Viața noastră e în pericol.

(Geo Bogza)

- d) Pământ _____ țării și _____ meu,
Baladă veche, dar și nouă.

(Dumitru Matcovschi)

- e) Ne-ncălzim cu _____ mamei
Calde aripioare!

(Grigore Vieru)

- f) Când m-am născut, pe frunte eu
Aveam coroană-mpărătească:
_____ mamei mână părintească.

(Grigore Vieru)

- g) Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi
Răspândind fiori de gheață pe _____ țării umeri dalbi.

(Vasile Alecsandri)

29. Continuă gândul început, utilizând în propoziții și articole posesive.

Mă bucur că _____ am reușit să citesc primele poezii
ale lui Mihai Eminescu.
...
...
...

30. Găsește în text și scrie antonimele cuvintelor de mai jos. Alcătuește propoziții cu două perechi de antonime.

Mă întristez, înnorat, amar, ură, urât, dușman, fricos, noapte.

Model

E dulce viața în țară străină, dar e amară pâinea.

31. Scrie sinonimele cuvintelor. Încadrează în propoziții două dintre ele.
Pământ, grai, fecior, soartă, amic, curajos.

32. Alcătuește și scrie un catren, având drept repere următoarele rime:
senin – destin; amintire – moștenire.

Model

Deasupra capului – un cer senin,
În mâna dreaptă – un destin...

Informează-te!

33. Numește scriitorii din imaginile de mai jos. Despre ce au scris ei? Îți amintești vreun vers, catren? Recită.

34. Întrebare pentru campioni.

Ce maximă latină despre patrie ai învățat în clasa a V-a?

– Mihaela, la librăria de pe strada Ion Inculeț se vinde o nouă carte de aventuri. Mergem s-o cumpărăm?

– De acord. Dar știi cine a fost Ion Inculeț? Să citim.

Un om, o viață, un destin

Ion Inculeț (1884–1940), născut în comuna Răzeni, județul Chișinău, om politic român. A fost Președinte al Sfatului Țării din Basarabia. A desfășurat o neobosită activitate pentru unirea Basarabiei cu România. A deținut posturi înalte în stat. A fost academician.

Sediul Sfatului Țării

Teme pentru acasă

- ✓ Citește expresiv poezia. Învăță un fragment pe de rost.
- ✓ Alcătuieste propoziții cu expresiile din exercițiul 3.
- ✓ Alcătuieste un text cu titlul „Patria mea”. Încadrează și cuvintele propuse: casa, mama, cireșul, codrii, pământul, prietenii, limba, patria, a iubi, familia, natura, strămoșii.

Pagini de istorie

„...AVEȚI O PATRIE DE IUBIT ȘI APĂRAT“.

Alexandru Ioan Cuza

1. Citește îmbinările de cuvinte. Cu unele dintre ele alcătuiește enunțuri.

Om de excepție
comerț extern
epocă medievală

a întări hotarele
legislație necesară
partener respectat

Nota bene!

tare – a **întări** – **întărire**
viu – a **învia** – a **reînvia**
a crede – **încredere** – **neîncredere**
primejdie – a pune în primejdie

veșnic – **înveșnicit**
strategie – strateg
a câștiga – a **recâștiga**

Compară!

strategie – стратегия
partener – партнер
mănăstire – монастырь

epocă – эпоха
jale – жаль
stabilitate – стабильность

Sinonime:

bărbăție – curaj
iscusit – priceput
învingător – biruitor
vestit – remarcabil

ctitor – fondator
a stârni – a trezi
marcant – faimos
neclintit – rezistent

2. Continuă.

- Domnitor (*ce fel?*) de excepție, îndrăzneț, ...
- Epocă (*ce fel?*) primitivă, medievală, ...
- Ctitor (*de ce?*) de școli, de biserici, ...

Personalități marcante ale istoriei și culturii românești

*Cu bărbăție la primejdii, neclintit la nevoi, cu modestie la
fericire ... el stârnea mirarea împăraților și a popoarelor,
făcând fapte mari cu mijloace mici.*

N. M. Karamzin,
despre Ștefan cel Mare

3. Citește informațiile despre domnitori. Spune care a fost grija lor comună față de țară.

Ștefan cel Mare

Domn al Moldovei (anii de domnie 1457–1504). Una dintre personalitățile de excepție¹ ale istoriei românești, voievod legendar. A dus o politică de întărire a statului. S-a înconjurat² de oameni de încredere³, așezându-i în cetățile strategice ale Moldovei. A devenit un partener respectat în relațiile internaționale.

Pe plan extern⁴, Ștefan cel Mare a pornit lupta politică, diplomatică și militară pentru oprirea expansiunii turcești.

A fost un iscusit diplomat, excepțional strateg, un bun gospodar, a întărit cetățile, bisericile, a sprijinit scrierea cărților religioase. Ștefan cel Mare a transformat Moldova într-o forță de prim rang în spațiul central- și est-european.

A construit peste 40 de biserici și mănăstiri. Poporul l-a numit „cel Mare și Sfânt”. A fost canonizat la 20 iunie 1992, este sărbătorit la 2 iulie. Scriitorii, pictorii, sculptorii, de-a lungul vremii, au scris cărți despre el, au pictat tablouri, au înălțat monumente etc. L-au înveșnicit în diferite creații artistice.

* * *

„... am purtat 36 de lupte de când sunt domnul acestei țări, dintre care am fost învingător în 34 și am pierdut 2”, a declarat Ștefan cel Mare în 1502.

* * *

Plâns de întreaga țară, Ștefan cel Mare a fost înmormântat, cu mare jale, în Mănăstirea Putna.

Dimitrie Cantemir

(anii de domnie 1693; 1710–1711)

Membrii Academiei din Berlin l-au numit „rege între filozofi și filozof între regi...”

La 15 ani tânărul Dimitrie a fost trimis la Constantinopol ca ostatic⁵, unde s-a aflat 22 de ani. Acolo a învățat matematica, tipografia, arheologia, teologia. Cunoștea vreo zece limbi, printre care: greaca, latina, slavona, germana.

Dimitrie Cantemir, fiind domnitor al Moldovei, a încercat să recâștige⁶ independența țării, încheind o alianță cu Petru I, țarul Rusiei. După înfrângerea în lupta de la Stănilești, s-a refugiat⁷ în Rusia, unde a devenit consilier al lui Petru I.

A fost unul dintre savanții de renume european ai secolului. A scris lucrări de istorie, geografie („Descriptio Moldaviae”, însoțită în 1737 de o hartă, care este singurul document cartografic despre Moldova, folosit vreme de un secol). Membru al Academiei din Berlin (1714), a făcut cercetări în filozofie, logică, muzică. A inventat primul sistem de note pentru muzica turcească.

¹ **excepție** – extraordinar

⁴ **extern** – *ant.*: intern

² a se înconjura – *aici*: окружить
себя

⁵ ostatic – заложник

³ **încredere** – доверие

⁶ **a recâștiga** – *sin.*: a obține din nou

⁷ a se refugia – укрываться

Reprodu!

4. Citește prima informație. Povestește succint folosind datele: (34)

(40)

20 iunie

2 iulie

(36)

4.1 Realizează o prezentare despre Dimitrie Cantemir folosind datele:

(I)

(22)

(10)

(1714)

5. Indică trăsăturile de caracter și faptele comune ce-i aseamănă pe acești domnitori. Argumentează.

6. Cum înțelegi expresiile? Cui le putem atribui?

- ♦ a fost canonizat;
- ♦ ctitor de biserici;
- ♦ iubitor de cultură.

Rezumă!

7. Caracterizează-l pe domnitorul Ștefan cel Mare, pornind de la spusele lui N. M. Karamzin.

8. Citește fragmentul din legenda „Daniil Sihastrul” de Dimitrie Bolintineanu. Spune care domnitor conversează cu „bunul părinte”? Despre ce este vorba?

- Bunule părinte! sunt rănit și-nvins,
Însăși a mea mumă (mamă) astăzi m-a respins!
Vin să-ți cer povață dacă nu-i mai bine
Turcilor Moldova de-astăzi să se-nchine?
- Mă înșeală-auzul ori eu am un vis?

8.1. Continuă, oral, subiectul legendei în baza cunoștințelor de la istorie sau de la alte discipline.

Meditează!

9. Citește. Crezi că era atât de important ca domnitorul să lupte împreună cu ostașii? Argumentează.

Ștefan cel Mare a învins în războaie prin vitejia ostașilor săi, dar și datorită participării personale la luptă.

10. Citește catrenul. Spune cui se adresează autorul: fetelor sau băieților? Care cuvânt te-a ajutat?

Să iubească țara, pentru ea să sară
La nevoie-n apă, la nevoie-n foc.
Învățați-i, mame, dragostea de țară,
Ea cuprinde toate-acestea la un loc.

Nicolae Labiș

- 10.1. Recitește strofa, modificând-o astfel ca ea să se adreseze fetelor.
10.2. Comentează versurile.
10.3. Găsește și citește pronumele personal la acuzativ.
11. Citește bilețelul. Fii atent la ortografia și utilizarea pronumelor evidențiate.

Puișor,
Nu **te** îngrijora!
Noi am plecat cu tăticul la o manifestare
consacrată bătăliei de la Călugăreni.
Am luat-**o** cu noi și pe Alina. Iartă-**ne**
că nu **te**-am așteptat.
Te iubim!
Pe curând, mama.

Reține!

pronumele	personale la CaZul	a CuZa tIV
Eu – (pe) mine, mă, mă-, -mă, m-. Pe mine mă cheamă Ana. Ea mă-ntreabă ce fac. Ia-mă la Paris! M-a strigat fratele.	Tu – (pe) tine, te, te-. Pe tine te cheamă mama. Cine te-a telefonat ieri? Văzându-te, mi-am amintit de copilăria noastră.	El – (pe) el, îl, l-, -l. Ea – (pe) ea, o, -o. Pe el îl iubim. Pe ea o aștept. L-am întâlnit pe Radu. Nu-l cunosc pe acest băiat. N-o voi uita niciodată pe această fată.
Noi – (pe) noi, ne, ne-, -ne. Pe noi ne invită la concert. El ne-a întâlnit la gară. Du-ne la patinoar.	Voi – (pe) voi, vă, vă-, -vă, v-. Pe voi vă interesează spectacolul? Eu vă-ntâlnesc la aeroport. Așteptându-vă, am rezolvat integrame. V-am văzut aseară la televizor.	Ei – (pe) ei, îi, -i. Ele – (pe) ele, le, le-, -le. Pe ei îi stimez. Pe ele le cunosc. I-a văzut la Brașov. Nu-i știu pe acești bătrâni. Le-am văzut la Sinaia. Ascultă-i! Ascultă-le!

Nota bene!

- Pronumele personale accentuate la cazul acuzativ sunt precedate de o prepoziție.
- Prepoziții: **pe, cu, la, de la, spre, dinspre, pentru, către** } + mine, tine, el ea, noi, voi, ei, ele
- Întrebări: **Pe cine? Cu cine? Spre cine? De la cine? Pentru cine? Către cine?**

Scrie!

- 12.** Completează propozițiile cu formele adecvate ale pronumelor personale.
- Pe Ștefan cel Mare (el) ... -au respectat toți vecinii de pe vremea aceea.
 - (Eu) ... -a strigat o albăstreă // S- (ea) ... culeg în primăvară. (*Ion Văta-manu*)
 - Ai manualul *Istoria românilor*? (El) ... am, dar i l-am dat lui Cornel.
 - (Eu) ... cunoșteau vecinii toți, // Tu nu (eu)... -ai cunoscut. (*M. Eminescu*)
 - Pe freamătul de frunze la (tu) ... tu (eu) ... chemi. (*M. Eminescu*)

13. Răspunde la întrebări, utilizând pronume personale la cazul acuzativ.

a) Cu cine ai fost la spectacol?	e) Voi l-ați așteptat la gară?
b) Pentru cine faci această felicitare?	f) Acest cadou este pentru mine?
c) De la cine a venit mesajul?	g) A fost la muzeu împreună cu voi?
d) Ați fost la ei în vizită?	h) Ai primit un mesaj de la ei?

14. Modifică enunțurile după model.

Mama **ne așteaptă** zilnic (pe noi). Mama **ne-a așteptat**.

- a) Vă impresionează aceste tradiții (pe voi)? →
- b) Părinții o întâlnesc după lecții (pe ea). →
- c) Profesoara ne întreabă tema (pe noi). →
- d) Îi invităm în ospetie (pe ei). →
- e) Te ajută sora (pe tine). →

15. Tradu.

- a) Я вам отправила уже два письма.
- b) Позови, пожалуйста, Игоря.
- c) Увидев тебя, я очень обрадовалась.
- d) Я их не знаю, эти мальчики не из нашего класса.

16. Scrie replicile lipsă. Utilizează pronume personale la cazul acuzativ.

- A. – Cum îl cheamă pe el?
B. – ...
A. – Pe tine te-a invitat la concurs?
B. – ...
A. – Îl vezi des pe prietenul tău?
B. – ...
A. – Voi mergeți în călătorie împreună cu ei?
B. – ...
A. – O înțelegeți pe colega ta?
B. – ...

17. Prezintă, în 6–7 enunțuri, o personalitate istorică cunoscută în spațiul românesc. Utilizează și pronume personale la cazul acuzativ.

Model

Pe mine m-a impresionat personalitatea lui Ștefan cel Mare. Poporul l-a numit „cel Mare și Sfânt”. Nu în zadar oamenii l-au ales drept „cel mai mare român” din toate timpurile. Din 36 de lupte pe care le-a purtat, doar 2 a pierdut. Te uimește numărul mare de biserici și mănăstiri construite de el. Ștefan cel Mare și Sfânt este o personalitate unică.

Informează-te!

17. Citește informația. Ce ai aflat nou despre mănăstirea Voroneț?

Mănăstirea Voroneț a fost construită timp de 3 luni și 3 săptămâni, în anul 1488. A fost ctitorită de Ștefan cel Mare, dar a fost pictată în exterior pe vremea lui Petru Rareș (fiul lui Ștefan cel Mare).

Cea mai importantă compoziție – „Judecata de apoi”, pe peretele de vest este o capodoperă de valoare mondială. Datorită picturilor exterioare, mănăstirea Voroneț a fost inclusă în patrimoniul UNESCO.

18. Citește. Tradu informația în limba maternă.

□ Antioh Cantemir – fiul lui Dimitrie Cantemir, este considerat primul poet modern rus. A scris satire, fabule, ode, poezii.

□ Dimitrie Cantemir a fost înmormântat în Rusia, iar în anii 30 ai secolului al XX-lea, la insistența lui Nicolae Iorga, osemintele marelui cărturar au fost aduse la Iași și au fost înhumate în biserica Trei Ierarhi.

Un om, o viață, un destin

Alexandru Ioan Cuza (anii de domnie 1859–1866) s-a născut la Brăila, într-o familie de boieri moldoveni. A studiat la Iași și la Paris.

În anul 1859 a fost realizată unirea Moldovei cu Țara Românească. Al. I. Cuza a fost unul dintre cei mai iubiți domnitori ai românilor – „domnul Unirii”.

Domnia lui Cuza a fost rodnică, în ciuda greutăților. În această perioadă, România a devenit o țară modernă și respectată. Alexandru Ioan Cuza a realizat reforma

agrară (țăranii au primit pământ), a organizat armata, învățământul primar a devenit obligatoriu și gratuit, a înființat Universitățile de la Iași și București.

Teme pentru acasă

- ✓ Povestește despre unul dintre domnitori.
- ✓ Memorează motto-ul lecției. Comentează-l.
- ✓ Scrie un eseu, din 5–7 propoziții, despre unul dintre domnitori, folosind și pronume personale la acuzativ.

Personalități remarcabile

OMUL POTRIVIT LA LOCUL POTRIVIT. (l. română)

THE RIGHT MAN IN THE RIGHT PLACE. (l. engleză)

1. Citește îmbinările de cuvinte/expresiile. Alcătuieste enunțuri cu unele dintre ele.

Om de cultură
dragoste de carte
peliculă de rezonanță
dascăl neîntrecut

actori tineri
viață culturală
dăruire totală

actor de cinema
regizor talentat
monument renovat

2. Citește enunțurile. Observă nuanțele de sens ale cuvintelor evidențiate. Consultă dicționarul bilingv.

Ion Ungureanu **a montat** spectacolul *Sfânta Sfintelor* de Ion Druță.

Fratele **a montat** întrerupătorul de curent electric.

El **a întemeiat** ansamblul de dansuri „Opincuța”.

Eugen Doga **a creat** melodii nemuritoare.

Actorul are o voce **catifelată**.

Mama ei era o persoană **delicăată**.

Nota bene!

cuvânt – a cuvânta – cuvântare
a veni – a **reveni** – **revenire**
a deschide – a **redeschide**

catifea – catifelat
a cânta – a **încânta**
a monta – montare – **montat**

Compară!

cultură – культура
maestru – мастер
actor – актер
teatru – театр
regizor – режиссёр

premiu – премия
spectacol – спектакль
rezonanță – резонанс
ministru – министр

3. Privește imaginile. Citește enunțurile. Memorează cuvintele evidențiate.

Dan a prins
un pește mare.

Unchiul meu este
un pescar norocos.

El a montat spectacolul
„**Pescărușul**”.

4. Citește textul și spune prin ce te-a impresionat activitatea lui Ion Ungureanu.

Om al culturii

Omul de cultură Ion Ungureanu și-a format dragostea de carte și de cuvântul artistic în familie, despre care își amintește cu plăcere: *La noi acasă se citea cu voce tare din Eminescu, Turghenev, Tolstoi.*

Domnia sa a devenit un neîntrecut¹ profesor, dar, mai întâi de toate, un mare actor, un mare regizor, un mare om de cultură.

Și-a făcut studiile la Școala Teatrală Superioară „B.V. Șciukin” din Moscova. După studii, revine la Chișinău și, împreună cu colegii săi, întemeiază² Teatrul Republican pentru Tineret „Luceafărul”. Actorii acestui teatru au schimbat viața culturală a capitalei. Era pentru prima dată când biletele se vindeau cu mult timp înainte de spectacol.

Iată doar câteva dintre spectacolele jucate de tinerii actori: *Radul Ștefan – întâiul și ultimul* de A. Busuioc, *Șteaua fără nume* de M. Sebastian, *Pescărușul* de A.P. Cehov, *Ipolit* de Euripide, *A douăsprezecea noapte* de W. Shakespeare.

După 10 ani de dăruire³ totală pe scena Teatrului „Luceafărul”, este nevoit⁴ să plece la Moscova. Timp de 17 ani lucrează acolo ca actor, regizor de teatru și televiziune.

Montează⁵ peste 25 de spectacole la Teatrul Mic, la Teatrul „Sovremennik”, la Teatrul Armatei, la Teatrul Național din Estonia.

În calitate de actor de cinema se produce la studiourile „Moldova-film” (*Când omul nu-i la locul lui, Se caută un paznic, Favoritul, Podurile, Povestea lui Făt-Frumos*) și „Mosfilm”, în mai multe pelicule⁶ de rezonanță, cum ar fi: *Acest dulce cuvânt: libertate, Centaurul, Povestea unui necunoscut* ș.a.

A activat în calitate de profesor la Institutul Teatral „Evgheni Vahtangov”.

De-a lungul anilor, maestrul Ion Ungureanu a citit la radio versuri și proză din literatura română, rusă și universală.

În calitate de ministru al Culturii și al Cultelor din Republica Moldova, a redeschis și a inaugurat⁷ teatre, biblioteci, a renovat⁸ monumentul lui Ștefan cel Mare.

Ulterior a fost angajat⁹ la Fundația Culturală Română din București ca vicepreședinte, manifestându-se¹⁰ și aici ca un mare om de cultură.

Este *Om emerit în arte* al Federației Ruse, *Artist al Poporului* din Republica Moldova, laureat al *Premiului Național*, *doctor honoris causa* al Academiei de Științe a Moldovei.

Ion Ungureanu – actor

Teatrul „Luceafărul”

Ion Ungureanu la Casa Limbii Române

¹ neîntrecut – непревзойдённый	⁶ peliculă – фильм
² a întemeia – <i>sin.</i> : a crea	⁷ a inaugura – <i>sin.</i> : a deschide
³ dăruire – преданность	⁸ a renova – <i>sin.</i> : a reface
⁴ a fost nevoit – был вынужден	⁹ a angaja – принимать на работу
⁵ a monta – <i>aici</i> : поставить	¹⁰ a manifesta – проявлять

Reprodu!

5. Citește fragmentul în care:

a) se spune despre o tradiție din familia Ungureanu; b) este vorba despre profesionalismul omului de cultură Ion Ungureanu; c) se spune unde și-a făcut studiile viitorul actor și regizor; d) sunt enumerate filmele în care s-a produs ca actor.

6. Recitește fragmentul care te-a impresionat. Argumentează.

7. Răspunde la întrebări:

a) Ce fel de profesor a fost Ion Ungureanu? b) Unde și-a făcut studiile? c) Câte spectacole a montat Ion Ungureanu lucrând la Moscova? La ce teatre? d) Ce teatru a întemeiat regizorul Ion Ungureanu? e) În ce filme a jucat? f) Cum a fost apreciat Ion Ungureanu pentru meritele sale? Ai fost vreodată la teatrul „Luceafărul”?

Rezumă!

8. Alcătuiește planul textului.

9. Redă conținutul textului în baza planului propus.

- Tradiția familiei
- Studii teatrale
- Teatrul „Luceafărul”
- Regizor de teatru și televiziune
- Actor de cinema
- Funcții și realizări
- Merite deosebite

10. Reprodu succint textul în numele lui Ion Ungureanu.

11. Fă rezumatul textului.

12. Pornind de la textul citit, formulează întrebări pentru un eventual interviu cu actorii care l-au cunoscut pe maestrul Ion Ungureanu.

Meditează!

13. Cum crezi, de ce biletele la spectacolele Teatrului „Luceafărul” se vindeau cu multe săptămâni înainte?
14. Unele posturi de televiziune demonstrează filme „vechi”. Ce film, din cele enumerate în text, ai vrea să vizionezi sau ai vizionat? De ce?
15. Ce tradiții, legate de cultură, există în familia ta? Relatează despre una dintre ele.
16. Ce ai învățat din exemplul de viață al omului de cultură Ion Ungureanu?
16.1. Prin ce ai vrea să-i semeni?
17. Ce ai vrea să devii în viață? De ce?

Repere

profesor

actor

poet

regizor

ministru

varianta proprie

Scrie!

18. Identifică și citește în textul „Om al culturii” enunțurile care conțin pronume personale la cazul acuzativ.
19. Alcătuieste enunțuri din cuvintele date.
 - a) Pe, mea, ieri, am, prietena, întâlnit-o.
 - b) Aș putea, problemă, cu, orice, ei, rezolva.
 - c) Actor, „Eugène Ionesco”, pe, la, teatrul, l-au angajat, el, ca.
 - d) Ceva, să procurați, vă interesează.
 - e) Școală, familia, când, vin, de la, mă așteaptă.
 - f) Teatrul, du-ne, „Licurici”, la, mamă, te rog.
- 19.1. Pune întrebările **pe cine?** **cu cine?** pentru propozițiile alcătuite. Identifică pronumele la cazul acuzativ. Numește-le.
20. Citește enunțurile. Selectează dintre paranteze pronumele adecvate contextului.
 - a) (L-, le) am văzut pe actorul Ion Ungureanu în filmul „Favoritul”.
 - b) (pe tine te-, pe ea o) a invitat la serata jubiliară a maestrului?
 - c) (noi ne, -ne) întâlnim cu prietenii lângă Teatrul „Mihai Eminescu”.
 - d) (V-, -vă) am văzut în cadrul emisiunii „Deșteptarea”.

- e) Mama (mă, -mă) invită la masă.
- f) Am rugat (-o, o) să-mi împrumute cartea.
- h) Ascultându (îi, -i) recitalul de versuri, am rămas încântată.

21. Completează enunțurile cu formele adecvate ale pronumelor personale la cazul acuzativ.

- a) Pe ea ... respectau toți colegii. b) Pe ele nu ... – am văzut la școală.
- c) Cine pe voi ... – a invitat la spectacol? d) Pe el ... – am întâlnit în oraș.
- e) Pe tine ... – a rugat să cumperi bilete? f) Pe tine ... felicităm din toată inima.

22. În anul 2020, Teatrul pentru copii și adolescenți „Luceafărul” a împlinit 60 de ani de la întemeiere. Scrie o felicitare cu această ocazie.

Model

*Dragi actori ai Teatrului „Luceafărul”!
Vă felicităm cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la întemeierea teatrului.*

Vă dorim ca munca dumneavoastră să vă aducă doar motive de bucurie.

Să fiți sănătoși, să aveți parte de rolurile dorite, multă inspirație, aplauze meritate și multe flori!

La mulți ani, dragi actori!

*Cu drag, elevii clasei a VI-a,
Liceul „N. M. Spătarul”, or. Chișinău.*

23. Tradu:

- a) Поздравляю вас с выпуском новой книги. б) Я ждал тебя очень долго.
- в) Ты встретил его в аэропорту? г) Меня пригласили на фестиваль.
- д) Я их увидел в театре „Satiricus”. е) Прошу тебя, дай мне твою книгу.

Un om, o viață, un destin

Emil Loteanu, regizor de film, scenarist, actor, poet, pedagog, personalitate artistică de talie mondială. S-a născut în 1936 la Clocușna, Edineț. A publicat mai multe volume de versuri. A montat filme de amploare punând accentul pe emoție și pitoresc. Filmul „Lăutarii”, în regia maestrului, a fost distins cu *Scoica de Aur* la Festivalul Internațional de Filme de la San-Sebastian (1972).

Pelicula „O șatră urcă la cer” a fost achiziționată de peste 100 de țări ale lumii.

La același festival pelicula dată a obținut premiul – *Marea Scoică de Aur*. A mai montat „Gingașa și tandra mea fiară”, „Anna Pavlova”, filmul artistic televizat „Luceafărul” ș.a.

Obiceiuri și tradiții populare

SĂ NE CUNOAȘTEM TRADIȚIILE.

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetul [ă], diftongii. Alcătuieste enunțuri.

Drăgaică frumoasă, mireasă minunată, femeie căsătorită, grindină mare, primăvară așteptată, păduri verzi, rochie albă, coroniță de flori, păsări multe.

2. Urmărește desenele. Observă sensul cuvintelor evidențiate.

Sânziana (Drăgaica)
înflorește în iunie.

Sânziana (Drăgaica)
este o zeiță care apără
lanurile de grâu.

Nota bene!

spic – înspicat
floare – a înflori
mult – a înmulți
pădure – împădurit

plantă – a planta
matur – a se maturiza – maturitate
miraculos – magic – fantastic
sămânță – a semăna – semănături

Compară!

rol – роль
coroniță – корона
cuc – кукушка

boală – болезнь
grindină – град
a lecui, a trata – лечить

3. Citește și tradu îmbinările de cuvinte. Alcătuieste propoziții cu unele dintre ele.

A proteja

câmpurile
oamenii
familia

A trata

adulții
copiii
bolnavii

4. Citește textul. Spune de ce oamenii o iubesc pe Drăgaică.

Drăgaica

[1]. Drăgaica¹ este o zeiță care apără lanurile de grâu și femeile căsătorite.

[2]. Drăgaica se naște la 9 martie, înspre echinocțiul (равноденствие) de primăvară (21 martie). Ea crește și se maturizează² miraculos până la 24 iunie, ziua solstițiului (солнцестояние) de vară când înfloarește floarea numită sânziană, sau drăgaică.

[3]. Se spune că această Zeiță umblă³ pe Pământ sau zboară peste câmpuri și păduri, cântă și dansează împreună cu un grup de fecioare și fete frumoase.

[4]. În unele localități fata care joacă

rolul zeiței este îmbrăcată ca o mireasă, cu o rochie albă și o coroană din flori galbene de sânziene pe cap.

[5]. Această procesiune⁴ face ca semănăturile⁵ să dea rod; înmulțește păsările și animalele; stropește cu rouă și parfum plantele de leac⁶. Sânzienele tratează, în special, copiii, apără câmpurile de grindină⁷ și furtuni. După Sânziene se coace grâul, apare pe cer constelația (созвездие)

Găinușa (Cloșca cu pui), florile își pierd mirosul și puterea de leac, cucul nu mai cântă (se îneacă cu boabe coapte de grâu), în păduri apar licuricii⁸.

¹ Drăgaica – zeiță

² a se maturiza – a crește

³ a umbla – ходить

⁴ procesiune – многолюдное шествие

⁵ semănături – посе́вы

⁶ plante de leac – лекарственные травы

⁷ grindină – precipitații sub formă de gheață

⁸ licurici – светлячок

Reprodu!

5. Recitește textul și notează cu creionul informația:

- cu „+” cea cunoscută;
- cu „-” cea necunoscută;
- cu „?” cea neînțeleasă;
- cu „!” care ți-a plăcut.

5.1. Prezintă informațiile și comentează.

6. Citește propozițiile/fragmentele care:

- a) o descriu pe zeiță;
- b) descriu îmbrăcămintea ei;
- c) enumeră faptele zeiței;
- d) vorbesc despre schimbările din natură.

7. *Recitește textul. Răspunde la întrebări.*

- Cum se numește zeița care protejează roadele?
- Pe cine mai apără ea?
- Ce face Zeița pentru oameni?
- Describe îmbrăcămintea Zeiței.
- Ce se întâmplă după Sânziene?

8. *Povestește informația care ți-a plăcut.*

Rezumă!

9. *Intitulează, împreună cu un coleg/o colegă, fiecare fragment al textului, alcătuind planul lui.*

9.1. *Prezentați colegilor varianta voastră.*

9.2. *Povestește textul folosind planul alcătuit.*

9.3. *Intitulează altfel textul. Argumentează.*

10. *Describe personajul principal al textului. Folosește și imaginea de la pag. 124.*

11. *Improvizează un dialog cu mama care te întreabă ce știi despre Drăgaica.*

Repere

- cine este;
- ce haine are;
- ce face pentru oameni etc.

Meditează!

12. *Cum crezi, de ce unii oameni au numit-o **Drăgaica**, alții – **Sânziana**?*

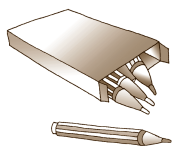
13. *Cum crezi, de ce cucul „se îneacă” cu boabe de grâu?*

14. *De ce apare constelația Găinușa? Alege una din variantele propuse și argumentează:*

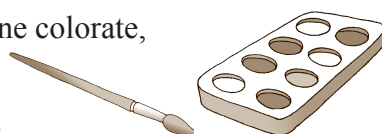
- are ce mânca fiindcă s-a copt grâul;
- puii au ieșit din ou;
- se apropie toamna;
- varianta ta.

15. *Povestește despre una din tradițiile etniei tale, asemănătoare cu Drăgaica.*

16. Admitem că vrei s-o desenezi pe Drăgaica/Sânziana. Spune:

- cu ce o vei desena (creioane colorate, acuarele, cariocă etc.);
- ce culori vei folosi;
- în ce peisaj o vei plasa etc.

16.1. Realizează un astfel de desen, intitulează-l, apoi prezintă-l colegilor.

16.2. Exprimă-ți opinia cu privire la desenele realizate de colegii tăi.

16.3. Organizați apoi o expoziție a celor mai originale desene. Prezentați o informație la radioul școlii/liceului. Ce va include ea?

Să exersăm!

Ver Bele re Fle XIVe la modul IndICatIV

(EXERSARE)

17. Urmărește desenele. Citește dialogurile. Observă utilizarea verbelor evidențiate. Tradu în limba maternă.

- Unde **te duci**?
- **Mă duc** la câmp.
Vreau să culeg sânziene.
- La voi **s-au copt** cireșile?
- Da, vino să mănânci.
Sunt foarte gustoase.

- Ce coroniță frumoasă **ți-ai pus**, draga mea!
- **Mi-am făcut-o** din flori de câmp.

Timpul prezent

A se spăla (pe cine?)

(мытьcя, умываться)

Eu	mă spăl
tu	te speli
el, ea	se spală
noi	ne spălăm
voi	vă spalați
ei, ele	se spală

A-și spăla (cui?)

(мыть: себе)

Eu	îmi spăl
tu	îți speli
el, ea	își spală
noi	ne spălăm
voi	vă spalați
ei, ele	își spală

Timpul trecut (perfect)

Eu	m-am (mă + am)	spălat	Eu	mi-am (îmi + am)	spălat
tu	te-ai (te + ai)		tu	ți-ai (îți + ai)	
el, ea	s-a (se + a)		el, ea	și-a (își + a)	
noi	ne-am (ne + am)		noi	ne-am (ne + am)	
voi	v-ați (vă + ați)		voi	v-ați (vă + ați)	
ei, ele	s-au (se + au)		ei, ele	și-au (își + au)	

Exemple:

a) Se **pornește** Tândală, dar ulcioare **nu-și ia**.

(Folclor)

b) **S-a stins** soarele cel bun

Eu **mă culc**, povești **îmi spun**.

(Grigore Vieru)

Scrie!

18. Citește/scrive propozițiile. Numește/subliniază verbele reflexive. Tradu în limba rusă.

- Roua care a căzut în noaptea de Sânziene se strânge în zori.
- Cu ea se lecuiesc bolile de ochi și de piele.
- Fetele se spală cu rouă ca să fie frumoase.
- Dacă își pun floarea sub pernă, în noaptea de Sânziene, fetele își visează ursitul, dacă le pun în păr – vor fi frumoase.
- Sânzienele se pun la ferestre și la porți pentru a apăra oamenii de forțele care aduc răul.

19. Completează propozițiile alegând varianta corectă.

- Dacă sânzienele înfloresc până la 24 iunie, câmpurile sunt gata pentru ... (a cosi, a se cosi, a-și cosi) iarba.
- În scopuri cosmetice florile ... (se culeg, culeg, își culeg) în zorii zilei de Drăgaică, iar semințele, rădăcinile ... (strâng, își strâng, se strâng) toamna.

20. Completează propozițiile cu verbele date la forma necesară:

a scâlda – a se scâlda – a-și scâlda; a pune – a se pune – a-și pune; a scoate – a se scoate – a-și scoate; a amesteca – a se amesteca – a-și amesteca.

- Florile de sânziene ... în apa în care ... copiii pentru a fi sănătoși.
- Dacă apa ... cu băuturi tari, ea lecuiește loviturile.
- În ziua de Sânziene ... la soare hainele și așternuturile pentru a nu le mânca moliile.

21. Citește textul. Pune verbele dintre paranteze la timpul prezent.

Limba se vorbește

Fântâna (a se săpa) și (a se curăți). Pomul (a se sădi), (a se altoi). Pruncul (a se crește). Iar Limba, nu (a se sărbători). Ea (a se vorbi).

Ana Manole

22. Completează monologul Drăgaicei în care ea povestește despre costumul său.

Din flori de sânziene și spice de grâu eu (ce fac?) ... cununa. Cununa mea (ce se face?) ... pe cap. Eu (ce fac?) ... rochia cu flori și frunze. Pe umeri uneori (ce am?) ... câteva păsări, iar în mână (ce am?) ... multe flori.

23. Relatează despre un obicei popular care se sărbătorește în localitatea ta.

Repere

♦ Cum se numește	♦ Unde are loc
♦ Când se sărbătorește	♦ Costumele folosite etc.

24. Continuă dialogul, folosind imaginea și verbe reflexive.

- Salut, Sandu!
- Noroc, Igor!
- Ce faci?
- **Îmi cumpăr** niște rechizite: pixuri, caiete.
- Dar tu ce vrei **să-ți cumperi**?
- ...

25. Citește poezia, completează spațiile libere cu verbele la forma necesară. Vezi **Cheia**.

Se-ntorc cocostârcii

Afară-i din nou primăvară –
Și-n largul albastru senin,
... cocostârcii în țară,
Privește-i, privește-i cum vin!

... bucuroși în cuibare,
Pe streșini – la casele lor,
Iar noi ... cu mirare
Cum stau într-un singur picior.

(Livia Deleanu)

- 25.1. Unde se întorc cocostârcii?

Teme pentru acasă

- ✓ Citește textul.
- ✓ Povestește despre Drăgaică, folosind diverse materiale.
- ✓ Desenează, în viziune proprie, zeița. Prezintă desenul colegilor.

Chemarea ploii

OBICEIUL SERVEȘTE DREPT LEGE. (l. română)
CONSUECUDO PRO LEGE SERVATUR. (l. latină)

1. Citește cuvintele. Pronunță corect sunetele [d, t, n]. Alcătuește îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

Divinitate, ceremonie, credință, a dezlega, o fetiță, nemăritată, uneori, plante, coroniță, regiune, oameni, martie, a practica, melodie, participant.

2. Alcătuește îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

A împodobi

- bradul
- cu frunze
- ...

a împărți

- daruri
- egal
- ...

3. Privește imaginile. Citește propozițiile. Atenție la sensul cuvintelor evidențiate.

Este ora 10.00 **fix**.

– Ai telefon mobil?
– Nu, am doar telefon **fix**.

Nota bene!

femeie – feminin
a lega – a **dezlega**
a îmbrăca – a **dezbrăca**

măritată – **nemăritată**
a **împărți** – parte
podoabă – a (se) **împodobi**

Compară!

regiune – регион
costum – костюм
ceremonie – церемония

obicei – обычай
ritmic – ритмически
a practica – практиковать

Sinonime:

pur – curat
respect – stimă
inițial – la început

a împărți – a da
a dansa – a juca
a împodobi – a înfrumuseța

4. Citește textul. Spune, ce ajutor așteaptă oamenii de la Paparudă?

Paparuda și ploaia

Paparuda¹ este o zeiță care este chemată în ajutor de un grup de femei pentru „a dezlega”² ploile.

Aceasta are loc în ziua de Paparudă.

În credința³ populară, apare ca „o zeiță înaltă și subțire”⁴ care „sparge”⁵ și „mișcă”⁶ norii sau e „o femeie care umblă cu ploile”.

Rolul zeiței la ceremonie îl joacă o fetiță sau o fată necăsătorită, un băiat.

Toți se adună lângă o fântână⁷ sau pe malul unei ape, unde „acest personaj” se îmbracă în frunze de brusture (лопух) sau de alte plante.

Se mai împodobește cu flori sau coroniță din flori.

Acest personaj este așteptat cu drag pe la fântâni și pe la casele oamenilor. Grupul dansează pe o melodie simplă, bătând ritmic din palme⁸. Apoi alaiul se stropește cu apă, se spun urări de sănătate și roadă bună.

La sfârșitul ceremoniei fetele își dezbracă costumele, le pun pe apă. Uneori se scaldă, se dau daruri.

Inițial acest obicei avea o dată fixă, pe 21 martie, iar în timpurile noastre e practicat vara, când e secetă⁹.

¹ **Paparudă** – zeița ploilor

² a dezlega – *ant.*: a lega

³ **credință** – вера

⁴ subțire – *ant.*: gros

⁵ a sparge – разбивать

⁶ a mișca – двигать, раздвигать

⁷ **fântână** – колодец

⁸ **palma** – ладонь

⁹ secetă – timp fără ploi

Reprodu!

5. Citește fragmentele în care se descrie:

- „cine este” Paparuda;
- cine poate interpreta rolul zeiței;
- cum arată zeița;
- cine și unde o așteaptă pe zeiță;
- ce face Paparuda cu norii;
- cum este îmbrăcată Paparuda;
- obiceiul de aducere a ploii;
- perioada când se sărbătorește Paparuda;
- sfârșitul ceremoniei.

6. Citește fragmentul care ți-a plăcut mai mult. Argumentează alegerea.

7. Răspunde la întrebări:

a) Cine este Paparuda? b) Când se sărbătorește Paparuda? c) Unde se adună toate personajele? d) De ce Paparuda este întâlnită cu drag de către oameni? e) Demonstrează că Paparuda aduce bucurii oamenilor.

Rezumă!

8. Intitulează textul. Argumentează titlul.

9. Citește cântecele de chemare a ploii. Cum crezi, cine le spune și cu ce ocazie?

A. Paparuda

(fragment)
Paparudă, Rudă,
Vino și ne udă
Cu gălețile
În toate părțile,
Cu urcioarele
Toate ogoarele.

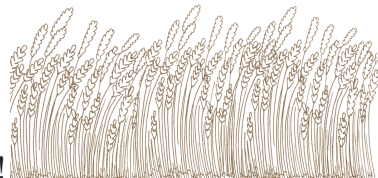

B. Muma Ploii

Rădiță, Rădiță,
Mumă de ploită,
Dă-ne, Doamne, cheile
Să descuiem porțile,
Să curgă ploile
Pe toate grâniștile,
Pe toate ulițele,
Pe toate câmpurile!

C. Dodoloaia

Dodoloaie, Loaiie,
Dă-ne, Doamne, ploaie!
Ploită curată,
Pe rouă vărsată,
Pe cea vale sacă,
Norii mi se lasă,
Ploaia mi se varsă,
Să se facă spicu'
Mare cât voinicu',
Și să fie rodu',
Mult până în podu'!

9.1. Învăță pe de rost unul din cântecele Paparudei (A, B sau C). Improvizează chemarea ploii.

9.2. Puneți pe muzică unul din cântecele de mai sus (A, B sau C), alegeți o melodie cunoscută potrivită. Interpretați-l. Lucrați în echipe.

10. Descrie Paparuda. Poți încerca să faci acest lucru pe roluri cu un coleg, folosind și unele cântece de chemare a ploii.

Repere

- personajul Paparuda;
- rolul ei în ceremonie;
- costumul Paparudei;
- alte aspecte.

Meditează!

11. Amintește-ți despre zeița Drăgaica. Compar-o cu Paparuda. Completează spațiile libere.

Model

înmulțește ... păsările și animalele.

Paparuda

- dezleagă ...
- se împodobește cu ...
- se bate ritmic din ...
- își dezbracă ...
- se împart ...
- „sparge” ...

Drăgaica

- se naște la ...
- se maturizează ...
- zboară peste ...
- se îmbracă ...
- stropește cu ...
- se coace ...

12. Construiește în caiet „linia vieții” Paparudei în baza informațiilor pe care le cunoști.

Nașterea Zeiței 21 martie

...

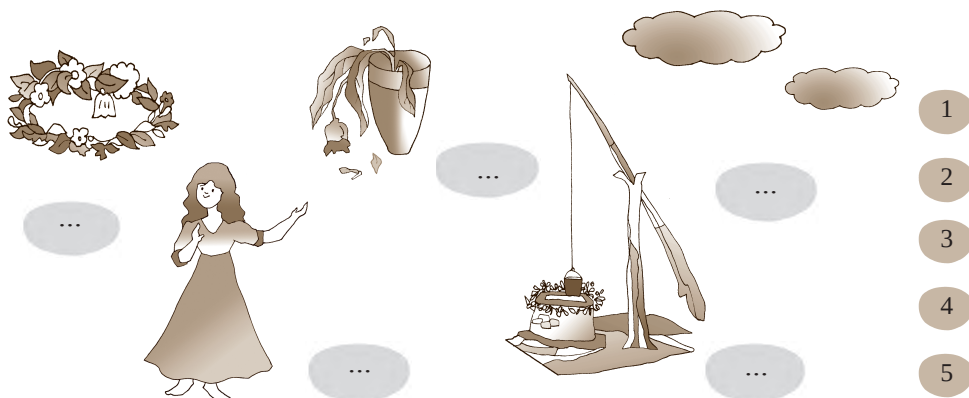

...

...

13. Alcătuieste planul textului, plasând în cerculețe cifrele de la 1 la 5, corespunzător ordinii desfășurării evenimentelor.

- 13.1. Povestește despre Paparudă, folosind planul propus.

14. Improvizați o întâlnire cu un folclorist care ar răspunde la întrebările voastre despre Mărțișor, Drăgaică, Paparudă, baba Odochia ș.a. Rolul folcloristului îl poate juca un elev care cunoaște mai bine obiceiurile populare.

15. Concurș.

Citiți cu atenție (în perechi) următoarele variante de cântecel. Câștigă perechea care va spune mai repede și corect:

- ce fel de cântecel este;
 - în ce situații se folosește.
- Treci, ploaie călătoare,
Că te-ajunge Soarele
Și-ți taie picioarele
C-un mai, c-un pai,
Cu trei fire de susai
Și cu trei coji de mălai!
 - Două bețe-n poloboc,
Ploaia să steie pe loc.
 - Frunză de nucă,
Ploaia să se ducă.

15.1. Și la bulgari e cunoscut obiceiul de a chema ploaia. Dar cu ce cântece alungă ei ploaia?

16. Urmărește desenul. Citește începutul de dialog. Amintește-ți articolele nehotărâte și cele hotărâte.

- Cine poate fi Paparudă?
- **Un** băiat sau **o** fată necăsătorită.
- Dar eu pot fi?
- Dar tu poți mișca norii?
- ?!

Să ne amintim!

ARTICOLUL NEHOTĂRÂT				
Genul	masculin/neutru		Feminin	
Numărul	singular	plural	singular	plural
N. A.	un elev un caiet	niște elevi niște caiete	o fată o floare	niște fete niște flori
G. D.	unui elev unui caiet	unor elevi unor caiete	unei fete unei flori	unor fete unor flori

Nota bene!

SE UTILIZEAZĂ ARTICOLUL NEHOTĂRÂT:

- Când spunem pentru prima dată despre ceva/cineva.
Exemplu: Uite **un băiat deștept/o mașină frumoasă**.
- În comparații
Exemplu: Este harnică ca **o** albină.
- Cu substantive – obiecte/substanță
Exemplu: Vreau **niște câni/zahăr/apă/ vopsea**.

	m.	n.	f.
sg.	-(u)l		-(u)a
	le		
pl.	-i		le

Reține!

ARTICOLUL HOTĂRÂT

Singular	
MASCULIN / NEUTRU	FEMININ
cons. → ul m. elev – elevul n. magazin – magazinul i → ul m. unchi – unchiul n. tramvai – tramvaiul u → l m. erou – eroul n. stilou – stiloul e → le m. frate – fratele n. nume – numele	ă → a masă – masa e → a carte – cartea ie → ia cheie – cheia ea → ua cafea – cafeaua a → ua basma – basmaua macara – macaraua
plural	
MASCULIN	FEMININ
i → i elevi – elevii unchi – unchii eroi – eroii	e → le mese – mesele i → le cărți – cărțile chei – cheile le → le cafele – cafelele basmale – basmalele

neutru	
e → le magazine – magazinele tramvaie – tramvaiele uri → le stilouri – stilourile	i → le exerciții – exercițiile fotolii – fotoliile

Scrie!

17. Recitește în gând textul despre Paparudă. Identifică substantivele cu articol nehotărât și cele cu articol hotărât.
18. Scrie substantivele date, folosind mai întâi articolul nehotărât, apoi cel hotărât.

Grup, secetă, obiceiuri, membru, apă, roade, lemn, flori, om, coronițe, râu, personaj, față, băieți, nor, credință, palme, fântâni, ploaie.

Model

stilou → **un** stilou
 stiloul

carte → **o** carte
 cartea

- 18.1. Alcătuiește propoziții cu 4–5 cuvinte.
19. Completează versurile, folosind cuvintele **mamă, tată, bunic, bunică** cu articol hotărât.

Când ne vine câte-un dor –
Cu ... și ...,
La ... și ...
Ne-adunăm în cuibușor. (Constantin Dragomir)

20. Înlocuiește imaginile cu substantivele potrivite, apoi redă fragmentul de poveste.

Era odată

și

.

avea

și

avea

babei era urâtă, rea și zgârcită, iar

moșneagului era frumoasă și harnică.

21. Alcătuiește, apoi modifică enunțurile după model.

Model

Dimitrie Cantemir a scris **o carte** despre Moldova.
Dimitrie Cantemir a scris **cartea** „Descrierea Moldovei”.

22. Citește enunțurile. Selectează substantivele potrivite contextului.

a) Toată (lume, lumea) se adună lângă fântână ca să vadă Paparuda. b) În timpurile noastre Paparuda se prăcă (vara, vară), când e secetă. c) Personajul se împodobește cu (o coroniță, coronițe) din flori. d) După Sânziene se coace (un grâu, grâul). e) Copiii împodobesc (brad, bradul). f) Îmi place (filmul, film) cu desene animate „Tarzan”.

23. Răspunde deplin la întrebări. Utilizează substantive cu articol hotărât.

- a) Cât costă cartea „Heidi”?
- b) Ai fost în călătorie la mănăstirea Putna?
- c) Ți place sărbătoarea Floriile?
- d) Preferi să mergi cu uratul sau cu colindatul?
- e) Locuiești la etajul al optulea?
- f) Ce spectacol ai privit ieri?

24. Citește, apoi rescrie enunțurile la numărul plural.

Model

Am văzut spectacolul montat de regizorul Ion Ungureanu.
Am văzut spectacolele montate de regizorul Ion Ungureanu.

- a) Teatrul este plin cu spectatori.
- b) Farmacia este deschisă până târziu.
- c) Maslenița este o sărbătoare populară.
- d) Îmi place tradiția aceasta.
- e) Unchiul meu este un om bun.
- f) Jocul de cuvinte este preferat de către copii.

25. Alcătuiește un dialog tematic similar. Utilizează substantive cu articol hotărât.

Model

– Ți-au plăcut lecțiile de limba română?
– Da, mi-au plăcut. Am discutat despre obiceiuri și tradiții.
– Ce te-a impresionat?
– M-a impresionat obiceiul de chemare a ploii.
– Și mie mi-a plăcut. Am văzut acest obicei în satul bunicii mele.
– Am participat și eu, împreună cu prietena mea, la procesiunea organizată.
– Da, e interesant! Copiii spun cu multă plăcere poeziile de chemare a ploii.
– Și eu le-am învățat. Poeziile se învață ușor.

Teme pentru acasă

- ✓ Descrie, în 5–6 propoziții, Paparuda.
- ✓ Învăță un cântecel de chemare a ploii.

Vin Floriile cu soare...

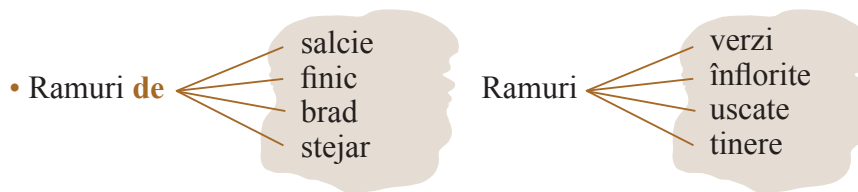
DUPĂ OBICEIUL STRĂMOȘILOR. (l. română)
MORE MAIORUM. (l. latină)

1. Citește versurile. Pronunță corect diftongul [oa]. Include în propoziții cuvintele evidențiate. Despre ce sărbătoare e vorba?

Lumea-i toată-n **sărbătoare**,
Ceru-i plin de ciocârlii,
Vin Floriile cu **soare**
Și soarele cu Florii.

Vasile Alecsandri

2. Citește îmbinările de cuvinte. Alcătuiește propoziții.

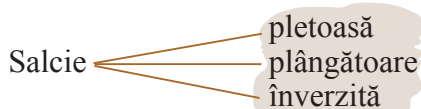

- Duminica Floriilor, zeița Flora, Fecioara Maria.

3. Privește desenele. Citește propozițiile. Observă sensul cuvintelor evidențiate. Alcătuiește propoziții asemănătoare.

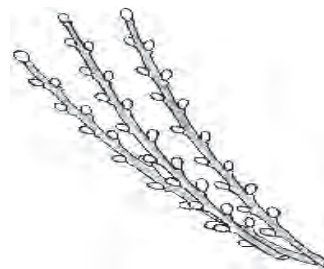

Am văzut la mătușa Vera niște
mâțișori dragălași.

Nota bene!

floare – a **înflori** – Flora – Floriile
semn – semnificație – a semnifica
sărbătoare – a sărbători – sărbătorit

Am adus niște **mâțișori** de
salcie.

Spune ce copac e oare,
Cel cu ramuri plângătoare?
Dacă vrei să îl privești,
Lângă apă îl găsești.

4. Citește informația. Cum se numește această sărbătoare în limba ta?

În mitologia romană Flora era zeița florilor, dar și a rodirii cerealelor, pomilor fructiferi și a plantelor din grădini. În cinstea ei se organizau serbările de primăvară Floralia, devenite în creștinism Floriile.

5. Citește informațiile. Care dintre ele este absolut nouă pentru tine?

- Meșterii populari împletesc din crenguțele uscate (nuielele) de salcie diverse coșuri, iar din lemnul acesteia confecționează linguri.
- Scoarța copacului de salcie este denumită și „aspirina naturii”.
- Pe malul drept al râului Prahova, România se află o salcie de aproximativ 200 de ani.

6. Citește legenda. De ce Maica Domnului a binecuvântat salcia?

Binecuvântarea salciei

Atunci când Maica Domnului, cu sufletul plin de durere, a pornit la drum să-și vadă fiul a trebuit să treacă peste un râu. Pe mal era o salcie¹. Maica Domnului a rugat salcia să se facă punte² peste apă, ca să poată trece. Salcia și-a aplecat crengile deasupra apei, astfel a ajutat-o pe Maica Domnului să treacă pe malul³ celălalt.

În semn de mulțumire, a binecuvântat⁴ salcia și a hotărât ca ramurile ei să fie duse la biserică, în ziua de Florii, an de an.

De atunci, crengile de salcie nu lipsesc de la sărbătoarea de Florii. Ele semnifică⁵ ramurile de finic⁶ și de măs-
lin⁷ cu care l-au întâmpinat oamenii pe Iisus Hristos când intra în Ierusalim.

Ramurile de salcie (mâțișorii⁸) sunt duse la biserică, unde sunt sfințite⁹. Se spune că ele au puteri miraculoase¹⁰. Oamenii le păstrează în casă pentru protecție și alungarea spiritelor¹¹ rele.

¹ salcie – ива

² punte – *sin.*: pod îngust

³ mal – берег

⁴ a binecuvânta – благословить

⁵ a semnifica – *sin.*: a însemna

⁶ finic – *sin.*: palmier

⁷ măsline – оливковое дерево

⁸ mâțișori – aici: ramuri de salcie înflorite

⁹ sfințit – освященный

¹⁰ miraculos – *sin.*: fantastic

¹¹ spirit – дух

Reprodu!

7. Citește enunțurile în care:

- a) se descrie peste ce a trecut Maica Domnului;
- b) se arată atitudinea binevoitoare a salciei;
- c) se spune despre semnificația ramurilor de finic și de măslin;
- d) se vorbește despre o tradiție.

8. Răspunde la întrebări.

- a) De ce era tristă Maica Domnului? b) Pe unde trebuia să treacă ea? c) Ce creștea pe malul râului? d) Cum a ajutat-o salcia pe Maica Domnului? e) La ce sărbătoare sunt folosite ramurile de salcie?

9. Povestește legenda răspunzând la întrebările de la ex. 8.

Rezumă!

10. Intitulează fiecare fragment. Vezi cheia.

11. Povestește fragmentul care te-a impresionat.

12. Improvizează un dialog cu colegul tău/ colega ta despre tradițiile de Florii.

- Salcia
- Obstacolul întâlnit
- Ajutorul salciei
- Binecuvântarea salciei
- Floriile

Model

- Salut, Cristina!
- Salut, Veronica!
- Mie mi-a plăcut legenda, dar ție?
- Da, e o legendă frumoasă.
- Ce tradiții se păstrează în familia ta de Florii?
- Bunica merge la biserică cu ramuri de salcie. Acolo le sfințește și le aduce acasă, apoi ne atinge pe cap cu ele, ca să fim sănătoși cu toții.
- Și bunica mea face la fel.

Meditează!

13. Povestește părinților, bunicilor legenda despre salcie.

– Dragă Luri! Sunt atât de fericită! Am reușit s-o ajut pe Maica Domnului ca să treacă peste râu. Astfel, ea își va găsi mai repede fiul. M-a binecuvântat...

Copilul și patria

14. În ziua de Florii își sărbătoresc ziua numelui fetele ce poartă nume de flori. Alege un nume și scrie o felicitare.

14.1. Ce ramă ai alege pentru felicitarea scrisă de tine? Argumentează.

Model

Liliana
Dumitrița
Margareta
Lăcrămioara
Brândușa
Narcisa
Florica

15. Ce obiceiuri asemănătoare au etniile voastre?

Scrie!

16. Extrage din legendă și scrie propozițiile ce conțin pronume demonstrative de apropiere.
17. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările de cuvinte propuse.

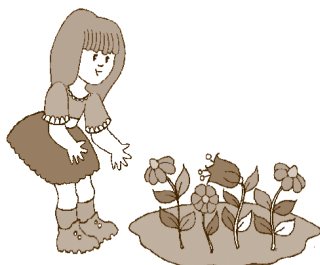
Repere

• Obiceiul acesta	• sărbătoarea aceasta
• râul acesta	• crenguțele acestea
• salcia aceasta	• mâțișorii aceștia

18. Completează propozițiile cu pronumele demonstrative cerute.

a) Crenguțele ... de salcie au înflorit în vază. b) Salcia a ajutat-o pe Maica Domnului să treacă peste apa Obiceiul ... este vechi. (aceasta, acestea, acesta).

19. Alcătuieste și scrie un dialog analogic.

- Nicoleta, îți plac prenumele Lilia, Viorica, Margareta, Violeta?
– Da, **acestea** sunt și nume de flori.
– Care sunt florile tale preferate?
– Sănduțo, îmi plac florile **acestea**, margaretele.

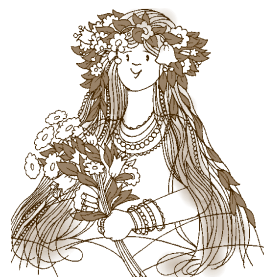
20. Descrie imaginea alăturată în 3–4 propoziții. Utilizează și pronume demonstrative de apropiere.

21. Scrie cuvinte ce ar caracteriza comportamentul salciei.

Salcia:
ascultătoare

...

21.1. Argumentează succint trăsăturile/calitățile enumerate.

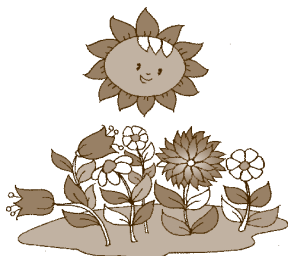
Informează-te!

– Luri, știi că s-au păstrat mai multe tradiții legate de Florii? Ascultă!

– Ce surpriză mi-ai pregătit de data aceasta?

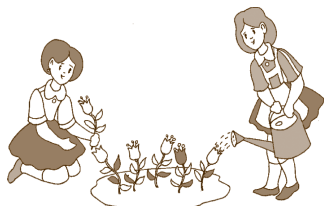
22. Privește imaginile. Citește informațiile.

□ Cum va fi vremea în ziua de Florii, așa va fi și în ziua de Paști.

□ De Florii, în unele localități, oamenii leagă măștișoarele de crenguțele unui măceș sau ale unui pom fructifer.

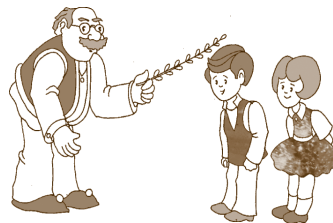
□ În sâmbăta Floriilor fetele sădesc flori, ca să le meargă bine tot anul.

□ Măștișorii sfințiți se pun pe straturile unde s-au plantat legume, ca protecție contra viermilor, și pe stupi, ca albinele să facă mai multă miere.

□ În unele localități crenguțele de salcie se pun sub streșina casei. Dacă tună și fulgeră, oamenii afumă casa cu ele, ca fulgerul să nu o atingă.

□ Când se întorc de la biserică, după ce au sfințit mătășorii, părinții ating capul copiilor zicând: „Nu te ating eu, ci mătășorii, ca să nu uiți că de azi într-o săptămână e Paștele“.

22.1. *Identifică cuvintele necunoscute. Găsește-le sensul în dicționar. Alcătuiește propoziții cu două dintre ele.*

21.2. *Redă informația care ți-a plăcut.*

23. Întrebare pentru campioni:

Cum crezi, de ce crește salcia cu ramurile în jos și de ce i se zice **salcie plângătoare**?

Un om, o viață, un destin

24. *Citește informația. Cine a fost Gavriil Bănulescu-Bodoni?*

Gavriil Bănulescu-Bodoni (1746–1821), născut la Bistrița, județul Cluj. A fost episcop al Moldovei și Țării Românești (1792) și mitropolit al Basarabiei (1812–1821). A înființat o tipografie la Chișinău și a contribuit la publicarea volumelor: „Liturgie”, „Cearșov”, „Biblia” ș.a. Din inițiativa sa, la Chișinău a fost deschis un seminar teologic.

Teme pentru acasă

- ✓ Alcătuiește propoziții folosind cuvintele de la **Nota bene!**
- ✓ Caracterizează (oral sau în scris) salcia în 4–5 enunțuri.
- ✓ Povestește conținutul legendei.
- ✓ Relatează cum se sărbătorește acest obicei în localitatea ta.

EVALUARE SUMATIVĂ

1. Citește cuvintele date. Scrie printr-un cuvânt/îmbinare de cuvinte ce înseamnă pentru tine:

patria – _____; mama – _____;
strămoșii – _____; prietenii – _____.

1.1. Alcătuieste o propoziție cu una dintre îmbinările scrise.

2. Completează propozițiile cu formele adecvate ale pronumelor personale.

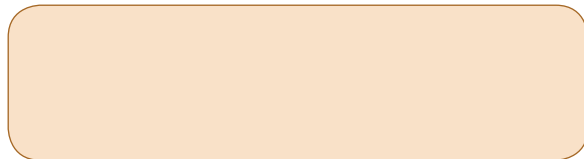
- a) Pe Ștefan cel Mare poporul (el) ... -a numit Ștefan cel Mare și Sfânt.
- b) El (ei) ... -a bătut pe dușmani în 34 de lupte.
- c) Domnitorul a construit cetăți și mănăstiri, (ele) ... -a întărit cu mare grijă.
- d) D. Cantemir (noi) ... -a lăsat lucrări de istorie, geografie, matematică.
- e) Cele zece limbi el (ele) ... -a învățat, aflându-se la Constantinopol.
- f) Membrii Academiei din Berlin (el) ... -au numit „rege între filozofi și filozof între regi”.

3. Prezintă, în 5–6 enunțuri, un loc preferat din Chișinău sau din localitatea ta.

4. Descrie în 3–4 enunțuri Drăgaica sau Paparuda.

5. Citește versurile lui Grigore Vieru. Desenează, în spațiul liber, un simbol al patriei. Prezintă-l.

Țărișoara mea,
Țara mea de pace,
Care mult îmi place,
Dorul meu și inima!

6. Rezolvă rebusul și vei afla cine vin la noi de sărbători.

”

”

”

”””

PROIECT

Chișinăul este cel mai important oraș din republică. Realizează, cu un coleg/ o colegă, o prezentare succintă a orașului Chișinău, începând de la prima atestare documentară. Folosiți imagini, fotografii, colaje, muzică despre capitală.

Prenume, nume, data

AUTOEVALUARE

CRITERII DE SUCCES	INDEPENDENT	GHIDAT DE PROFESOR	CU MAI MULT AJUTOR
Pot citi corect, fluent, conștient texte la temă.			
Pot construi îmbinări de cuvinte.			
Pot alcătui propoziții la temă, folosind vocabularul nou.			
Pot identifica în text și selecta unele informații.			
Pot întreba și răspunde la întrebări.			
Pot solicita informații.			
Pot prezenta un loc vizitat în Chișinău sau în altă localitate.			
Pot descrie Chișinăul, unele persoane cu și fără repere, folosind pronume demonstrative.			
Pot prezenta o persoană/o personalitate cu și fără repere.			
Pot descrie obiceiuri și tradiții populare.			
Pot reda conținutul unui text/fragment.			
Pot să-mi exprim cele mai deosebite impresii, sentimente, opinii.			
Pot oferi sfaturi în anumite situații.			
Pot conversa despre Chișinău, despre alte localități cunoscute, despre tradiții.			
Pot caracteriza personaje, persoane.			
Pot redacta urări, felicitări unei persoane sau unei localități.			
Pot găsi similitudini cu tradițiile altor etnii.			
Pot formula concluzii referitoare la o anumită activitate.			
Pot dialoga despre subiectele învățate.			

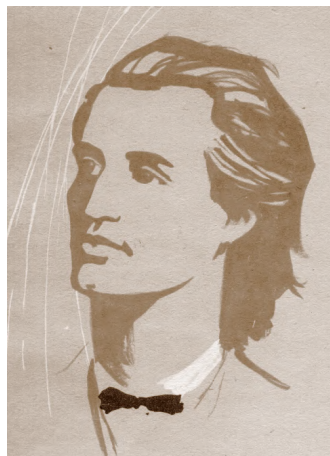
Rugăciune

Crăiasă alegându-te
Îngenunchem rugându-te:
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară
O, maică prea curată
Și pururea fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor,
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce, clară,
O, maică prea curată
Și pururea fecioară,
Marie!

Mihai Eminescu

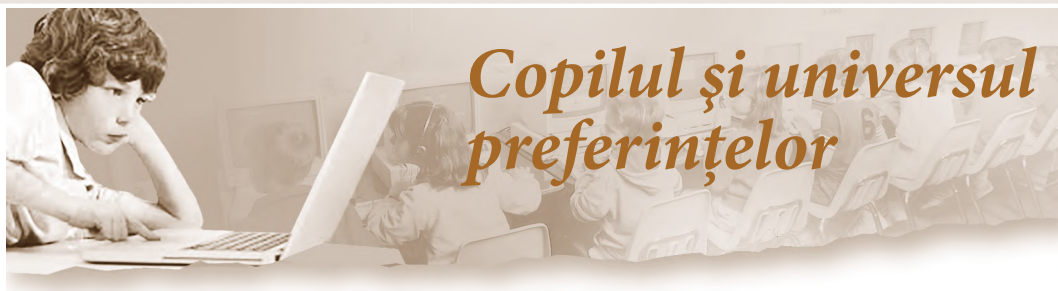
Închinare la Luceafărul poeziei românești

Unde ești, bade Mihai?
Trece altă primăvară...
Peste gura cea de rai
Flori de tei se scutur iară...
Unde ești, bade Mihai?

Dumitru Matcovschi

Ilustrație de Igor Vieru

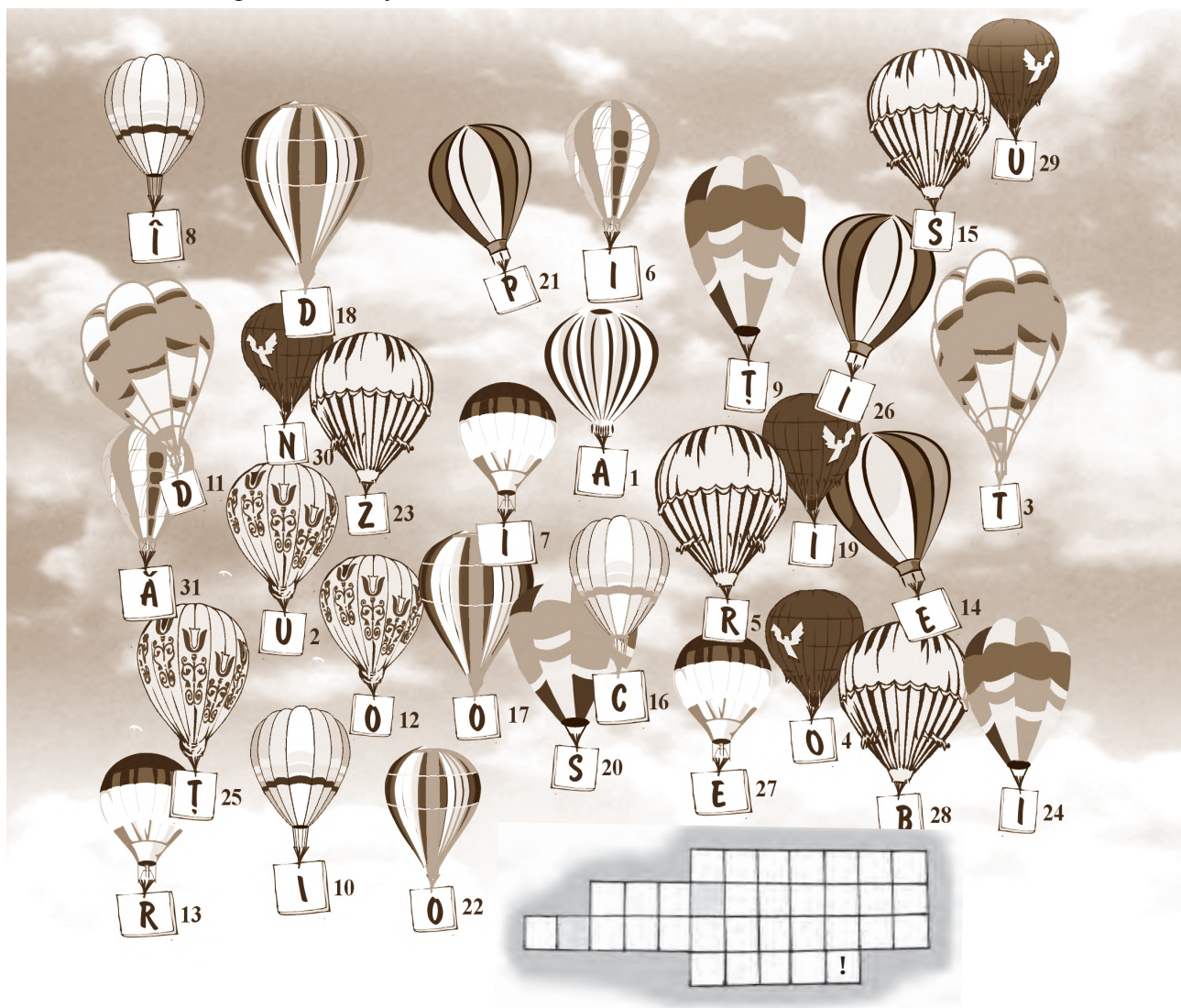
Copilul și universul preferințelor

Jocuri de inteligență

DACĂ-I COPIL, SĂ SE JOACE....

1. Jocul: „MESAJUL POZITIV”. Aranjează literele în ordinea indicată de cifre. Vei descoperi un mesaj!

2. Jocul: „FORMEAZĂ CÂT MAI MULTE CUVINTE”.

Regulile jocului:

Se joacă în perechi/grup.

- Pe baza literelor unui cuvânt, se alcătuiesc alte cuvinte.
- Litera **a** poate fi folosită și ca **ă, â; t** ca **ț; s** ca **ș**.
- Durata jocului este de 2–3 min.
- Se citesc cuvintele. Se exclud cele care coincid și la alți jucători.
- Rămân valabile doar cuvintele care nu se repetă la alți copii.
- Se consideră învingător acel elev căruia îi rămân mai multe cuvinte scrise.

Model

binecuvântare

cuvânt, bine, cine, vânt,
tare, care, bare, bec, ren,
vineri, vie, câine etc.

– Luri, să le propunem
copiilor niște cuvinte.

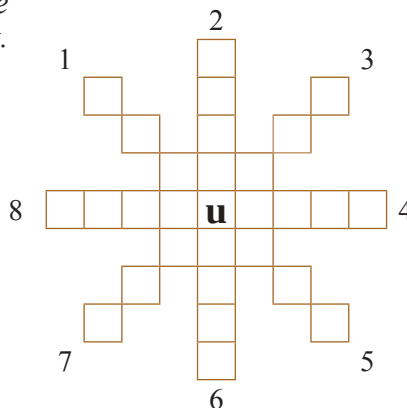

...

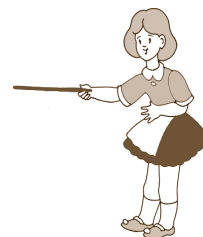
– Bine zici, Mihaela! Iată niște
cuvinte productive: *moștenire,*
învățătură, călătorie, sărbătoare,
Floriile, mărime, încercare.

3. Jocul: „U” – LITERĂ COMUNĂ. Completează spațiile libere în așa fel, încât „U” să fie, pentru unele cuvinte litera de început, iar pentru altele, cea de sfârșit.

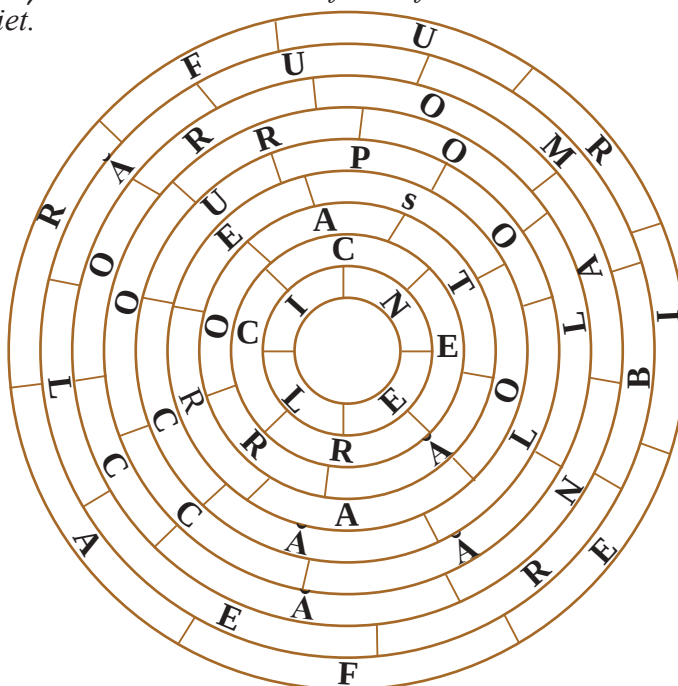
1. Soarele, când apune, este...
2. Sinonimul cuvântului *muncă*.
3. Nume de băiat.
4. Sinonimul cuvântului *orășenesc*.
5. Antonimul cuvântului *greu*.
6. Antonimul cuvântului *umed*.
7. Antonimul cuvântului *frumos*.
8. După trei vine...

4. Jocul: „CAUTĂ ȘI GĂSEȘTE” ascunde un proverb despre muncă, spus de bunicii Mihaelei. Găsește-l, e și pentru tine!

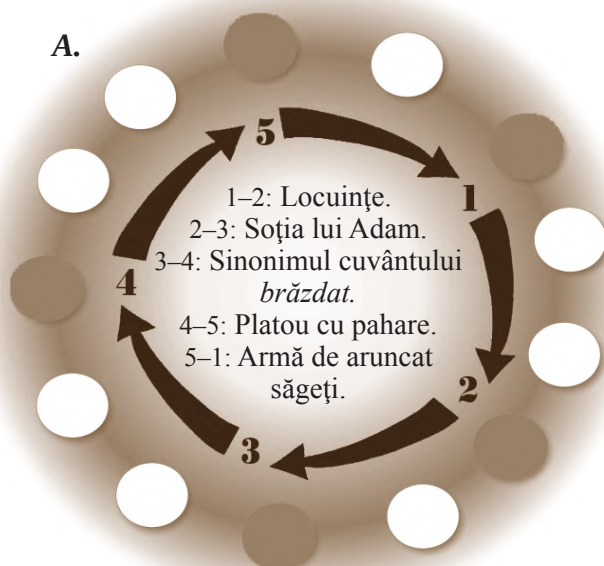

5. Jocul: „**LUCRURI/OBIECTE ROTUNDE**”. Identifică în fiecare cerc câte un cuvânt și scrie-l în caiet.

- 5.1. *Îmaginează-ți că primești în dar unul dintre obiectele: un cerc pentru sport, un inel, o coroniță de pus pe cap sau o umbrelă. Exprimă-ți, în 3–4, enunțuri mulțumirea și atitudinea față de obiectul ales.*
6. Jocul: „**CERCUL REBUSIST**”. Înscrie cuvintele după cum indică săgețile. Citește apoi doar literele din cerculețele colorate și vei afla cuvântul sinonim celui din punctul B.

A.

B.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Negură – fenomen specific dimineților de toamnă.

7. Citește ce spune Luri.

– Prietene drag, grupează cuvintele de pe nouași. Scrie-le în caiet.

– Ai reușit? Acum include cuvintele dintr-o familie într-un text coerent.

Florii

roditor

jucător

floare

jucărie

rodnic

a înflori

înflorire

rodă

a rodi

florărie

florăreasă

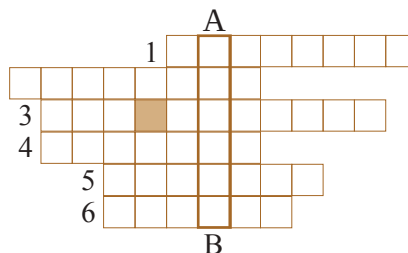
a se juca

joc

8. Jocul: „PRIETENA COPILOR”. Completează careul pe orizontală și vei afla, pe verticală A–B, cine este cea mai devotată prietenă a copiilor.

1. Scrie cărți.
2. Cu ajutorul acestei cărți înveți literele.
3. A scris povestea *Capra cu trei iezi*.
4. Bunicii le povestesc nepoților.
5. Învelișul protector al cărții.
6. Din ei se produce hârtia.

9. Ești cel mai isteț/ cea mai isteasă? Pronunță atunci în ritm grăbit frământările de limbă propuse.

- La casa ciutoreanului din Ciuturenii este o ciutură cioturoasă.
- Pruteanu poartă palton purtat prin părțile Prutului.
- A răsărit răsărita la răsăritul soarelui.
- A venit Bucurel bucuros de la București.
- Găinușa nouă are nouă ouă.
- Opt oameni aduc o oală goală.

- 10.** *Lexicolaje sau cuvinte „TRASE PE SFOARĂ”. Citește lexicolajele. Descifrează cuvintele ce se ascund în ele. Alcătuiți și voi lexicolaje asemănătoare (lucrați în echipe).*

Lexicolajele sunt cuvinte diferite ca sens, dar care se rostesc împreună, deoarece sfârșitul cuvântului precedent e și începutul următorului cuvânt.

Exemplu: *Fri(că)milă (Frică, cămilă)*

- ceațăărăcoarecreațierimăces.
- fluturecetatemămicălătorieșire.

- 11.** *Citește ghicitoarea-glumă. Interpretați-o pe roluri (lucrați în perechi).*

– Într-o casă erau **Nimeni** și **Nimica**.

Niciunul vine, bate la ușă și fuge.

Cei din casă s-au speriat și **Nimeni** a ieșit pe fereastră, iar **Nimica** – pe ușă.

Acum să-mi spui cine a mai rămas în casă.

– Dacă au ieșit amândoi, n-a rămas nimeni!

– Ți-am spus că **Nimeni** a ieșit pe fereastră!

– Nimica atunci n-a rămas!

– **Nimica** a ieșit pe ușă!

– Dar Niciunul?

– El a fugit.

– Atunci cine să rămână?

– Păi, dacă au ieșit toți din casă, n-a rămas casa pustie?

– Așa-i!

– Acesta și era răspunsul: a rămas casa pustie!

- 12.** *Jocul: „CUVINTE-ÎNSUȘIRI. Din fiecare rând de litere plasat pe orizontală, formează cuvinte-însușiri.*

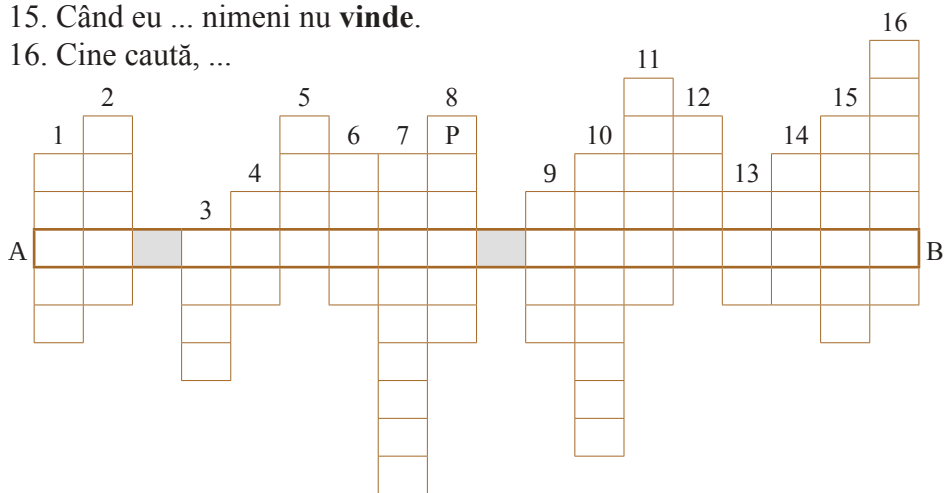
12.1. *Scrive un text, din 5–6 enunțuri, în care să descrii un măr cu ajutorul cuvintelor formate.*

12.2. *Alcătuieste un joc asemănător, referitor la cuvintele: carte, ghiozdan, laptop.*

13. Jocul: „**PROVERBE CU ANTONIME**”. Completează spațiile libere pe verticală cu antonimele cuvintelor evidențiate și veți citi pe orizontală A–B: Ce este un proverb.

1. Din **lung** ... poți face, iar din ... **lung** – niciodată.
2. Vântul ... norii și tot vântul îi **risipește**.
3. **Rău** cu **rău** și ... cu ... se însoțesc.
4. Cât ..., atâta **iei**.
5. Cine dorește ... pierde și pe cel **puțin**.
6. Apele cele ... înghit pe cele **mici**.
7. ... laudă **începutul**.
8. **Râde** și leagă, ... și dezleagă.
9. ... are ochi, **noaptea** are urechi.
10. Ce înveți la ..., aceea știi la **bătrânețe**.
11. Ei se ..., ei se **iartă**.
12. Când se ..., parcă **vine**.
13. **Negru** pe ...
14. A ierta e **ușor**, a uita e ...
15. Când eu ... nimeni nu **vinde**.
16. Cine caută, ...

13.1. Selectează 2–3 proverbe care, legate între ele, pot alcătui un text.

Model

Cât dai, atâta iei, iar cine dorește mult, pierde și pe cel puțin.

– Prietene drag! Ți-am propus mai multe jocuri. Care dintre ele ți-a plăcut cel mai mult?

– Aș vrea să știu și eu ce jocuri preferați. Sunteți copii inteligenți. Propuneți și voi câte un joc.

Filme cu desene animate îndrăgite

A OPTA MINUNE

1. Citește textul. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n].

Disneyland Park este primul parc de distracții, aflat în statul american, California. Este un parc cu tematică care a fost proiectat și construit sub conducerea directă a lui Walt Disney.

Disneyland, timp de 65 de ani, este unul dintre cele mai căutate parcuri de distracții din lume, având milioane de vizitatori. Ideea de a construi un loc de distracții a apărut într-o duminică, atunci când Walt Disney vizita un parc împreună cu fiicele sale Diane și Sharon. În timp ce ele făceau o plimbare, tatălui i-a venit ideea de a crea un loc în care adulții și copiii lor ar putea merge să se distreze împreună.

1.1. Tu ce informații interesante știi despre Disneyland?

2. Privește imaginile. Recunoaște personajele îndrăgite. Cu cine dintre ele ai vrea să te întâlnești? De ce?

2.1. Numește filmele cu desene animate în care întâlnim aceste personaje. Povestește despre unul dintre ele.

Repere

- ◆ Îmi place să vizionez...
- ◆ Sunt curios/curioasă să aflu...
- ◆ Prefer să mă uit...
- ◆ Pot să privesc de mai multe ori...
- ◆ Doresc să văd...

3. Privește imaginile de mai jos. Din ce film cu desene animate sunt extrase aceste secvențe? Redă conținutul uneia dintre ele.

3.1. Descrie personajul principal al acestui film.

3.2. Intitulează una dintre imagini.

4. Povestește un fragment îndrăgit dintr-un film cu desene animate vizionat recent.
5. Privește un fragment din filmulețul: *Top 10 noi călătorii și atracții la Disneyland în 2019 (minutul 2–4)*. <https://www.youtube.com/watch?v=46MGw7vCpbU> Alcătuiește un dialog împreună cu un coleg/o colegă.

Model

- Ți-a plăcut filmulețul?
- Desigur, Disneyland este un loc minunat.
- Dorești să ajungi acolo?
- Cred că la Disneyland dorește să ajungă fiecare copil.
- Care personaje de la paradă ți-au plăcut?
- O, mi-au plăcut toate personajele. Sunt încântat(ă).

6. **Să ne jucăm.** Descrie personajul tău preferat dintr-un film cu desene animate, iar colegii tăi îl vor recunoaște și ghici.

Model

El este un copil mic care, într-o seară de vară, a intrat în vizuina lupilor. Tatăl Lup și Mama Lupoaică l-au îndrăgit. Și l-au primit în familia lor. Copilul creștea împreună cu puii de lup pe care îi considera frații săi.

7. Ce fel de filme preferi? Alege și argumentează în 1–2 enunțuri.

Filme cu desene animate
cu păpuși
cu Moș Crăciun

Filme povești
cu/despre animale
...

8. Privește imaginea cu personajele din filmul „Madagascar”. Numește-le.

8.1. Care, în opinia ta, este cel mai simpatic personaj? De ce?

8.2. Ce ai învățat de la el?

9. Privește imaginile și spune în care film joacă fiecare dintre personajele reprezentate.

„Maria-Mirabela”

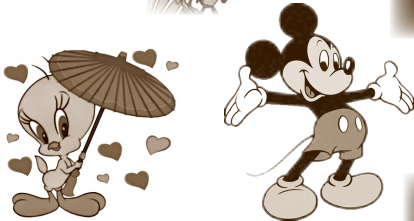
„Tom și Jerry”

„Sylvester și Tweety”

„Mica sirenă”

„Mickey Mouse”

„Cartea junglei”

9.1. Care dintre aceste filme dorești să-l vizionezi încă o dată? De ce?

10. Amintește-ți cel mai interesant film cu desene animate pe care l-ai vizionat. Prezintă-l în 5–6 enunțuri.

Repere

- ♦ cum se numește filmul;
- ♦ unde l-ai vizionat;
- ♦ când l-ai vizionat;
- ♦ care sunt personajele principale;
- ♦ de ce ți-a plăcut acest film etc.

Reține!

modul Conjunctiv, timpul prezent

(СОСЛАГАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ)

A. COMPARĂ!

Indicativ
prezent

Conjunctiv
prezent

Indicativ
prezent

Conjunctiv
prezent

A învăța

eu învăț	să învăț
tu înveți	să înveți
el, ea învață	să învețe
noi învățăm	să învățăm
voi învățați	să învățați
ei, ele învață	să învețe

A vedea

eu văd	să văd
tu vezi	să vezi
el, ea vede	să vadă
noi vedem	să vedem
voi vedeți	să vedeți
ei, ele văd	să vadă

A merge

eu merg	să merg
tu mergi	să mergi
el, ea merge	să meargă
noi mergem	să mergem
voi mergeți	să mergeți
ei, ele merg	să meargă

A privi

eu privesc	să privesc
tu privești	să privești
el, ea privește	să privească
noi privim	să privim
voi priviți	să priviți
ei, ele privesc	să privească

B. Conjunctivul present se formează din prezentul indicativ al verbului de conjugat și conjuncția **să**: **să învăț, să merg, să văd, să privesc, să citesc, să fac, să povestesc, să ajut, să călătoresc, să lucrez** etc.

C. De cele mai multe ori conjunctivul este precedat de următoarele verbe:

D. Exemple de utilizare

Timpul prezent

El **privește** un film pentru copii.
Ea **privește** un film nou.
Ei **privesc** filmul Peter Pan.
(acțiune reală, sigură)

Timpul conjunctiv prezent

El **vrea să privească** un film pentru copii.
Ea **dorește să privească** un film nou.
Ei **preferă să privească** filmul „Peter Pan”.
(acțiune posibilă, proiectată, dar nerealizată încă)

Scrie!

11. Construiește îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

A vrea **să** vizioneze
...

A prefera **să** știe
...

12. Citește și observă alternanțele sonore. Alcătuiește 3-4 enunțuri cu verbe la conjunctiv prezent.

El așteaptă – el să aștepte

El călătorește – el să călătorească

Ea spune – ea să spună

Ea vine – ea să vină

Ei vorbesc – ei să vorbească

Ei văd – ei să vadă

13. Scrie verbele din paranteze la conjunctiv prezent.

a) Întors acasă, Geppetto a început (a ciopli) păpușa și a botezat-o Pinocchio. După ce a botezat păpușa, Geppetto a început (a lucra) cu stăruință și i-a făcut întâi părul, apoi fruntea și ochii.

b) Cel mai mult Mowgli prefera (a merge) cu Bagheera în desișul pădurii și (a privi) cum pantera își dobândește prada.

c) Puiul de leu urma (a moșteni) tronul tatălui său și (a fi) regele tuturor animalelor.

14. Completează spațiile libere cu verbe la conjunctiv prezent.

a) Eu vreau ... acest film cu desene animate.

b) Ei trebuie ... regimul zilei.

c) Irina are nevoie ... la magazin.

d) Tu vrei ... acest desen animat încă o dată?

e) E necesar ca ele ... diferite rebusuri.

f) Ar fi bine ca băieții ... cărțile la bibliotecă.

g) Ea poate ... lucrul la ora 8.

h) El nu poate ... acest lucru.

(a viziona, a merge, a respecta, a vedea, a duce, a rezolva, a face, a începe)

15. Răspunde la întrebări (oral sau în scris).

a) Unde vrei să călătorești?

b) El vrea să meargă la film?

c) Ce carte dorești să citești?

d) Cât timp poate să dureze jocul?

e) Când trebuie să ajungă colegii?

f) Ei vor să participe la concurs?

g) Tu poți să fii amabil?

h) Unde dorești să prezinți slide show-ul?

16. Alcătuieste enunțuri după model.

Ea merge la plimbare.		A vrea a merge plimbare Elena vrea să meargă la plimbare.
a vrea	a merge	la film, la bibliotecă, la prieteni
a putea	a asculta	muzică, o poezie
a dori	a privi	un peisaj, un film artistic
a reuși	a cumpăra	cărți, jocuri de masă
a începe	a transmite	un colet, cartea, fotografiile

17. Scrie într-un text de 5–6 enunțuri, ce ai alege, dacă ți s-ar propune:

- să citești o carte interesantă;
- să vizionezi filme cu desene animate/filme artistice pentru copii;
- să te joci în diverse jocuri.

Model

Eu aș alege să mă joc, să fac un puzzle cu un film. Îmi place filmul „Cartea junglei”. Pot să vizionez acest film de mai multe ori. Are un subiect neobișnuit. Peripețiile lui Mowgli m-au motivat să citesc cartea, de aceea vreau să fac și un puzzle cu filmul dat.

18. Rescrie enunțurile.

Model

Săptămânal privesc câte un film. Săptămânal vreau să privesc câte un film.

- Alexandru ne propune jocuri de cuvinte.
- Elena citește această carte.
- Colegii privesc filmul „Povestea delfinului”.
- Noi mergem la cinema.
- Copiii privesc filme despre animale.

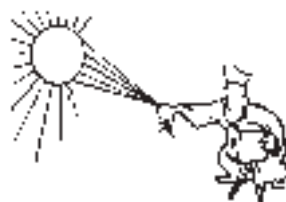
19. Scrie un text, din 4–5 enunțuri, despre filmul tău preferat cu desene animate. Utilizează și verbe la conjunctiv prezent.

Un om, o viață, un destin

Ion Popescu-Gopo (1923–1989), născut la București, cunoscut regizor român de film. A creat filme de animație de o mare originalitate, printre care: „Scurtă istorie”, „Șapte arte”, „Homo sapiens”, în rolul personajului principal fiind Omulețul. „Maria-Mirabela” este un film româno-sovietic. Coloana lui sonoră este scrisă de Eugen Doga, versurile de Grigore Vieru.

Ion Popescu-Gopo a primit numeroase premii internaționale.

Îmi place muzica

A IUBI MUZICA ÎNSEAMNĂ A-ȚI ASIGURA UN SFERT DE FERICIRE.

Jules Renard

1. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

2. Citește enunțurile. Observă sensul cuvintelor evidențiate.

Nicoleta cântă la **vioară**.

Eugen a învățat să cânte la **violoncel**.

Compozitorul este mereu în **proces de creație**.

Muzica este prima și cea mai mare dragoste a sa.

Creația muzicală a lui Eugen Doga cuprinde multe genuri.

3. Completează enunțurile:

- A avut parte de profesori buni ,...
- Cartea poate fi a mea, dar și a ...
- A cântat la violoncel și la ...
- Eugen Doga este un compozitor talentat,...

Nota bene!

Talent – talentat
celebru – a celebra
excelent – fantastic
extraordinar – divin
frumos – minunat
a plăcea – a prefera

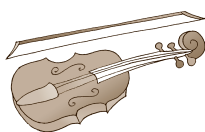
creație – a crea – creator
muzică – muzical – muzician
compozitor – a compune
vis – a visa – visător
drag – a îndrăgi – dragoste
a crea – creator – creație

Compară!

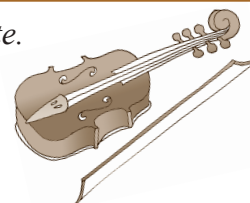
muzică – музыка
talent – талант
gen – жанр

vals – вальс
taraf – тараф
popularitate – популярность

4. Privește imaginile. Memorează cuvintele evidențiate.

vioară, scripcă

Violoncelul este mult mai mare decât vioara.

5. Citește textul și spune care este semnul celebrității unui compozitor.

Eu vreau să compun muzică

... Am avut acest vis¹ de mic copil – să compun² o muzică atât de frumoasă, încât să mă laude³ toți. Visul a rămas.

Mie îmi plac toate genurile muzicale. Dar valsurile îmi plăceau încă din

copilărie, încă de acolo, din sat, unde am auzit pentru prima dată taraful și am îndrăgit⁴ valsul.

Cred în creația⁵ care îmi aduce plăcere și fericire. Când scriam muzica la baletul „Luceafărul”, dormeam câte 15

minute pe zi. E greu de crezut⁶. Dansam, plângeam, săream prin cameră. Când crezi, nu te poți opri.

Pentru mine, locul unde compun muzica nu are absolut nicio importanță. Muzica la filmul „Maria Mirabela” am compus-o în niște condiții grele, într-un frig cumplit⁷, la un pian vechi. În ciuda acestor condiții, a ieșit o muzică excelentă⁸.

Probabil, că a fi celebru⁹ este să-ți auzi muzica interpretată pe scenă, dar și în stradă.

O doamnă mi-a povestit o întâmplare petrecută la Paris: un artist al străzii cânta „Cascada din Paris”, melodie de-a mea, și, fiind întrebat ce cântă, a spus că e vorba de un vechi vals franțuzesc. Nu e acesta semnul¹⁰ celei mai mari popularități?

Extrase din interviuri

¹ vis – мечта

² a compune – сочинять

³ a lăuda – хвалить

⁴ a îndrăgi – полюбить

⁵ creație – творчество

⁶ e greu de crezut – трудно поверить

⁷ cumplit – sin.: groaznic

⁸ excelent – sin.: minunat

⁹ celebru – известный

¹⁰ semn – знак

Reprodu!

6. Citește enunțurile în care se spune:

- a) despre visul viitorului compozitor;
- b) că a îndrăgit valsul;
- c) cum lucra la baletul „Luceafărul”;
- d) unde compune cel mai bine maestrul;
- e) despre popularitatea muzicii lui Eugen Doga.

Secvențe
din filmul
pentru copii
„Maria-Mirabela”

Maria și Mirabela

Oache și Omide

7. Citește fragmentul în care se vorbește despre filmul „Maria-Mirabela”.

8. Răspunde la întrebări folosind textul.

- a) Care era visul lui Eugen Doga?
- b) Ce gen muzical a îndrăgit încă din copilărie?
- c) Ce sentimente ne trezește creația?
- d) Unde poate fi auzită/ascultată muzica lui Eugen Doga?

8.1. Redă conținutul textului în baza întrebărilor.

9. Demonstrează, în baza textului, că Eugen Doga este un compozitor celebru.

Rezumă!

10. Propune un alt titlu pentru acest text.

10.1. Argumentează titlul propus.

11. Rezumă textul citit în baza reperelor.

Visul
unui copil

Muzica
îndrăgită

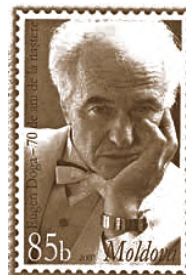
Baletul
„Luceafărul”

Filmul
„Maria-Mirabela”

Semnul
popularității

12. Caracterizează-l pe compozitorul Eugen Doga în baza informațiilor din text.

13. Anul 2017 a fost declarat anul „Eugen Doga” în Republica Moldova, în semn de omagiu adus marelui artist. Cu ocazia jubileului, Poșta Moldovei a emis plicuri cu marcă fixă „Eugen Doga – 80 de ani” de la naștere și un timbru personalizat. Expune-ți părerea despre acest eveniment.

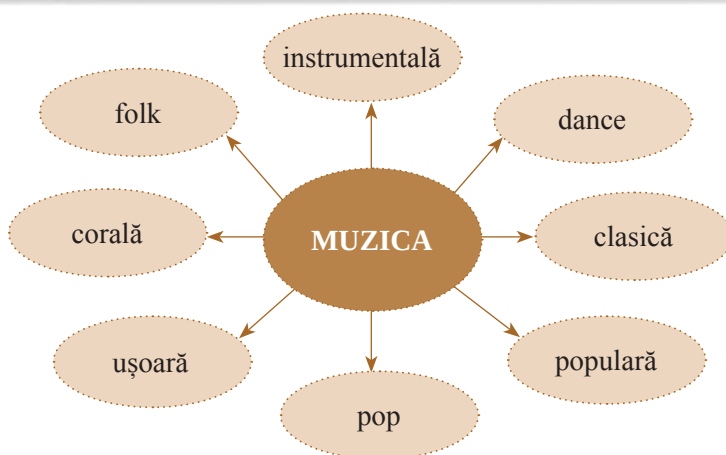
Meditează!

14. Compozitorul Eugen Doga se descrie în felul următor: „Sunt un romantic veșnic nemulțumit de sine, mereu în proces de creație și îndrăgostit la nebunie de muzică”. Selectează argumente din textul citit în susținerea acestei descrieri.

15. Scrie 5–6 întrebări pe care ai dori să le adresezi compozitorului.
16. Maestrul este autorul coloanei sonore la peste 200 de filme artistice: *Singur în fața dragostei, Casă pentru Serafim, Durata zilei, O șatră urcă la cer, Gingașa și tandra mea fiară, Anna Pavlova ș.a.* Discută cu părinții tăi despre muzica lui Eugen Doga. Prezintă colegilor opinia părinților despre aceasta.
17. Ce gen de muzică preferi să asculți? Argumentează în 2–3 enunțuri.

Model

Mie îmi place să ascult muzică instrumentală. Eu îmi pregătesc temele pe fundalul unor piese liniștite. Astfel eu lucrez mai eficient.

18. Care este interpretul tău preferat? Argumentează.
19. Copiii practică diferite activități extrașcolare. Tu ce activitate preferi? Argumentează în 4–5 enunțuri.
20. Alcătuiește un dialog cu colegul tău despre preferințe.

Model

– Salut, Bogdan!
– Salut, Victor!
– Ce faci după lecții?
– Merg la școala de muzică.
– Ce instrument muzical înveți?
– Eu cânt la vioară.
– Îți place muzica?
– Da, extraordinar de mult! Dar ce preferințe ai tu?
– Eu fac un curs de robotică.
– Succes!
– Și ție, la fel.

- 21. Citește propozițiile. Alege și scrie forma adecvată a pronumelor posesive.**
- a) Caseta aceasta este (al meu, a mea). b) (Ai voștri, al vostru) colegi au plecat la concurs? c) Cea mai bună lucrare este (a noastră, ale noastre)! d) Ne întâlnim cu (al nostru, ai noștri) părinți la cinema. e) (Ale noastre, al nostru) surori mergeau astăzi la concert.

- 22. Alcătuieste enunțuri după modelul dat:**

Model

Sora ta este profesoară.
A mea este studentă.

- a) Frații tăi sunt liceeni. b) Hainele tale sunt moderne. c) Muzica lui e preferată de noi. d) Caseta ta e nouă. e) Prietenii tăi sunt devotați. f) Cartea ta e scumpă. g) Cântecul voastre sunt pe gustul tinerilor.

- 23. Alcătuieste enunțuri după model:**

Cântecul			meu
Vioara		al	mea
Ochelarii	→ este	ai	ta
Violoncelul	sunt	a	mele
		ale	tăi

- 24. Scrie în spațiile libere pronume posesive însoțite de articole posesive adecvate contextului.**

- a) ... vecini ascultă muzică populară.
 b) I-am ascultat pe ... la concurs.
 c) Cântecul acestea se deosebesc de ...
 d) Tatăl ei este medic, ... este muzicant.
 e) – ... sunt CD-urile acestea?
 – Da, ..., iar acelea sunt ...

- 25. Ascultă câteva melodii scrise de compozitorul Eugen Doga. Scrie, în 5–6 enunțuri, emoțiile trezite de aceasta muzică.**

Model

Muzica compozitorului Eugen Doga este sensibilă și sinceră. Ea este vibrantă și te emoționează. Această muzică îți creează o stare de bine și de liniște. Cel mai mult îmi plac valsurile „Gingașa și tandra mea fiară” și „Gramofon”. Eugen Doga este un compozitor genial.

Informează-te!

26. Citește și află mai multe despre celebrul compozitor Eugen Doga.

■ Operă muzicală a compozitorului se prezintă astfel: muzică pentru circa 200 de filme artistice, de animație, documentare și televizate; 13 spectacole de teatru; trei balet; 200 de cântece de muzică ușoară, 75 de valsuri înregistrate, 10 tangouri, 12 coruri a cappella ș.a.

■ Astăzi, Eugen Doga este academician, artist al poporului, laureat al Premiului Național, Cavaler al Ordinului Republicii. Este decorat cu medalia „Mihai Eminescu”, ordinul Steaua României în grad de ofițer, Medalia de Aur „Omul secolului XX” (SUA).

■ Compozitorului-academician Eugen Doga i-a fost decernată cea mai înaltă distincție a elitei intelectualilor din Sankt-Petersburg, „Tichia Maestrului”. Festivitatea s-a desfășurat pe Piața Palatului din capitala de nord a Rusiei.

■ Conform unei decizii UNESCO, valsul „Gingașa și tandra mea fiară” al lui Eugen Doga este recunoscut

drept una dintre cele patru capodopere muzicale ale secolului XX, Ronald Reagan, fostul președinte al SUA, considerându-l drept cel mai bun vals al secolului respectiv.

■ Strada pietonală Eugen Doga este singura din Chișinău consacrată unei personalități în viață.

26.1. Unde și când ai audiat valsul lui Eugen Doga „Gingașa și tandra mea fiară”? Ce emoții ți-a trezit această piesă muzicală?

26.2. Alcătuieste o definiție proprie a valsului.

Model

Valsul este regele dansului.

Secvență din filmul „Luceafărul“

Strada pietonală
Eugen Doga

Teme pentru acasă

- ✓ Citește textul. Formulează 5–6 întrebări pentru marele compozitor.
- ✓ Răspunde oral la întrebările din exercițiul 8.
- ✓ Alcătuieste un text, din 6–7 enunțuri, despre compozitorul Eugen Doga.

Călătoriile, o pasiune

ACEST COLȚ DE PĂMÂNT ÎMI SURÂDE. (l. română)
ANGULUS RIDET. (l. latină)

1. Citește cuvintele. Alcătuieste enunțuri cu cele evidențiate.

Egretă-albă
pasăre mică

viteză mare
balenă-albastră

petale roze
animal oceanic

2. Formează propoziții cu îmbinările de mai jos:

A acumula { cunoștințe
energie
bogății

{ pământ
grâu
copac } uscat

3. Privește desenele. Citește enunțurile. Observă sensurile verbelor a se desface, a-și desface.

Porumbelul
își desface aripile, **căci**
vrea să zboare.

Floarea **se desface**
dimineța.

Mama **își desface** brațele
și o întâmpină pe Mihaela.

Nota bene!

a face – a **desface**
a suci – a **răsuci**
a râde – a **surâde**

ține

susține

Compară!

sticlă – стекло
oceanic – океанский
rezervor – резервуар

crevete – креветки
gigantic – гигантский
bazin – бассейн
deltă – дельта

4. Citește enunțurile. Observe sensul cuvintelor evidențiate.

Mama a pus hainele **la uscat**.

Sunt mașini de spălat rufe care **le** și **usucă**.

În depărtare se vedea **uscatul**.

În pădure era un covor de **frunze uscate**.

5. Citește informațiile, urmărește ce continente, țări au vizitat Mihaela și Luri în timpul călătoriei în jurul lumii. Ce cunoștințe noi au acumulat? Cum crezi, călătoria lor a fost într-adevăr incitantă (увлекательное)? Argumentează.

**Colibri –
pasărea-muscă**

Aceste păsări foarte mici trăiesc în America. Au penele frumoase și strălucitoare. Colibri are lungimea de până la 9 cm. Zboară în mod obișnuit, **dar** și cu spatele înainte, cu capul în jos... Viteza¹ pe care o dezvoltă² colibri se datorează nectarului pe care îl bea din flori. Face câte 80 de bătăi³ din aripi pe secundă. **Dacă** omul ar consuma atâta energie cât cheltuiește⁴ un colibri în timpul zborului, el ar trebui să mănânce 150 kg de hamburgeri pe zi.

În jurul lumii

**Victoria-
regală⁵**

este o floare de apă ce se întâlnește în America de Sud. Frunzele ei gigantice au diametrul de 2 m **și** pot susține⁶ o greutate de 50 kg. Mărimea florii atinge în diametru 40 cm. Floarea se desface⁷ seara, având nuanță albă, **iar** spre dimineață petalele⁸ devin roze. Ziua floarea se închide, **dar** seara se deschide din nou, având o culoare roșie-zmeurie. În dimineața a doua floarea devine purpuriu-închisă **și** se lasă sub apă.

Egreta⁹- mare-albă

se întâlnește în delta Dunării. E o pasăre de peste 1 m în lungime, **deși** cântărește numai 2 kg. Cauza sunt penele ei de o frumusețe rară: pufoase, lungi **și** răsucite¹⁰. De dragul acestor pene erau vânată sute și mii de egrete. E una dintre păsările rare din deltă, de aceea în prezent este ocrotită¹¹ de lege.

Copacul- de-sticlă

se întâlnește în savanele din Australia. În tulpina groasă, de forma unei sticle, în perioada ploioasă se acumulează¹² apă. Tulpina copacului este un fel de rezervor, **deoarece** apa este apoi folosită în perioada uscată¹³ a anului.

– Mihaela, cred că avem o călătorie neobișnuită!

Balena- albastră¹⁴

este cel mai mare animal oceanic. Ea atinge în lungime 30–33 m **și** o greutate de 150–190 t. Este de 25 ori mai mare decât elefantul african – cel mai mare animal al uscatului¹⁵. Balena-albastră mănâncă zilnic 4 t de crevette. Înainte vreme era vânată pentru grăsimea¹⁶ ei **și** dinții gigantiți, **dar** astăzi este protejată prin lege.

– Adevărat, Luri, călătoria este extraordinară!

¹ viteză – скорость

² a dezvolta – развивать

³ bătaie – удар

⁴ a cheltui – израсходовать

⁵ victoria-regală – кувшинка

⁶ a susține – поддерживать

⁷ a se desface – sin.: a înflori

⁸ petală – лепесток

⁹ egretă – эгretta (птица)

¹⁰ răsucit – скрученный

¹¹ a ocroti – sin.: a păzi

¹² a (se) acumula – накапливать (-ся)

¹³ uscat – засушливый

¹⁴ balena-albastră – синий кит

¹⁵ uscat (pământ) – суша

¹⁶ grăsime – жир

Reprodu!

6. Citește:

- propozițiile care descriu victoria-regală;
- propozițiile ce caracterizează balena-albastră;
- informația despre copacul-de-sticlă;
- informația care te-a impresionat.

7. Răspunde la întrebări folosind informațiile.

- Unde se întâlnește egreta-albă-mare?
- Ce se acumulează în tulpina copacului-de-sticlă?
- Cu ce se alimentează pasărea colibri?
- Câte zile stă înflorită victoria-regală?
- Câte tone de crevette mănâncă zilnic balena-albastră?

8. Descrie pasărea colibri folosind și expresii din text.

9. Relatează, în baza întrebărilor de la ex. 7, ce au aflat Mihaela și Luri în timpul călătoriei lor în jurul lumii.

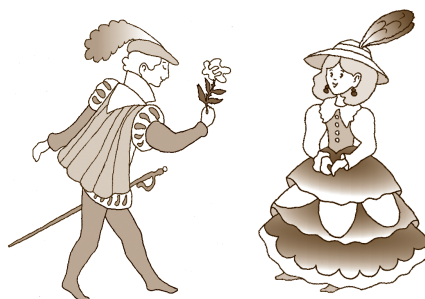

Rezumă!

10. Intitulează fiecare text.

Model

- Pasărea de buzunar;
- Floarea-„curcubeu”;
- O pană pentru prințesă.

11. Adresează 2–3 întrebări unor „personaje” din informațiile citite.

12. Reprodu, în numele Mihaelei, una dintre informații. Cum crezi, care i-a plăcut mai mult? De ce?

13. Improvizează un dialog cu Mihaela despre călătoria sa imaginară.

Model

- Mihaela, ți-a plăcut călătoria?
- Foarte mult. A fost o călătorie de neuitat. Balena înoată atât de repede!
- Ai văzut plante sau păsări deosebite?
- M-a impresionat în special victoria-regală și copacul de sticlă.

Meditează!

14. **Concurs:** *Cine prezintă mai interesant?*
Selectează una dintre informațiile citite și prezintă-o.
15. Cum crezi, cu ce mijloc de transport au putut să călătorească Mihaela și Luri. Oare din ce loc și-au început ei călătoria?
16. Care este **cartea de vizită** a: Egiptului, Chinei, Romei, Parisului, Sankt-Petersburgului, Chișinăului?
17. Recitește maxima latină de la începutul temei. Care „colț de pământ” vizitat de Mihaela și Luri îți place? De ce?
18. Improvizează un dialog după replicile date.

- ...
- Am călătorit pe Nistru cu vaporețul.
- ...
- Am pornit de la Vadul-lui-Vodă.
- ...
- Am ajuns și la Cetatea Sorociei.
- ...

Reține!

CONJUNCȚIILE COORDONATOARE

(СОЧИНИТЕЛЬНЫЕ СОЮЗЫ)

Conjuncția coordonatoare face legătura dintre două părți de propoziție omogene sau dintre două propoziții independente una de alta.

Conjuncțiile coordonatoare: **și, iar, sau, dar, ori, însă, ci, deci, nici, așadar** etc.

Scrie!

19. Extrage din informațiile la temă trei propoziții care conțin conjuncții coordonatoare.
20. Citește textul de mai jos. Scrie în spațiile libere conjuncțiile potrivite.

ȘI

IAR

DAR

SAU

Drumul

Acesta e Drumul. Bun e Drumul. Îi lasă pe toți să meargă. Drumul trăiește culcat, ... pe deal se scoală în picioare ... se uită în cer dacă nu vine Ploaia.

Spiridon Vagheli

21. Citește enunțurile. Numește conjuncțiile utilizate.

- a) Îmi place muzica și sportul.
- b) E ușor de zis, însă e greu de făcut.
- c) Vei veni la noi astăzi sau mâine?
- d) Călătoria cu trenul este mai lungă, dar mai sigură.
- f) Mai așteptăm sau plecăm?
- g) Vom merge la munte și vom vedea peisaje minunate.

22. Completează enunțurile cu conjuncțiile potrivite.

- a) Vei merge la teatru ... la film.
- b) Vreau să câștig concursul ... să obțin un premiu.
- c) Îmi pare rău, ... îmi cer iertare.
- d) Filmul mi-a plăcut mie, prietenilor ... colegilor mei.
- e) Cunosc bine cântecul, ... îl voi interpreta reușit.
(și, sau, așadar, deci)

23. Alcătuieste 2–3 propoziții, utilizând îmbinările de cuvinte din ex. 1. Folosește și conjuncții coordonatoare.

24. Găsește în text sinonimele cuvintelor: **protejată, a folosi, a înflori, a consuma.**

24.1. Alcătuieste enunțuri cu două dintre ele.

25. Identifică conjuncțiile coordonatoare, apoi înlocuiește-le cu altele potrivite ca sens. Memorează 2–3 poverbe, la alegere.

- a) Fă-ți prieteni noi, dar nu-i uita pe cei vechi.
- b) Munca te ridică, iar lenea te strică.
- c) Nu de bani să te plângi, ci de minte.
- d) Toți copacii înfrunzesc, dar mulți din ei nu rodesc.
- e) Rădăcina este amară, dar roadele ei sunt dulci.
- f) De ascultat ascultă și pe alții, dar să ai mintea ta.

26. Citiți dialogul. Alcătuiți unul similar. Utilizați și conjuncții.

- Cu cine pleci în călătorie?
- Plec cu părinții și cu sora mai mică.
- Unde veți călători?
- Vom călători în România, la Brașov.
- Plecați cu mașina sau cu autocarul?
- Cu mașina, dar e bine și cu autocarul.
- Ce program aveți?
- Vom vizita Castelul Bran, Castelul Peleş, Castelul Pelișor.
- Veți face și drumeții?
- Desigur, vom face drumeții montane și plimbări zilnice, deoarece în Poiana Brașov aerul este foarte curat.

Informează-te!

27. Vrei să cunoști mai multe lucruri despre vietățile pe care le întâlnești pe paginile manualului? Citește.

□ **Bufnița** este cea mai mare pasăre răpitoare de noapte. O trădează ochii galbeni-portocalii mari și strigătele ascuțite. Mănâncă șoareci, **deci** este o pasăre folositoare.

□ La fel ca și pasărea colibri, **papagalii** sunt bijuteriile colorate ale pădurilor tropicale.

28. Dacă vrei să vezi cum își scoate melcul coarnele, spune-i poezioara:

Melc, melc, codobelc,
Scoate coarne bourești
Și te du la baltă,
Și bea apă caldă;
Și te du la Dunăre,

Și bea apă tulbure;
Și te du la mare,
Și bea apă tare;
Și te du la munte,
Și bea apă limpede.

Un om, o viață, un destin

29. Citește textul. Ce ai mai putea spune despre navigatorul portughez? Identifică enunțurile care conțin conjuncții. Citește-le.

Fernando Magellan (aproximativ 1480–1521), portughez de origine. A fost susținut de către regele Spaniei Carlos I în căutarea celei mai scurte căi din Spania spre India. Magellan a făcut prima călătorie în jurul Globului. Expediția, care a durat aproape 3 ani, a confirmat faptul că Pământul are forma unei sfere. Din cele 5 vase și 265 de navigatori, în Spania s-a întors numai vasul „Victoria” cu doar 18 oameni istoviți și zdrențăroși. Strâmtoarea descoperită de el între America de Sud și insula Țara de Foc a fost numită mai târziu strâmtoarea Magellan.

Teme pentru acasă

- ✓ Citește informațiile. Formulează întrebări în baza lor.
- ✓ Improvizează un dialog, din 5–6 replici, cu o persoană care a fost într-o călătorie interesantă.
- ✓ Descrie, în 5–6 propoziții, victoria-regală.

Îmi place să călătoresc

CĂLĂTORIILE – TE LASĂ FĂRĂ CUVINTE

1. Citește cuvintele. Pronunță corect sunetul [d], [t], [n]. Alcătuiește îmbinări de cuvinte.

Exotic, extraordinar, Glodeni, Ialoveni, Butești, terestru, septembrie, peșteră, poveste, paradis, călătorie, pădure, animale, diferite, noapte.

2. Privește desenele. Memorează cuvintele.

stejar

nufăr

movilă

stârc, cocostârc

zimbru

egretă

3. Citește enunțurile. Intuiește sensul cuvintelor evidențiate.

Autobuzul este un mijloc de transport **terestru**, iar avionul – aerian.

Pe o **carte de vizită** se indică date personale: nume, prenume, număr de telefon.

Oamenii preistorici desenau pe pereții **peșterilor** animale, plante, scene de vânatoare.

Lectura este **pasiunea** mea, de aceea citesc câte 10 pagini zilnic.

Nota bene!

secol – veac
paradis – rai
bâtlan – stârc
proprietar – stăpân
a reveni – a se întoarce

secol – secular
domn – domnesc
a cânta – a (se) încânta
impresie – a impresiona
înălțime – a se înălța

4. Citește textul. Spune prin ce locuri a călătorit Gabriela.

Descoperă Moldova!

Mă numesc Gabriela. Mie îmi place să călătoresc și să aflu lucruri **noi**.

În vacanță, împreună cu familia, am descoperit¹ locuri extraordinare² din Republica Moldova. Mai întâi am vizitat³ Rezervația⁴ „Pădurea Domnească” din raionul Glodeni. Aici am văzut stejari seculari și zimbri, care sunt cele mai **mari** animale terestre din Europa.

M-a impresionat⁵ „Suta de movile”, un monument excepțional⁶ al naturii. Pe o distanță de 8 kilometri poți vedea peste 3500 de movile de diferite forme și mărimi.

Am fost și în „Țara bătlanilor”, un adevărat paradis al păsărilor care se află lângă satul Balatina. Am admirat⁷ egreta mică, stârcul **cenușiu** și stârcul de noapte. Ca un magnet ne-a atras peștera de la Butești care a devenit cartea de vizită a acestui raion.

În acest an am descoperit și un loc de poveste, „Lacul cu nuferi” din satul Bardar, raionul Ialoveni. Proprietarul⁸ lacului are o pasiune aparte pentru flori. El a adus nuferi de diferite culori din mai multe țări ale lumii. Aici cresc peste 50 de soiuri⁹ ce înfloresc din luna mai până în luna septembrie. Am avut ocazia să mă plimb cu barca pe lac. M-au încântat¹⁰ nuferii albi, roz, **roșii**, **albăstrui**, galbeni și **aurii**.

Revenind acasă, am creat un colaj fotografic și l-am intitulat „Impresii de călătorie”.

Dar tu, ce locuri deosebite ai descoperit?

¹ a descoperi – открыть

² extraordinar – необычайный

³ a vizita – посетить

⁴ rezervație – заповедник

⁵ a impresiona – впечатлить

⁶ excepțional – исключительный

⁷ a admira – восхищаться

⁸ proprietar – владелец

⁹ soi – сорт

¹⁰ a încânta – очаровать

Reprodu!

5. Citește enunțurile în care se indică:

a) prenumele fetei;

b) locurile vizitate de ea;

c) numărul movilelor;

d) titlul colajului;

e) denumirea păsărilor;

f) culorile nuferilor.

6. Recitește unul dintre fragmentele redată prin imagini.

Pădure de stejari

Suta de mobile

Peștera Butești

Colonie de bâtlani

Lac cu nuferi

Zimbri

7. Răspunde la întrebări:

- a) Ce pasiune are Gabriela? b) Cu cine a călătorit în vacanță? c) Ce localități a vizitat? d) Ce locuri deosebite a descoperit? e) Ce a încântat-o pe Gabriela? f) Cu ce s-a ocupat după călătorie? g) Răspunde la întrebarea din text a Gabrielei.

Rezumă!

8. Scrie planul textului, folosind îmbinări de cuvinte.

9. Redă textul:

- în baza planului elaborat;
- în numele părinților Gabrielei.

10. Argumentează titlul textului.

11. Improvizează cu colegul/colega un dialog posibil între:

- Gabriela și părinții ei în timpul plimbării pe „Lacul cu nuferi”;
- Gabriela și prietenii ei care admiră colajul fotografic.

Model

- Este un loc de poveste!
- Ai dreptate, nu am văzut niciodată atâția nuferi.
- Ce nuferi îți plac cel mai mult?
- Cred că nuferii aurii sunt extraordinari.

Meditează!

12. Imaginează-ți că ești ghid la Rezervația „Pădurea Domnească” sau proprietarul „Lacului cu nuferi”, iar colegii tăi sunt vizitatori. Simulați o călătorie virtuală.

Repere

Ghidul/ proprietarul

- ◆ Bine ați venit!
- ◆ Trebuie să știți că...
- ◆ Aici puteți admira...
- ◆ Acest loc a devenit cartea de vizită a raionului.

Vizitatorii

- ◆ Cui aparține ideea de a crea...?
- ◆ Cine are grijă de...?
- ◆ Ce animale, plante rare putem vedea aici?
- ◆ Ce proiecte de viitor aveți?

13. Descrie un obiectiv turistic din Republica Moldova pe care l-ai vizitat sau despre care ai citit.

Repere

- ◆ Denumirea obiectivului turistic vizitat.
- ◆ Cu cine ai călătorit?
- ◆ Ce lucruri noi ai aflat?
- ◆ Ce ai văzut?
- ◆ Ce te-a impresionat?

14. Examinează anunțul. Ești interesat de ofertă. Sună la agenția de turism și dialoghează pentru a afla detalii despre călătorie.

Agenția de turism „CĂLĂTORUL” vă propune tururi de vacanță

Durata: 1-2 zile.

Excursii tematice: natură, istorie, cultură.

Forma călătoriei: în grup.

Mijloacele de transport: microbuz/autobuz.

Perioada: aprilie-octombrie.

Cetatea Soroca, interior

Casa-muzeu Alexandru Donici

Să ne amintim!

a djeCtIve Cu patru For me			
Numărul Genul	Singular	Plural	Exemple de adjective
Masculin Feminin	băiat□ amabil□ fată amabilă elev□ deștept□ elevă deșteaptă nufăr□ alb□ petală albă	băieți amabili fete amabile elevi deștepți eleve deștepte nuferi albi petale albe	bun, deștept, curajos, inteligent, înțelept, rușinos, egoist, compe- tent, captivant, puternic, serios, silitor, sănătos, bolnav, voios, respectuos, atent, îndrăzneț, rușinos, politicos

Reține!

ADJECTIVE CU TREI ȘI DOUĂ FORME

(ПРИЛАГАТЕЛЬНЫЕ С ТРЕМЯ И ДВУМЯ ФОРМАМИ)

Adjectivul arată însușirea unui obiect sau a unei ființe, însoțește și determină un substantiv.

Adjective cu trei forme

Masculin	Feminin	Masculin, feminin
singular	singular	plural
mic□	mică	mici
adânc□	adâncă	adânci
drag□	dragă	dragi
lung□	lungă	lungi
larg□	largă	largi
nou	nouă	noi
roșu	roșie	roșii
auriu	aurie	aurii
cenușiu	cenușie	cenușii

Adjective cu două forme

Masculin, feminin	Masculin, feminin
singular	plural
rece	reci
tare	tari
mare	mari
dulce	dulci
verde	verzi
moale	moi
subțire	subțiri
limpede	limpezi
fierbinte	fierbinți

Scrive!

15. Selectează din text îmbinările de cuvinte ce conțin adjective după model:

Adjective cu patru forme	Adjective cu trei forme	Adjective cu două forme
Stejari seculari	...	...

16. Modifică enunțurile după model.

Model

Floarea este roșie.

Florile sunt roșii.

a) Râul este adânc.

d) Satul este mare.

b) Câmpul este verde.

e) Fratele este mic.

c) Mărul este dulce.

e) Nufărul este roz.

17. Scrie, în spațiile libere, adjective adecvate contextului.

a) Satul bunicilor este un ... paradis.

b) Vara mă scald în lacul ..., toamna admir codrul cu frunze ... și

c) Îmi place apa din fântâna bunicilor, care întotdeauna este ... și

d) Aștept cu nerăbdare vacanța pentru a-mi vizita bunicii

18. Construiește un text în baza unei imagini, la alegere. Vezi și poezia „Fiind băiet păduri cutreieram” de Mihai Eminescu, pag. 183. Utilizează și adjective cu diferite forme.

Model

În rezervația „Pădurea Domnească” sunt peste 40 de specii de animale, dintre care: cerbi, zimbri, mistreți, căprioare, fazani și alte animale. Am văzut cerbii, animale mari care au coarne ramificate. Ei sunt de culoare brun-roșcată. M-au impresionat stejarii seculari care au o vârstă de peste 250 de ani. Rezervația naturală este un loc pe care recomand să-l vizitați!

19. Citește fragmentul din poezia „Lacul” de Mihai Eminescu. Transcrie versurile în caiet. Subliniază adjectivele.

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

19.1 Alcătuieste enunțuri cu adjectivele date.

20. Descrie un animal sau o plantă prezentate în exercițiul nr. 2, utilizând adjective potrivite.

Repere

mărime; formă; culoare; alte însușiri.

21. Completează anunțul cu adjective potrivite contextului.

Sunteți persoane dornice de călătorii? Vreți să descoperiți locuri noi?

Participați la concursul „Descoperă Moldova” și câștigați o excursie Veți admira lacuri ... , câmpuri ... cu maci ... , lanuri cu spice Veți gusta apă ... din cele mai ... izvoare. Turiștii ... și ... vor trăi senzații ... și vor culege impresii

(curat, auriu, deosebit, dulce, excepțional, gratuit, larg, limpede, mare, mic, rece, roșu, tare)

22. Examinează situația și realizează sarcinile propuse, utilizând și adjective.

În localitatea ta se va deschide, în curând, o pensiune turistică. Selectează două activități, din cele propuse, care ar putea să-i motiveze pe turiști să viziteze pensiunea. Prezintă-le, în 5–6 enunțuri.

Repere

Excursii, jocuri de orientare turistică, ateliere meșteșugărești, festivaluri culturale, program folcloric, târguri agricole, plimbări cu trăsura sau barca, pescuit, activități agricole și de îngrijire a animalelor, bucătărie tradițională, foc de tabără etc.

23. Descrie un loc deosebit din localitatea ta.

Repere

loc extraordinar;
monument al naturii;
un adevărat paradis;

cartea de vizită;
impresii deosebite;
energie pozitivă.

24. Realizați, în grup, un colaj fotografic cu tema „Impresii de călătorie prin Moldova”. Prezentați-l.

Model

Împreună cu colegii am fost în excursie la Cetatea Soroca. Am făcut multe fotografii. Aici suntem la intrarea în cetate, iar aici, lângă vestita fântână, unde toți aruncă bănuți. Fiind la etajul al doilea, un coleg ne-a făcut o poză de jos, din curte. E o vedere impresionantă. Acesta este râul Nistru – o fotografie făcută din geamul cetății.

Călătoriți și veți avea multe amintiri de neuitat!

Informează-te!

25. Citește, apoi spune ce informații noi ai aflat despre Republica Moldova?

- Republica Moldova ocupă locul șapte în lume între cele mai mari țări producătoare de nuci.
- Solurile negre (cernoziom) sunt printre cele mai fertile soluri din lume.
- În Grădina Botanică din Chișinău sunt peste 10 mii de specii de plante. Cele mai vizitate sectoare sunt grădina de trandafiri, de liliac, magnolie și cireș japonez (sakura).
- Peștera „Emil Racoviță”, din Criva, este a treia cea mai mare peșteră de ghips din lume și se află pe locul al optulea în clasamentul tuturor subteranelor gigantice de pe Terra.
- Cel mai bătrân copac de stejar numără peste 600 de ani.
- Există mai mult de 40 de parcuri cu diferite specii de arbori, plante exotice și lacuri.
- Pe râul Nistru există o insulă acoperită de o pădure pitorească.

26. Citește versurile. Învăță cântecul și interpretează-l împreună cu colegii.

Leagănul meu e Moldova

Versuri: Maria Tofan-Bilici

Muzică și interpretare: Vitalie Dani

<https://www.youtube.com/watch?v=t56aGyhB8W4>

Mi-i scump pământul din străbuni lăsat
Cu nuci rotați, cu poamă fragă,
Cu obiceiuri sfinte de la sat
Și gingași prunci în leagăn.

Aici eu m-am născut, e casa mea,
De-aici nu voi pleca vreodată
Și cine te-a văzut, Moldova mea,
Vrăjit rămâne viața toată.

Refren:

Leagănul meu e Moldova,
Sufletul meu e Moldova,
Dragostea mea e Moldova,
Plaiul și slova, dulcele rai.

Spre chipul tău coboară raze mii
Și veșnic să lucească,
Și zâmbetul pe fețe la copii
Mereu să înflorească.

Mă rog să fie pace-n țara mea,
Să se-mplinească bobul – pâine
Și o credință-n suflet să ne dea
Lumina cea divină.

Refren:

Teme pentru acasă

- ✓ Citește expresiv textul. Redă fragmentul care ți-a plăcut mai mult.
- ✓ Discută cu părinții despre un loc deosebit din Republica Moldova. Vezi reperele de la exercițiul nr. 12. Povestește colegilor despre acest loc.
- ✓ Prezintă o informație succintă despre zimbri sau nuferi, utilizând și adjective cu trei și două forme.

EVALUARE SUMATIVĂ

1. Găsește, în informațiile la tema „În jurul lumii”, antonime pentru cuvintele: secetos _____, nord _____, dimineața _____, pitic _____.

1.1. Alcătuieste enunțuri cu două perechi de antonime. Utilizează și conjuncții.

2. Subliniază conjuncțiile potrivite dintre paranteze.

a) Îți plac jocurile de masă (sau, însă) jocurile de cuvinte? b) Vei privi filmul tău preferat, (ci, dar) mai întâi fă curat în cameră. c) Preferi muzica ușoară (așadar, ori) muzica pop? d) Mihaela a văzut în călătoria sa balena-albastră (și, nici) copacul de sticlă. e) Pe Gabriela au încântat-o nuferii de diferite culori, (sau, deci) i-a plăcut mult călătoria.

3. Scrie o listă cu lucruri pe care trebuie să le ia/să le facă colegii tăi într-o călătorie.

Ei trebuie să _____

E bine să _____

Ei au nevoie de _____

E important să _____

4. Tradu în limba română. Alcătuieste două enunțuri cu unele dintre îmbinările de cuvinte traduse.

Он должен писать, мы хотим посмотреть, она продолжает работать, они желают пойти, он не хочет увидеть, они начали играть.

5. Descrie, în 5–6 enunțuri, un obiectiv turistic din Republica Moldova vizitat/pe care vrei să-l vizitezi împreună cu familia ta.

6. Alcătuieste un text, din 6–7 enunțuri, despre una dintre ocupațiile tale preferate.

PROIECT

Elaborează un traseu turistic care ar încadra 5 obiective culturale din Republica Moldova pe care ai vrea să le propui prietenilor tăi să le viziteze. Utilizează imagini, fotografii personale sau desene. Plasează mesaje motivaționale, de tipul: Călătorește pentru a cunoaște! Prezintă proiectul.

Prenume, nume, data

181

AUTOEVALUARE

CRITERII DE SUCCEs	INDEPENDENT	GHIDAT DE PROFESOR	CU MAI MULT AJUTOR
Pot înțelege instrucțiuni simple în cadrul unor jocuri.			
Pot solicita și oferi informații despre filme cu desene animate, călătorii, preferințe muzicale.			
Pot recunoaște personaje dintr-un text/film cu desene animate.			
Pot identifica după descriere persoane, locuri.			
Pot rezolva cuvinte încrucișate.			
Pot înțelege mesajul unor proverbe simple.			
Pot descrie obiecte, personaje, locuri vizitate în texte scurte și simple.			
Pot dialoga despre filme cu desene animate, jocuri preferate, locuri pe care le-am vizitat.			
Pot reda conținutul unor texte cu sau fără repere.			
Pot prezenta un film cu desene animate, un loc vizitat într-un text scurt și simplu.			
Pot exprima diverse preferințe.			
Pot mulțumi/răspunde la mulțumiri unei persoane pentru ceva.			
Pot scrie lizibil și corect în limba română.			
Pot manifesta interes pentru lectura diferitor tipuri de texte.			
Pot manifesta dorința de a utiliza informațiile aflate, în timpul comunicării cu cineva.			

Fiind băiet păduri cutreieram

*Fiind băiet păduri cutreieram
Și mă culcam ades lângă izvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam,
S-aud cum apa sună-ncetișor:
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.*

*Răsare luna,-mi bate drept în față:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un vâl de argintie ceață,
Sclipiri pe cer, văpaie peste ape,
Un bucium cântă tainic cu dulceăță
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunze-uscate sau prin naltul ierbii
Părea c-aud venind în cete cerbii. [...]*

Mihai Eminescu

Închinare la Luceafărul poeziei românești

Eminescu

Când mă gândesc
cât de mult
ne iubise
izvoarele,
și codrii,
și doinele
ce-au fost a-l cunoaște –
îmi vine să cred
că poeții mari
își aleg
popoarele
în mijlocul cărora
au
a se naște.

Nicolae Dabija

Ilustrație de Igor Vieru

Vocabular

Român – rus

A

abundent – обильный
acoperiș – крыша
a (se) acumula – накапливать(ся)
a (se) adânci – углублять(ся)
a adăuga – добавить
a ademeni – приманить
a admira – восхищаться
adorat – обожаемый
advers – враждебный
adult – взрослый человек
albăstrea – василек
a alege – выбирать
ales – избранный
alintat – избалованный
amabil – вежливый
ambulanță – машина скорой помощи
a (se) amări – огорчать(ся)
a angaja – принимать на работу
anume – именно
a apărea – являться
a (se) apleca – наклонять(ся)
avere – богатство

B

balenă-albastră – синий кит
bancnotă – денежная купюра
barză – аист
bătaie – стук
benefic – благоприятно
a binecuvânta – благословлять
binecuvântare – благословение
boltă – свод
botișor – мордочка
brătară – браслет
bucium – бучум

C

capabil – способный
capodoperă – шедевр
a călca – ступать
cămin – общежитие
ceață – туман
a ceda – уступить
celebru – известный
cerb – олень
cetate – крепость
cetină – хвоя, ветвь
a cheltui – израсходовать
chiciură – иней
a (se) chinui – мучить(ся)
chipeș – статный
ciocârlie – жаворонок
a ciopli – вырезать
ciudat – странный
a câștiga – выигрывать, зарабатывать
a clătina – сдвинуть
clipă – миг
a colinda – колядовать
comoară – клад
a compune – сочинять
compuși – соединения
comun – общий
a se concentra – сосредоточиться
a considera – считать
a consola – утешать
a conta – полагаться
a conteni – остановить
cotitură – поворот
creație – творчество
credință – вера
crez – кредо
a-și croi drum – прокладывать себе дорогу
crevete – креветки
cuibușor – гнездышко, домик
cumplit – суровый, ужасный
curgător – текущий

D

a da o mână de ajutor – помочь
dascăl – учитель
dăruire – преданность
a descoperi – раскрыть
a se desface – распускаться
destin – судьба
destul de – достаточно
a dezvolta – развивать
a dezlega – развязывать
dis-de-dimineață – рано утром
diriginte – классный руководитель
distins – особенный
divin – святой
dor – тоска

E

elefant – слон
edificiu – здание
e în regulă – хорошо
egretă – эгретка
enigmă – тайна
esență – сущность
a evolua – развиваться
excelent – превосходный
excepție – исключение
excepțional – исключительный
expansiune – расширение
extraordinar – необычайный
extern – наружный
eveniment – событие

F

faptă – поступок
fațadă – фасад
febră – температура
feminin – женский
fermecat – волшебный
finic – финиковая пальма
fântână – колодец
fluture – бабочка

fluviu – река
fraged – хрупкий
freamăt – шелест
furtună – буря

G

generos – щедрый
gâză – насекомое
gratuit – бесплатный
graur – скворец
grăsime – жир
grindină – град
guvernare – правление

I

a ierta – простить
imediat – немедленно
imens – огромный
a impresiona – впечатлить
a impune – принуждать
a incita – возбуждать
indiferent – безразличный
a indica – указывать
ingenios – находчивый, смелый
a inaugura – создавать
insistență – настойчивость
a inspira – внушать
interjecție – междометие
invidios – завистливый

Î

a (se) împăca – мирить(ся)
a împărți – раздавать, делить
a (se) împiedica – спотыкаться
a încânta – очаровать
a încerca – пробовать
a (se) închina – поклонять(ся)
a se înconjura – окружить себя
(de) încredere – надёжный
încredere – доверие
a îndemna – призывать
îndemn – побуждение
a (se) îndepărta – отдалять(ся)
îndurare – сострадание

Vocabular

a înfăptui – выполнять
a înființa – основывать
înfrângere – поражение
a îngenunchea – приклоняться
îngăduitor – терпеливый
înger – ангел
a îngâna – тихо напевать
a (se) îngrijora – тревожить(ся)
a (se) înmuia – смягчиться
a se însănătoși – выздоравливать
însoțit – сопровождаемый
însușire – качество
a întemeia – основывать
a (se) înțeapa – уколаться
a (se) înteți – усиливать(ся)
(în) întâmpinare – навстречу
întunecat – тёмный
a întrerupe – прервать
a se întrista – печалиться
înțelept – мудрый
învingător – победитель
a (se) învârti – крутиться
a se învoi – разрешать

J

jale – жалость
jalnic – жалостливый

L

lac – озеро
la fel – такой же, так же
lacom – ненасытный
a lăsa – оставить
a lăuda – хвалить
a legăna – убаюкивать
lichen – лишай
locatar – жилец

M

maidanez – бродячая собака
mal – берег
a manifesta – проявлять
maroniu – коричневатый

a se maturiza – взрослеть
măceș – шиповник
măslin – оливковое дерево
mesean – сотрапезник
a (se) micșora – уменьшаться
mijloc – средство
mileniu – тысячелетие
minune – чудо
miraculos – чудесный
mirare – удивление
a mișca – двигать, раздвигать
mângâiere – ласка
mâțisor – почка вербы
moderat – умеренный
a monta – ставить фильм
moștenire – наследство
motănaș – котенок
mușețel – ромашка

N

nară – ноздря
neam – родственник, нация
necaz – огорчение, беда
a necăji – огорчать
neclintit – неподвижный, нестигаемый
negură – мгла, туман
negustor – купец
neînfrânt – непобеждённый
neîntrecut – непревзойдённый
nepătruns – непроницаемый
nevinovat – невиновный; невинный
nevoit – вынужденный
nicăieri – нигде
nobil – благородный
a nota – записывать

O

oaspete – гость
oaste – войско
a obosi – уставать
obraz – щека, лицо
a ocroti – защищать
ocupație – занятие

orgolios – высокомерный
orologiu – куранты
ornic – часы
a oscila – колебаться
ostatic – заложник

P

pai – соломинка
palma – ладонь
paparudă – папаруда
parțial – частично
pastile – таблетки
patrimoniu – достояние
a păstra – сохранить, оставить при себе
peliculă – пленка
peninsulă – полуостров
pericol – опасность
perlă – жемчуг
petală – лепесток
petrecere – празднование
pin – сосна
pitoresc – живописный
pârtie – дорожка
a planta – сажать
podoabă – украшение
a porni – отправиться
posibil – возможный; возможно
posomorât – мрачный
potrivit – подходящий
povață – наставление
precipitații – осадки
a se preface – притворяться
a prevedea – предвидеть
prichindel – малыш
proprietar – владелец
a proteja – защищать
primejdie – опасность
a proceda – поступать
productiv – продуктивный
a pune la încercare – испытывать
punte – узкий мост
pururea – вечно

R

răcoare – прохлада
rădăcină – корень
a rămâne acasă – оставаться дома
a răsări – всходить
răsucit – скрученный
a recâștiga – получить обратно
a (se) refugia – укрывать(ся)
a refuza – отказать
remușcare – угрызение
a renova – обновить, ремонтировать
a reprezenta – представить
a respinge – отталкивать
a respira – дышать
rezervație – заповедник
a rezista – выдерживать
a ridica – поднять
roditor – урожайный

S

salcie – ива
schimbător – изменчивый
sclipire – сверкание
secetă – засуха
semănături – посеы
semn – знак
a semnifica – означать
sensibil – чувствительный, чуткий
sfătos – разговорчивый
sfințit – освящать
sfâșiat – растерзанный
a fi sigur – быть уверенным
a se simți – чувствовать
silință – старание
sâmbure – косточка
smarald – изумруд
a sparge – разбить
a spera – надеяться
speranță – надежда
spirit – дух
spiritual – духовный
spital de urgență – больница скорой помощи

Vocabular

spor – спора
a sprijini – поддержать
stare – состояние
statornic – постоянный
strămoș – предок
străjuit – охранён
a străluci – блеснуть
streașină – навес крыши
a strivi – раздавить
strâmtoare – пролив
stup – улей
subsol – подвал
subțire – тонкий
succint – сжато
a sugera – подсказывать
suflet – душа
suprafață – площадь
a surâde – улыбаться
a susține – поддерживать
susur – журчание

T

tavan – потолок
tăinuit – укрытый, тайный
a se teme – бояться
temelie – основание
teribil (de) – очень
trainic – прочный

a (se) transforma – превратиться
trestie – тростник
a (se) trezi – проснуться, очутиться
a troieni – заносить снегом

U

uluit – ошеломлённый
uimit – удивлённый
a umbla – ходить
urmare – следствие
uscat – суша, сухой

V

valabil – действительный
variabil – неустойчивый
victoria regală – кувшинка
vis – мечта
viteză – скорость
vârtej – водоворот, смерч
a vizita – посетить
voios – весёлый

Z

(în) zadar – зря
zadarnic – напрасно

Expresii și îmbinări de cuvinte

A avea loc – происходить (иметь место)

A da o mână de ajutor – помочь

A fi grăbit – спешить

A bate la ochi – привлечь внимание

A băga în seamă – заметить

În ciuda greutăților – вопреки трудностям

A câștiga dragostea – завоевать любовь (сердце)

Colț de pământ – край земли

A crede de cuviință – считать необходимым

Destul de – достаточно

A fi de acord – быть согласным

Freamăt de frunze – шелест листьев

A lua aminte – помнить, запомнить

La nevoie – в беде

A pune la încercare – испытать

Din răputeri – изо всех сил

A turna cu găleata – лить как из ведра

Pe de altă parte – с другой стороны

A trece prin cărți – читать

Greu de crezut – трудно поверить

MAXIME LATINE

- ✓ ANGULUS RIDET.
- ✓ OMNE IGNOTUM PRO MAGNIFICO EST.
- ✓ SERIS VENIT USUS AB ANIS.
- ✓ CARPENT TUA POMA NEPOTES.
- ✓ LAUDANTUS LAUDENTUR.
- ✓ VAE SOLI!
- ✓ DICTUM FACTUM.
- ✓ RES, NON VERBA.
- ✓ AUDACES FORTUNA IUVAT.
- ✓ DE VISU.
- ✓ IN TEMPORE OPORTUNO.
- ✓ EDIMUS UT VIVAMUS,
NON VIVIMUS UT EDAMUS.
- ✓ PATRIAE SOLUM OMNIBUS CARUM EST.
- ✓ MIRABILE VISU.
- ✓ MORE MAIORUM.
- ✓ CONSUEUDO PRO LEGE SERVATUR.
- ✓ NATURA NIHIL FACIT FRUSTRA.
- ✓ SOL LUCIT OMNIBUS.

ÎN LIMBA ROMÂNĂ

ACEST COLȚ DE PĂMÂNT ÎMI SURÂDE.
TOT CE-I NECUNOSCUȚ E SOCOTIT MINUNAT.
ÎNȚELEPCIUNEA VINE ODATĂ CU ANII.
NEPOȚII TĂI VOR CULEGE ROADELE.
CEL DEMN DE LAUDĂ SĂ FIE LĂUDAT.
VAI DE OMUL SINGUR!
ZIS ȘI FĂCUT.
FAPTE, NU VORBE.
PE ÎNDRĂZNEȚI ÎI AJUTĂ ȘI NOROCUL.
DIN VĂZUTE.
LA MOMENTUL POTRIVIT.
MÂNCĂM PENTRU A TRĂI,
NU TRĂIM PENTRU A MÂNCA.
PĂMÂNTUL PATRIEI E SCUMP TUTUROR.
ADMIRABIL DE VĂZUT.
DUPĂ OBICEIUL STRĂMOȘILOR.
OBICEIUL SERVEȘTE DREPT LEGE.
NATURA NU FACE NIMIC ÎN ZADAR.
SOARELE LUCEȘTE PENTRU TOȚI.

Cuprins

COPILUL ÎN FAMILIE

Portret de familie	3
<i>Cele patru piersici</i>	4
Gradul superlativ al adjectivelor	7
Mă simt bine în familie	10
<i>Pârția, Ion Druță</i>	11
Oricând poți găsi soluția	16
<i>O întâmplare neobișnuită</i>	16
Interjecția	18
Timpul liber cu familia	20
<i>La bunici, Constantin Dragomir</i>	21
Prepoziția	23
Gusturi și preferințe în familie	25
<i>Câteva lucruri știute despre carte și cărți, Vasile Romanciuc</i>	26
Evaluare sumativă	32
Proiect	33
Autoevaluare	34
Lectură. <i>Somnoroase păsărele, Mihai Eminescu</i>	35

COPILUL ÎN SOCIETATE

Mijloace de transport. În transportul public	36
Declinarea substantivelor cu articol hotărât	39
Ce ai face dacă...	43
<i>Procedează corect!</i>	44
Viitorul forma I. Forma afirmativă și negativă	47
Mesaje scrise. Felicitarea	50
La medic	54
Modul imperativ	56
Evaluare sumativă	59
Proiect	60
Autoevaluare	61
Lectură. <i>Cu penetul ca sideful, Mihai Eminescu</i>	62

COPILUL ȘI NATURA

Natura – ghidul călătorului	63
<i>Lumea furnicilor, Constantin Dragomir</i>	64
Modul indicativ, timpul prezent (repetare)	67
Prieteni din lumea animalelor	70
<i>Întâlnirea cu Joy, Eugen Doga</i>	71
Modul indicativ, timpul trecut. Imperfectul	73
Prognoza meteo	78
<i>Cum va fi vremea?</i>	79
Numerale ordinale	82
Enigme ale Terrei	85
<i>Fenomene ciudate</i>	86

Adverbe uzuale de timp	89
Evaluare sumativă	92
Proiect transdisciplinar	93
Autoevaluare	94
Lectură. <i>Ce te legeni...</i> , Mihai Eminescu	95

COPILUL ȘI PATRIA

Capitala Republicii Moldova	96
<i>La Chișinău</i> , Grigore Vieru	96
Pronumele demonstrative de apropiere	100
Să ne iubim patria	103
<i>Moștenire</i> , Dumitru Matcovschi	104
Pagini de istorie	111
<i>Ștefan cel Mare și Sfânt</i> , Dimitrie Cantemir	112
Pronumele personale la cazul acuzativ	115
Personalități remarcabile	118
<i>Om al culturii</i>	119
Obiceiuri și tradiții populare	123
<i>Drăgaica</i>	124
Chemarea ploii	129
<i>Paparuda și ploaia</i>	130
Substantivul. Articolul hotărât	134
Vin Floriile cu soare...	137
<i>Binecuvântarea salciei</i>	138
Evaluare sumativă	143
Proiect	144
Autoevaluare	145
Lectură. <i>Rugăciune</i> , Mihai Eminescu	146

COPILUL ȘI UNIVERSUL PREFERINȚELOR

Jocuri de inteligență	147
Filme cu desene animate îndrăgite	153
Modul conjunctiv, timpul prezent	156
Îmi place muzica	159
<i>Eu vreau să compun muzică</i>	160
Călătoriile, o pasiune	165
<i>În jurul lumii</i>	166
Conjunții coordonatoare	169
Îmi place să călătoresc	172
<i>Descoperă Moldova!</i>	173
Adjective cu trei și două forme	176
Evaluare sumativă	180
Proiect	181
Autoevaluare	182
Lectură. <i>Fiind băiet păduri cutreieram...</i> , Mihai Eminescu	183
Vocabular	184

Prezentarea grafică: *Alex Ussow*
Redactor: *Valentina Batîr*
Redactor artistic: *Tatiana Melnic*
Prelucrarea imaginilor, prepress: *Elena Popovschi*
Paginare computerizată: *Lidia Mocanu*

Editura Lumina, bd. Ștefan cel Mare, nr. 180, Chișinău, MD-2004,
Tel./fax: 29-58-64; 29-58-68; e-mail: luminamd@mail.ru
Tiparul executat la Tipografia Centrală,
str. Florilor 1, Chișinău, MD-2068
Comanda nr. 1892